

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ  
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ  
ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

# ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2004 - 2005



ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2004

## ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Μεγάλη και έντονη συγχρόνως είναι η συζήτηση σήμερα για τη σημασία της Θεολογίας αλλά και τη θέση της μεταξύ των άλλων ανθρωπιστικών επιστημών. Η άφορμή προήλθε κυρίως από τη θεώρηση της πίστωσης ως γεγονότος ατομικής θρησκευτικότητας στα πλαίσια είτε των ατομικών δικαιωμάτων είτε των αρχών των προσωπικών δεδομένων, όπως αυτά καθορίζονται από τους δυτικοευρωπαϊκούς διοικητικούς θεσμούς. Αυτές οι διακρίσεις νοηματοδοτήθηκαν θρησκευτικά από την αντιπαράθεση της δυτικής θεολογίας προς τις ανθρωπιστικές επιστήμες και πολιτειακά κυρίως από τη διάκριση Έκκλησίας - πολιτείας της δυτικοευρωπαϊκής παραδόσεως και του νομικού πολιτισμού της. Στο χώρο αυτό η πίστη και η Έκκλησία εξοστρακίστηκαν από το κοινωνικό σώμα και περιορίστηκαν στον ιδιωτικό χώρο του ατόμου ως μεγάλη κατάκτηση του σύγχρονου ανθρωπισμού, η πολιτεία άρχισε να οργανώνεται με θεωρητικές έπιταγές και κανονιστικές αξίες, όποτε ώρμησε επί ανοικταίς θύραις ο ιδεαλισμός, που μετέτρεψε την Έκκλησία σε θρησκεία, ένα άφηρημένο δηλ. αγαθό που συμπληρώνει την ατομική εύτυχία ή παρηγορεί την ατομική ανέχεια.

Στην Όρθόδοξη Ανατολή, εκτός του ότι διαδραματίστηκαν γεγονότα, που ενίσχυσαν την κοινοτική συγκρότηση των όρθοδόξων λαών, η Έκκλησία και η πίστη των χριστιανών εκφεύγει από τη σύγκρουση υποκειμενικότητας-αντικειμενικότητας, γιατί ο άνθρωπος καλείται να μετάσχη μαζί με όλους τους αγίους πατριάρχες, προφήτες, αποστόλους, αγίους, εξαιρέτως δέ με την Υπεραγία Θεοτόκο στην άρρητη δόξα του Τριαδικού Θεού και να παιδευθῆ με τὰ γεγονότα της αποκαλύψεως του Τριαδικού Θεού στον κόσμο, ώστε να καλλυνθῆ με τό κάλλος της Τρισηλίου Θεότητος, έτσι που να πορευθῆ αρμονικά με τόν σύμπαντα κόσμο από δόξης εἰς δόξαν.

Επιμέλεια Κυριακούλα Παπαδημητρίου, Λέκτορας

*Εξώφυλλο* Ποιήριο της Ι. Μονής Βατοπαιδίου, γνωστό ως «Πισπις».  
Αγιο Όρος, β' μισό 14ου α.

Σελιδοποίηση - Εκτύπωση

ART of TEXT

Κύριος Ν. Επισκόπου 4 - 546 35 Θεσσαλονίκη

Τηλ. & Fax 2310/218.569 - 218.546

Στη Θεολογική Σχολή, καί ιδιαιτέρως μέ τό Πρόγραμμα Σπουδών τοῦ Τμήματος Ποιμαντικής καί Κοινωνικής Θεολογίας, γίνεται συστηματική μελέτη τῶν μνημείων λόγου, τέχνης καί πολιτισμοῦ τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως, τά ὅποια δέν ἔχουν μουσειακό χαρακτήρα, ὅπως π.χ. τά μνημεία τῶν κλασικῶν σπουδῶν, ἀλλά εἶναι στοιχεῖα οὐσιαστικά, δηλ. δημιουργικά τῶν ἱστορικῶν συμβάντων ἀλλά καί τῶν συμβαινόντων τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ζωῆς, πού ἔχει ἐμποτίσει καί ἐμποτίζει τό βίον μας προσωπικά καί κοινωνικά. Ἔτσι, τό περιεχόμενο τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης δέν μπορεῖ νά περιορισθῆ στά ὄρια τῆς ἀτομικῆς θρησκευτικότητος ἢ τοῦ ἀτομικοῦ βιώματος, γιατί μέ βάση τήν ἀποδεικτική χαρισματική θεολογία τῶν προφητῶν, τῶν ἀποστόλων καί τῶν ἁγίων καλούμαστε νά μελετήσουμε τό θεολογικό ἐπιστητό μέ γνώση καί σπουδή στους ἀνοιχτούς ὀρίζοντες τῆς ἀκαδημαϊκῆς ἐλευθερίας καί ἐπικοινωνίας, συγκροτώντας ἕνα λόγο σεβασμοῦ, ἀνθρωπιᾶς, ἀγάπης καί διακονίας τῆς Ἐκκλησίας μας πρὸς τόν κόσμον.

Τό ἀκαδ. ἔτος 2004-2005 τό Τμήμα Ποιμαντικῆς καί Κοινωνικῆς Θεολογίας μέ συντονισμένη προσπάθεια ἐγκατέστησε τή νησίδα τῶν Η/Υ, ὥστε νά καταστήσει δυνατή τήν πρόσβαση στίς ἠλεκτρονικές πηγές καί τά ἠλεκτρονικά περιοδικά στά πλαίσια ὄχι μόνο τῆς ἔρευνας, ἀλλά καί τῆς διδασκαλίας. Ἦδη ἡ ἀξιοποίηση τῶν πληροφορικῶν συστημάτων γίνεται ὀρατή στήν ὀργάνωση τῶν ἐρευνητικῶν προγραμμάτων τοῦ Τμήματος, πού ἐτοιμάζεται στήν προοπτική τῆς διά βίου καί τῆς ἐξ ἀποστάσεως ἐκπαίδευσσεως, ὥστε ὁ πλοῦτος τῶν πατέρων ἡμῶν νά εἶναι ἀγαθό γιά τοὺς «ἐγγύς» καί τοὺς «μακράν».

Ἡ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος  
Δέσπω Ἀθ. Λιάλιου  
Καθηγήτρια

## Α΄ . ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

### 1. Πρύτανη

Πρύτανης	<b>Ιωάννης Αντωνόπουλος</b> καθηγητής του Τμήματος Φυσικῆς
Αντιπρύτανης	α) <b>Αικατερίνη Δούκα-Καμπίτογλου</b> καθηγήτρια του Τμήματος Αγγλικῆς Γλώσσας καὶ Φιλολογίας β) <b>Αριστείδης Κάξης</b> καθηγητής του Τμήματος Ιατρικῆς γ) <b>Χριστογεώργης Κολτσιῆς</b> καθηγητής του Τμήματος Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικῶν

### 2. Σύγκλητος

Το ἀνώτατο διοικητικό ὄργανο του Πανεπιστημίου εἶναι ἡ Σύγκλητος. Ἡ Σύγκλητος ἀποτελεῖται ἀπό τον Πρύτανη, τους Αντιπρύτανες, τον Κοσμητορά κάθε Σχολῆς, τον Πρόεδρο κάθε Τμήματος, ἕναν ἐκπρόσωπο τῶν φοιτητῶν ἀπό κάθε Τμήμα, δύο ἐκπρόσωπους τῶν μεταπτυχιακῶν φοιτητῶν, ἕναν ἐκπρόσωπο τῶν βοηθῶν-ἐπιμελητῶν-ἐπιστημονικῶν συνεργατῶν, ἕναν ἐκπρόσωπο του ΕΕΔΙΠ, ἕναν ἐκπρόσωπο του ΕΤΕΠ καὶ ἕναν ἐκπρόσωπο του Διοικητικοῦ Προσωπικοῦ. Στῆ Σύγκλητο συμμετέχουν ἐπίσης καὶ ἐκπρόσωποι τῶν ἀναπληρωτῶν καθηγητῶν, ἐπικούρων καθηγητῶν καὶ λεκτόρων.

## Β΄ . Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Ἡ Θεολογική Σχολή Θεσσαλονίκης λειτουργεῖ ἀπό το 1942, ἀν καὶ ἡ ἰδρυσὴ τῆς προβλεπόταν ἀπό τὴν ἰδρυση τοῦ Πανεπιστημίου, το 1925. Ἀπό το 1964 ἡ Σχολή, τροποποιώντας τον κανονισμό λειτουργίας τῆς, χώρισε τις προπτυχιακῆς σπουδῆς σε τρία Τμήματα. Ἀπ' αὐτά το τρίτο, Κοινωνικῆς Διακονίας, δὲν λειτουργεῖ ἀποδοτικά, ἐπειδὴ δὲν προσήλθε σ' αὐτό ἰκανοποιητικὸς ἀριθμὸς φοιτητῶν. Τα ἄλλα δύο Τμήματα, α) Θεολογίας καὶ β) Ποιμαντικῆς, λειτουργεῖ ἀποδοτικά γιὰ μίαν περίπου εικοσαετία, ἔχοντας ἐνιαία διοίκηση, τον κοινὸν σύλλογο τῶν καθηγητῶν τῆς Σχολῆς.

Με το νόμο για τα Α.Ε.Ι. 1268/82 επιβλήθηκε και η διοικητική διάκριση μεταξύ των δύο Τμημάτων της Σχολής, τα οποία από το 1982 λειτουργούν αυτόνομα και το καθένα διοικείται από τη Γενική του Συνέλευση. Η στελέχωση των Τμημάτων έγινε από το προσωπικό που υπηρετούσε μέχρι τότε στη Σχολή. Με το Π.Δ. 316 (Φ.Ε.Κ. 166/6.10.94) το Τμήμα Ποιμαντικής μετονομάστηκε σε «Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας», χωρίς να αλλάξει το γνωστικό του αντικείμενο.

Σύμφωνα με το νόμο 1351/1983, άρθρο 6, παρ. 10, «οι πτυχιούχοι των Τμημάτων Ποιμαντικής των Πανεπιστημίων Αθηνών και Θεσσαλονίκης έχουν δικαίωμα διορισμού στην εκκλησιαστική, Γενική και Τεχνική-Επαγγελματική Εκπαίδευση».

Η Θεολογική Σχολή εκδίδει επιστημονικό περιοδικό με τίτλο «Επιστημονική Επετηρίδα Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.», το οποίο κατ' αρχήν αποτελούσε έναν ενιαίο τόμο, που περιελάμβανε συνεργασίες μελών Δ.Ε.Π. όλης της Θεολογικής Σχολής. Από το 1990 η Επετηρίδα εκδίδεται σε δύο ανεξάρτητα τεύχη, ένα από κάθε Τμήμα της Σχολής.

Επί πλέον, η Θεολογική Σχολή μετέχει στο Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών, το οποίο υπάγεται στη Φιλοσοφική Σχολή του Α.Π.Θ. Το Κ.Β.Ε. αποτελείται από πέντε Τμήματα (Μεσαιωνικής Ελληνικής Φιλολογίας, Βυζαντινής Ιστορίας, Βυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης, Θεολογίας, Βυζαντινού Δικαίου), και διοικείται από πενταμελές διοικητικό συμβούλιο, στο οποίο η Θεολογική Σχολή εκπροσωπείται από ένα μέλος.

#### ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Όργανα διοικήσεως της Θεολογικής Σχολής είναι η Γενική Συνέλευση και η Κοσμητεία.

Η Γενική Συνέλευση απαρτίζεται από τα μέλη των Γενικών Συνελεύσεων των δύο Τμημάτων.

Η Κοσμητεία απαρτίζεται από:

α) τον Κοσμήτορα, καθηγητή **Χρήστο Οικονόμου**

β) τους Προέδρους των δύο Τμημάτων

Τμήματος Θεολογίας: καθηγητή **Ιωάννη Κογκούλη**

Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας: καθηγήτρια **Δέσπω Αθ. Λιάλιου**

γ) δύο εκπροσώπους των φοιτητών, έναν από κάθε Τμήμα.

Γραμματέας: Ελισάβετ Γκάλιου-Συμεωνίδου

Υπάλληλος Γραμματείας: Μαρία Τριανταφυλλίδου-Οικονόμου.

#### Γ'. ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας είναι το ένα από τα δύο Τμήματα της Θεολογικής Σχολής, που λειτουργούν ανεξάρτητα, σύμφωνα με τους νόμους 1268/82 και 2083/1992.

Το Τμήμα αποτελεί τη βασική λειτουργική ακαδημαϊκή μονάδα, που καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο μιας επιστήμης. Το πρόγραμμα σπουδών κάθε Τμήματος οδηγεί σ' ένα ενιαίο πτυχίο.

Το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας με την εκπαίδευση που παρέχει, βάσει του αναλυτικού προγράμματος σπουδών του που παρατίθεται κατωτέρω, σκοπεύει να καταρτίσει στελέχη της Εκκλησίας και της Εκπαίδευσης.

Οι σπουδές με βάση το Νόμο 1268/1982 διαρθρώνονται σε 8 εξάμηνα (4 χρόνια).

#### ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Όργανα Διοίκησης του Τμήματος είναι ο Πρόεδρος, το Διοικητικό Συμβούλιο και η Γενική Συνέλευση του Τμήματος.

##### α. ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η καθηγήτρια **Δέσπω Αθ. Λιάλιου**

Αναπληρωτής Πρόεδρος: Ο καθηγητής **Χρήστος Βάντσος**

##### β. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Η καθηγήτρια **Δέσπω Αθ. Λιάλιου**

Αναπληρ. Πρόεδρος: Ο καθηγητής **Χρήστος Βάντσος**

Μέλη: Οι Διευθυντές των Τομέων:

Α'. Καθηγητής **Ευστράτιος Ζεγκίνης**

Β'. Καθηγητής **Αθανάσιος Καραθανάσης**

Γ'. Καθηγητής **Θεολόγος Αλιπράντης**

Δ'. Καθηγητής **Χρήστος Βάντσος**

Δύο εκπρόσωποι των φοιτητών.

Ένας εκπρόσωπος των μεταπτυχιακών φοιτητών.

Ένας εκπρόσωπος του ΕΤΕΠ, του ΕΕΔΙΠ, και των βοηθών-επιμελητών-επιστημονικών συνεργατών, όταν συζητούνται θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του κλάδου τους.

Γραμματέας: Καλλιόπη Κακούλα-Παπαδοπούλου

### γ. ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Πρόεδρος: Η καθηγήτρια **Δέσπω Αθ. Λιάλιου**

Μέλη: Τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος.

Εκπρόσωποι των φοιτητών σε αριθμό ίσο προς το 50% των μελών ΔΕΠ. Εκπρόσωποι των μεταπτυχιακών φοιτητών σε αριθμό ίσο προς το 15% των μελών ΔΕΠ. Εκπρόσωποι του ΕΤΕΠ, του ΕΕΔΙΠ, των βοηθών-επιμελητών-επιστημονικών συνεργατών, σε αριθμό ίσο προς το 5% των μελών ΔΕΠ.

### Δ'. ΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Ο Τομέας είναι η ακαδημαϊκή μονάδα που συντονίζει τη διδασκαλία μέρους του γνωστικού αντικείμενου του Τμήματος, το οποίο αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο πεδίο της επιστήμης. Όργανα του Τομέα είναι η Γενική Συνέλευση του Τομέα και ο Διευθυντής. Η Γενική Συνέλευση απαρτίζεται από το Δ.Ε.Π. του Τομέα και δύο εκπροσώπους των φοιτητών.

Η ευθύνη του διδακτικού έργου του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας έχει κατανεμηθεί στους παρακάτω τέσσερις Τομείς:

#### Α. Τομέας Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας

Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της έρευνας και διδασκαλίας των θεμάτων που συνδέονται με εισαγωγικά, ιστορικά, φιλολογικά, ερμηνευτικά και θεολογικά προβλήματα α) της Αγίας Γραφής, β) της Πατερικής Γραμματείας, γ) των θρησκευτικών, φιλοσοφικών και λοιπών πολιτιστικών παραγόντων, που προσδιορίζουν τη μορφή και το περιεχόμενο των κειμένων της Αγίας Γραφής και των Πατέρων της Εκκλησίας, καθώς και των θεμάτων που αφορούν στη σημασία και σπουδαιότητα αυτών των κειμένων για τη σύγχρονη ζωή της Εκκλησίας.

#### Β. Τομέας Ιστορίας, Δόγματος, Διορθόδοξων και Διαχριστιανικών Σχέσεων

Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της σπουδής της ανάπτυξης στην ιστορία των θεσμών της Εκκλησίας (Εκκλησιαστική Ιστορία), της γενέσεως, της αναπτύξεως και της συστηματικής εμπειδώσεως της εκκλησιαστικής πίστεως με τη δογματική διδασκαλία (Ιστορία των Δογμάτων, Δογματική Θεολογία, Συμβολική) και της προβολής και εφαρμογής της εκκλησιαστικής πίστεως στις διορθόδοξες και διαχριστιανικές σχέσεις και στην ιστορία της οικουμενικής κινήσεως.

#### Γ. Τομέας Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης

Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της ιστορικής, θεολογικής και δεοντολογικής εξέτασης και διδασκαλίας της θείας λατρείας και χριστιανικής

αρχαιολογίας σ' όλες τις εκφάνσεις τους, δηλαδή: της λατρείας, του κηρύγματος, της υμνογραφίας, του εορτολογίου, της αγιολογίας, της αρχιτεκτονικής, της γλυπτικής, της ζωγραφικής, της μικροτεχνίας και της εκκλησιαστικής μουσικής.

#### Δ. Τομέας Δικαίου, Οργάνωσης, Ζωής και Διακονίας της Εκκλησίας

Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της διδασκαλίας και έρευνας θεμάτων που αναφέρονται στο δίκαιο και την οργάνωση, στη ζωή, τη διακονία και το ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας (Κανονικό Δίκαιο και Εκκλησιαστική Νομοθεσία, Ποιμαντική Ψυχολογία, Ψυχολογία, Παιδαγωγικά, Κοινωνιολογία, Ιεραποστολική, Εξομολογητική, Κατηχητική, κ.ά.).

### Ε'. ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΩΝ ΤΟΜΕΩΝ

#### Α. Τομέας Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Ευστράτιος Ζεγκίνης, καθηγητής

ΜΕΛΗ:

*Καθηγητές:*

πρωτοπρεσβύτερος Θεόδωρος Ζήσης

Βασίλειος Φανουργάκης

Σταύρος Καλαντζάκης

Γεώργιος Θεοδωρούδης

Ηλίας Νικολακάκης

Χρήστος Οικονόμου

Ευστράτιος Ζεγκίνης

*Αναπληρωτής καθηγητής:*

Παυσανίας Κουτλεμάνης

*Λέκτορες:*

Αθανάσιος Παπαρνάκης

Κυριακούλα Παπαδημητρίου

*ΕΕΔΙΠ II*

Αννα Καραμανίδου, δρ.Θ.

Απόστολος Κραλίδης, δρ.Θ.

Σουλτάνα Λάμπρου, δρ.Θ.

*Υπόλληλος Γραμματείας Τομέως:*

Όλγα Λουπεγίδου

### **Β. Τομέας Ιστορίας, Δόγματος, Διορθοδόξων και Διαχριστιανικών Σχέσεων**

#### **ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:**

Αθανάσιος Καραθανάσης, καθηγητής

#### **ΜΕΛΗ:**

##### *Καθηγητές:*

Αθανάσιος Αγγελόπουλος

Σωτήριος Βαρναλίδης

Αθανάσιος Καραθανάσης

Δέσπω Λιάλιου

##### *Επίκουροι καθηγητές:*

Κωνσταντίνος Χρήστου

Μιχαήλ Τρίτος

##### *Λέκτορες:*

Βασίλειος Τσίγκος

### **Γ. Τομέας Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης**

#### **ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:**

Θεολόγος Αλιπράντης, καθηγητής

#### **ΜΕΛΗ:**

##### *Καθηγητές:*

Θεολόγος Αλιπράντης

##### *Λέκτορες:*

Συμεών Πασχαλίδης

πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντίνος Καραϊσαρίδης

πρωτοπρεσβύτερος Σπυρίδων Αντωνίου

αρχιμανδρίτης, Νικόδημος Σκρέττας-Πλεξίδης

##### *Υπάλληλος Γραμματείας Τομέως:*

Φωτεινή Καρατσιβίδου-Λαζάρου

### **Δ. Τομέας Δικαίου, Οργανώσεως, Ζωής και Διακονίας της Εκκλησίας**

#### **ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:**

Χρήστος Βάντσος, καθηγητής

#### **ΜΕΛΗ:**

##### *Καθηγητής:*

Χρήστος Βάντσος

#### *Αναπληρωτής καθηγητής:*

Θεόδωρος Γιάγκου

#### *Επίκουροι καθηγητές:*

Ηρακλής Ρεράκης

πρωτοπρεσβύτερος Αθανάσιος Γκίκας

#### *Λέκτορες:*

Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος

Μιλτιάδης Βάντσος

### **ΣΤ'. α. ΟΜΟΤΙΜΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ**

Ιωάννης Φουντούλης

Μητροπολίτης Τυρολόης και Σερεντίου Παντελεήμων Ροδόπουλος

Γεώργιος Στογιόγλου

Στέργιος Σάκκος

Μητροπολίτης Περγάμου Ιωάννης Ζηζιούλας

Αντώνιος Παπαδόπουλος

Χρίστος Κρικιώνης

### **β. ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ**

πρωτοπρεσβύτερος Ιωάννης Ρωμανίδης (†)

Χριστίνα Μπουλάκη-Ζήση

Ευθύμιος Τσιγαρίδας

### **Ζ' . Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ**

#### **ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:**

Καλλιόπη Κακούλα-Παπαδοπούλου

#### **ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ:**

Ευαγγελία Πλακιά

Ευθυμία Κυρατζή

Ευτέρπη Βαφειάδου

#### **ΚΛΗΤΗΡΑΣ:**

Δέσποινα Σαμουηλίδου

Η Γραμματεία δέχεται μόνο από τις θυρίδες 12-1μ.μ. καθημερινά και μόνο με την επίδειξη του δελτίου αναγνώρισεως του φοιτητή.

### Η΄ . ΕΞΕΛΙΞΗ Ι - ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ

Αγγλικής Γλώσσας:	Μαρία Μακραντωνάκη-Φαραζά (Γ΄-Δ΄εξ) Σωτήριος Λυσίκατος (Α΄-Β΄εξ)
Γαλλικής Γλώσσας:	Πολυξένη Γρηγοριάδου-Κουφογιαννίδου
Γερμανικής Γλώσσας:	Μαρία Πέπα-Ζεϊμπέκη
Ιταλικής Γλώσσας:	Αθανασία Νικολαΐδου-Χ΄Βασιλειάδου

### Θ΄ . ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004 στο Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας είναι εγγεγραμμένοι 1754 φοιτητές. Απ' αυτούς φοιτούν:

στο Α΄ και Β΄ εξάμηνο	218
στο Γ΄ και Δ΄ εξάμηνο	210
στο Ε΄ και ΣΤ΄ εξάμηνο	210
στο Ζ΄ και Η΄ εξάμηνο	242
Στό Πτυχίο	874

## Γ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

## 1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

### Α'. Τομέας Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας

	Δ.Μ.
α'. ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ	7
1. Εισαγωγή στην Παλαιά Διαθήκη	
2. Ερμηνεία της Παλαιάς Διαθήκης	
3. Θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης	
β'. ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ	11
1. Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη	
2. Ερμηνεία της Καινής Διαθήκης	
3. Ερμηνεία και Θεολογία της Καινής Διαθήκης	
4. Γλώσσα και Ερμηνευτική της Καινής Διαθήκης	
γ'. ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ	15
1. Εισαγωγή στη Χριστιανική Γραμματεία	
2. Εκκλησιαστική Γραμματολογία	
3. Θεολογία των Πατέρων	
4. Ερμηνεία Πατέρων	
5. Πρακτική άσκηση με επίσκεψη μεγάλων Βιβλιοθηκών χ/φων και παλαιτύπων εκδόσεων	
δ'. ΞΕΝΑ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΑ	4
1. Εισαγωγή στη Θρησκευολογία	
2. Ιστορία και διδασκαλία των ξένων θρησκευμάτων	
ε'. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	2
στ'. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ	3

### Β'. Τομέας Ιστορίας, Δόγματος, Διορθοδόξων και Διαχριστιανικών Σχέσεων

α'. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	13
1. Εκκλησιαστική Ιστορία. Εισαγωγή στις βασικές περιόδους και αναφορά στις πηγές της Ιστορίας της Εκκλησίας από της ιδρύσεώς της μέχρι σήμερα	
2. Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως και των άλλων Πρεσβυγενών Πατριαρχείων (Αλεξανδρείας, Αντιοχείας, Ιεροσολύμων)	

16			
3.	Εκκλησιαστική Ιστορία - Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση της Εκκλησίας της Ελλάδας και της Κύπρου		
4.	Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση των Σλαβικών και λοιπών Ορθοδόξων Εκκλησιών		
5.	Ιστορία του Ελληνισμού		
β'.	ΔΟΓΜΑ, ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	17	
1.	Δογματική Θεολογία της Ορθοδόξου Εκκλησίας		
2.	Ερμηνεία δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας		
3.	Συμβολική. Διορθόδοξες και Διαχριστιανικές σχέσεις. Ιστορία της Οικουμενικής Κινήσεως		
4.	Ιστορία δογμάτων		
5.	Σύγχρονες χριστιανικές αιρέσεις		
6.	Εισαγωγή στη Φιλοσοφία		
	<b>Γ'. Τομέας Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης</b>		
α'.	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ	8	
1.	Εισαγωγή στη Θεία Λατρεία		
2.	Ιστορία της θείας Λατρείας		
3.	Βυζαντινός λειτουργικός τύπος		
4.	Πρακτική άσκηση στη Θεία Λατρεία και το κήρυγμα στον πανεπιστημιακό ναό και σε λατρευτικούς χώρους της Ελλάδας (ναούς και μονές), για την ενημέρωση πάνω στα προβλήματα της λειτουργικής ζωής και του κηρύγματος.		
β'.	ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΑ	3	
γ'.	ΧΡΙΣΤΙΑΝ. ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ & ΤΕΧΝΗ	8	
1.	Αρχιτεκτονική, Ζωγραφική (ψηφιδωτά, τοιχογραφίες, φορητές εικόνες, εικονογραφημένα χειρόγραφα), γλυπτική και μικροτεχνία παλαιοχριστιανικών χρόνων		
2.	Αρχιτεκτονική, Ζωγραφική (ψηφιδωτά, τοιχογραφίες, φορητές εικόνες, εικονογραφημένα χειρόγραφα), γλυπτική και μικροτεχνία βυζαντινών και μεταβυζαντινών χρόνων		
3.	Πρακτική άσκηση με επίσκεψη ναών παλαιοχριστιανικών και βυζαντινών χρόνων.		
δ'.	ΟΜΙΛΗΤΙΚΗ	4	
1.	Ιστορία του κηρύγματος		
2.	Θεωρία του κηρύγματος		
			17
ε'.	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ	4	
1.	Εκκλησιαστική μουσική (Θέματα Λειτουργικής Μουσικής)		
2.	Βυζαντινή Μουσικολογία και Ψαλτική Τέχνη		
3.	Πρακτική άσκηση στους εκκλησιαστικούς ύμνους των ακολουθιών που τελούνται στον πανεπιστημιακό ι.ναό		
στ'.	ΥΜΝΟΛΟΓΙΑ	2	
	<b>Δ'. Τομέας Δικαίου, Οργανώσεως, Ζωής και Διακονίας της Εκκλησίας</b>		
α'.	ΓΕΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ	2	
β'.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	2	
γ'.	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ	4	
δ'.	ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ (Με επισκέψεις σε ιδρύματα, ενορίες και μητροπόλεις)	6	
ε'.	ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	4	
στ'.	ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ	2	
ζ'.	ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	6	
1.	Πηγές του Κανονικού Δικαίου και Εκκλησιαστικής Ευταξίας		
2.	Κανονικό Δίκαιο		
η'.	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ	4	
1.	Γενική Παιδαγωγική		
2.	Ειδική διδακτική του μαθήματος των Θρησκευτικών		
θ'.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ	2	

## 2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

### Α. ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Καθηγητής πρωτοπρεσβύτερος Θεόδωρος Ζήσης:
  - α) *Η μετάφραση των λειτουργικών κειμένων. Πατερικές θέσεις* (X138)
  - β) *Παπισμός και Ουνία* (X117): ως επόπτης, συνεπικουρούν τα μέλη ΕΕΔΙΠ II του αρμόδιου Τομέα Α. Καραμανίδου, δρ. Θ. και Σ. Λάμπρου, δρ. Θ.
2. Καθηγητής Αθανάσιος Αγγελόπουλος:
  - α) *Το Άγιο Όρος στην Ιστορία* (X47)
  - β) *Χριστιανική Μακεδονία, Θράκη και Ήπειρος* (X48)
3. Καθηγητής Σωτήριος Βαρναλίδης:
 *Ιστορία σχέσεων Εκκλησιών Ρώμης-Κωνσταντινουπόλεως μετά τη σύνοδο Φερράρας-Φλωρεντίας* (X136)
4. Καθηγητής Βασίλειος Φανουργάκης:
 *Η περί του όρου Χαλκηδόνας γραμματεία* (X51)
5. Καθηγητής Χρήστος Βάντσος:
 *Γάμος και οικογένεια* (X118)
6. Καθηγητής Αθανάσιος Καραθανάσης:
  - α) *Η αυτοκρατορία της Τραπεζούντας. Πηγές και κείμενα* (X153)
  - β) *Η Θεσσαλονίκη, η βυζαντινή και μεταβυζαντινή* (X154)
  - γ) *Περί του βορειοηπειρωτικού αγώνος και του μητροπολίτου Κορυτσάς Φωτίου Καλπίδου* (X155)
7. Καθηγητής Σταύρος Καλαντζάκης:
 *Στοιχεία Βιβλικής Εβραϊκής Γλώσσας και Αρχαιολογίας* (X55)
8. Καθηγητής Γεώργιος Θεοδωρούδης:
 *Θεολογικά και φιλοσοφικά προβλήματα ιβ' αιώνα. Ευστάθιος Θεσσαλονίκης - Ιωάννης Φουρνής* (X114)
9. Καθηγητής Ηλίας Νικολακάκης:
 *Το Ισλάμ. Ιστορική εξέλιξη - σύγχρονα ρεύματα* (X58): συνεπικουρεί ο Α. Κραλίδης, δρ.Θ, ΕΕΔΙΠ II του αρμόδιου Τομέα
10. Καθηγητής Χρήστος Οικονόμου:
 *Συμβολή της Αγίας Γραφής στον πολιτισμό* (X157)
11. Καθηγητής Θεολόγος Αλιπράντης:
 *Το Δωδεκάορτο* (X70)

12. Καθηγητής Ευστράτιος Ζεγκίνης:
 *Η μουσουλμανική μειονότητα της Δ. Θράκης* (X140)
13. Αναπληρωτής Καθηγητής Πausανίας Κουτλεμάνης:
 *Η Επιστολή του Ιακώβου* (X158)
14. Αναπληρωτής Καθηγητής Θεόδωρος Γιάγκου:
 *Κανονικολειτουργικά θέματα* (X99)
15. Επίκουρος Καθηγητής Κωνσταντίνος Χρήστου:
 *Η περί ψυχής διδασκαλία του Πλάτωνος* (X156)
16. Επίκουρος Καθηγητής Μιχαήλ Τρίτος:
 *Εθνικά θέματα σχετιζόμενα με τις χώρες της Χερσονήσου του Αίμου* (X112)
17. Επίκουρος Καθηγητής Ηρακλής Ρεράκης:
 *Τα πρότυπα της ορθόδοξης αγωγής στην εποχή της μετανεωτερικότητας* (X159)
18. Επίκουρος Καθηγητής πρωτοπρεσβύτερος Αθανάσιος Γκίκας:
 *Σύγχρονα Ποιμαντικά θέματα* (X81)
19. Λέκτορας Συμεών Πασχαλίδης:
 *Οι άγιοι της Θεσσαλονίκης* (X113)
20. Λέκτορας Βασίλειος Τσίγκος:
 *Ειδικά θέματα Χριστολογίας - Εκκλησιολογίας* (X133)
21. Λέκτορας Αθανάσιος Παπαρνάκης:
  - α) *Θεσμολογία της Παλαιάς Διαθήκης* (X128)
  - β) *Εφαρμογές των Η/Υ στη θεολογική έρευνα I* (X142)
22. Λέκτορας πρωτοπρεσβύτερος Σπυρίδων Αντωνίου:
  - α) *Πατερικές θέσεις για την ιερή υμνωδία I* (X160)
  - β) *Θεωρία και πράξη της Εκκλησιαστικής Μουσικής. Διδασκαλία χορού ψαλτών I* (X144)
23. Λέκτορας αρχιμανδρίτης Νικόδημος Σκρέττας:
 *Ερμηνεία ευχών και ύμνων* (X149)
24. Λέκτορας Κυριακούλα Παπαδημητρίου:
 *Γραμματικές και Λεξικά της Καινής Διαθήκης* (X152)
25. Λέκτορας Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος:
 *Αθλητισμός και ολυμπισμός. Ιστορικοθεολογική και κοινωνιολογική διερεύνηση* (X163)
26. Λέκτορας Μιλτιάδης Βάντσος:
 *Βασικές έννοιες Χριστιανικής Ηθικής* (X161)
27. *Εκπαίδευση και άσκηση στην τέχνη της σύγχρονης αιογραφίας* (X162)  
Διδάσκεται με ευθύνη του Τομέα Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης.

**B. ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ**

1. Καθηγητής πρωτοπρεσβύτερος Θεόδωρος Ζήσης:
  - α) *Διαθρησκειακά των Πατέρων* (Θ157)
  - β) *Τα μοναστήρια της Κεντρικής Μακεδονίας* (Θ144): ως επόπτης, συνεπικουρούν τα μέλη ΕΕΔΙΠ II του αρμόδιου Τομέα Α. Καρμμανίδου, δρ. Θ. και Σ. Λάμπρου, δρ. Θ.
2. Καθηγητής Αθανάσιος Αγγελόπουλος:
  - α) *Το Άγιο Όρος στο παρόν* (Θ46)
  - β) *Ιερά προσκνήματα - Προπύργια της Ορθοδοξίας* (Θ123)
3. Καθηγητής Σωτήριος Βαρναλίδης:
 *Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση των αντιχαλκηδονίων Εκκλησιών* (Θ51)
4. Καθηγητής Χρήστος Βάντσος:
 *Οικολογία και αγωγή* (Θ114)
5. Καθηγητής Αθανάσιος Καραθανάσης:
  - α) *Πνευματική κίνηση και ζωή του απόδημου Ελληνισμού. Η περίπτωση της Ρουμανίας*. (Θ176)
  - β) *Η Ανω Μακεδονία και οι πόλεις της (Αχρίδα, Μοναστήρι, Βελεσσά κ.ά.)*. (Θ177)
6. Καθηγητής Σταύρος Καλαντζάκης:
 *Βιβλική ανθρωπολογία και κοσμολογία* (Θ112)
7. Καθηγητής Γεώργιος Θεοδοωρούδης:
  - α) *Κοινή και μεσαιωνική γλώσσα* (Θ54)
  - β) *Θεολογία και Φιλοσοφία κατά το ιδ' αιώνα εις την Θεσσαλονίκη* (Θ75)
8. Καθηγητής Ηλίας Νικολακάκης:
  - α) *Το θρησκευτικό στοιχείο στην αρχαία ελληνική τραγωδία* (Θ56): συνεπικουρεί ο Α. Κραλίδης, δρ. Θ, ΕΕΔΙΠ II του αρμόδιου Τομέα
  - β) *Θρησκευτικές αντιλήψεις των λαών της Μικράς Ασίας* (Θ125) συνεπικουρεί ο Α. Κραλίδης, δρ.Θ, ΕΕΔΙΠ II του αρμόδιου Τομέα
  - γ) *Αποκριφιστικά και παραθρησκευτικά κινήματα στην Ελλάδα* (Θ145): ως επόπτης, συνεπικουρεί ο Α. Κραλίδης, δρ. Θ, ΕΕΔΙΠ II του αρμόδιου Τομέα
  - δ) *Θρησκευτικές αντιλήψεις των λαών της Παλαιστίνης κατά τους ελληνιστικούς και ρωμαϊκούς χρόνους* (Θ178): ως επόπτης, συνεπικουρεί ο Α. Κραλίδης, δρ. Θ, ΕΕΔΙΠ II του αρμόδιου Τομέα
10. Καθηγητής Χρήστος Οικονόμου:
 *Κοινωνικές αντιλήψεις στην παύλεια θεολογία* (Θ179)

11. Καθηγήτρια Δέσπω Λιάλιου:
 *Κοινωνία της πληροφορίας και χρήση πληροφορικών συστημάτων* (Θ180)
12. Καθηγητής Θεολόγος Αλιπράντης:
 *Τα χριστιανικά μνημεία της Θεσσαλονίκης* (Θ69)
13. Καθηγητής Ευστράτιος Ζεγκίνης
  - α) *Ιστορία και πολιτισμός του Ισλάμ στο Βαλκανικό χώρο* (Θ159)
  - β) *Η κατάργηση του χαλιφάτου στην Τουρκία και οι επιπτώσεις του Κεμαλισμού στους μουσουλμάνους της Δ. Θράκης* (Θ160)
14. Αναπληρωτής Καθηγητής Πausανίας Κουτλεμάνης:
 *Η Επιστολή του Ιούδα* (Θ93)
15. Αναπληρωτής Καθηγητής Θεόδωρος Γιάγκου:
 *Ειδικά θέματα Κανονικού Δικαίου* (Θ99)
16. Επίκουρος Καθηγητής Κωνσταντίνος Χρήστου:
 *Η νεοπλατωνική φιλοσοφία* (Θ164)
17. Επίκουρος Καθηγητής Μιχαήλ Τρίτος:
 *Εκκλησιαστικές προσωπικότητες των ορθόδοξων εκκλησιών της Χερσονήσου του Αίμου* (Θ150)
18. Επίκουρος Καθηγητής Ηρακλής Ρεράκης:
  - α) *Οι νέες προοπτικές της ορθόδοξης χριστιανικής αγωγής στο σύγχρονο σχολείο* (Θ181)
  - β) *Κατηχητική* (Θ165)
19. Επίκουρος Καθηγητής πρωτοπρεσβύτερος Αθανάσιος Γκίκας:
 *Εξομολογητική* (Θ73)
20. Λέκτορας Συμεών Πασχαλίδης:
 *Ελληνική Παλαιογραφία και Επιγραφική* (Θ50)
21. Λέκτορας Βασίλειος Τσίγκος:
 *Ορθόδοξη Εκκλησία. Κοινωνία Εσχάτων* (Θ151)
22. Λέκτορας Αθανάσιος Παπαρνάκης:
  - α) *Βιβλική Εβραϊκή Γλώσσα* (Θ141)
  - β) *Εφαρμογές των Η/Υ στη θεολογική έρευνα II* (Θ168)
23. Λέκτορας πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντίνος Καραϊσαρίδης:
 *Θεολογία των ιερών Μυστηρίων* (Θ154)
24. Λέκτορας πρωτοπρεσβύτερος Σπυρίδων Αντωνίου:
  - α) *Πατερικές θέσεις για την ιερή υμνωδία II* (Θ183)
  - β) *Θεωρία και πράξη της Εκκλησιαστικής Μουσικής. Διδασκαλία χορού ψαλτών II* (Θ163)

25. Λέκτορας αρχιμανδρίτης Νικόδημος Σκρέττας:  
*Το λειτουργικό κίνημα των φιλοκαλικών πατέρων κατά τον 1η' αιώνα* (Θ170)
26. Λέκτορας Κυριακούλα Παπαδημητρίου:  
*Λατινικά χριστιανικά κείμενα* (Θ175)
27. Λέκτορας Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος:  
α) *Ορθοδοξία και Ευρώπη. Κοινωνιολογική διερεύνηση* (Θ171)  
β) *Προβλήματα παγκοσμιοποίησης. Κοινωνιολογική διερεύνηση* (Θ172)
28. Λέκτορας Μιλτιάδης Βάντσος:  
*Ηθική θεώρηση των εκτρώσεων* (Θ174)
29. *Εκπαίδευση και άσκηση στην τέχνη της σύγχρονης αερογραφίας II* (Θ184)  
Διδάσκεται με ευθύνη του Τομέα Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης.

### 3. ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ένας φοιτητής καθίσταται πτυχιούχος, όταν συμπληρώσει 163 διδακτικές μονάδες, δηλαδή 133 από το πρόγραμμα των υποχρεωτικών μαθημάτων και 30 από το πρόγραμμα των επιλεγόμενων. Τα υποχρεωτικά μαθήματα έχουν αναλυθεί σε οκτώ εξάμηνα ενδεικτικά και ανάλογα με τις ουσιαστικές αλληλεξαρτήσεις και προτεραιότητες. Κάθε επιλεγόμενο μάθημα αντιστοιχεί σε 3 Δ.Μ.

Σχετικά σε κάθε εξάμηνο οι φοιτητές συγκεντρώνουν Δ.Μ.:

Εξάμηνο	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Στ	Ζ	Η
Υποχρεωτικά	19	16	15	17	16	21	14	15
Επιλεγόμενα	-	3	6	3	3	3	6	6
Σύνολο	19	19	21	20	19	24	20	21

Από τα επιλεγόμενα οι φοιτητές υποχρεούνται να επιλέξουν κατά τη διάρκεια όλων των εξαμήνων τους πέντε χειμερινά μαθήματα (15 Δ.Μ.) και πέντε θερινά (15 Δ.Μ.), για να συμπληρώσουν τον αριθμό των 30 Δ.Μ., προκειμένου να πάρουν το πτυχίο τους. Σε κάθε εξάμηνο οι φοιτητές μπορούν να επιλέξουν, πέραν του αριθμού των επιλεγόμενων που υποχρεούνται, επί πλέον μέχρι και τρία ακόμη επιλεγόμενα, από εκείνα που ενδεχομένως έχουν χάσει στα προηγούμενα εξάμηνα. Από άλλα Τμήματα οι φοιτητές μπορούν να επιλέξουν μαθήματα των οποίων οι διδακτικές μονάδες συνολικά και στη διάρκεια όλων των εξαμήνων, δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις 6 Δ.Μ.

Πέραν της υποχρέωσης των φοιτητών να συγκεντρώσουν 163 Δ.Μ. για να καταστούν πτυχιούχοι έχουν και τις εξής υποχρεώσεις:

α) Να παρακολουθήσουν επιτυχώς για 4 εξάμηνα επί 3 ώρες μια ξένη γλώσσα, που δηλώνουν στη Γραμματεία την ημέρα της πρώτης εγγραφής τους. (Οι αλλοδαποί φοιτητές υποχρεούνται να εξεταστούν την Ελληνική ως ξένη γλώσσα στο Σχολείο της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Πανεπιστημίου μας).

β) Να λαμβάνουν μέρος κάθε εβδομάδα στον εκκλησιασμό του Τμήματος - πρακτική άσκηση στη Λειτουργική και Ομιλητική.

Η εκπλήρωση των ανωτέρω υποχρεώσεων βεβαιώνεται από τον διδάσκαλο της ξένης γλώσσας και από τον Τομέα Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης αντίστοιχα.

Όταν ο φοιτητής συμπληρώσει τις 163 Δ.Μ. και εκπληρώσει τις υπόλοιπες υποχρεώσεις του, καθίσταται πτυχιούχος. Ο βαθμός του πτυχίου εξά-

γεται από το μέσο όρο της βαθμολογίας που έλαβε ο φοιτητής σε κάθε μάθημα του προγράμματος υποχρεωτικών και επιλεγόμενων μαθημάτων, καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησής του, πλην της ξένης γλώσσας.

### ΣΥΣΤΗΜΑ ECTS

Το σύστημα ECTS = European Credit Transfer and Accumulation System (Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συσώρευσης Πιστωτικών μονάδων) είναι ένας συστηματικός τρόπος περιγραφής ενός εκπαιδευτικού προγράμματος με τη χρήση πιστωτικών μονάδων, οι οποίες απεικονίζουν το φόρτο εργασίας που απαιτείται για να επιτευχθούν οι στόχοι του προγράμματος. Ο φόρτος εργασίας αποτελείται από το χρόνο και την ποσότητα δουλειάς που χρειάζεται να καταβάλει ένας φοιτητής για να αποκτήσει τις γνώσεις και τις δεξιότητες που παρέχει η προγραμματισμένη διαδικασία μάθησης.

Ένα πλήρες εξάμηνο σπουδών θεωρείται ότι αντιστοιχεί σε 30 πιστωτικές μονάδες (που αντιπροσωπεύουν περίπου 900 ώρες φοιτητικής εργασίας). Επομένως, μία πιστωτική μονάδα αντιστοιχεί στο ένα τριακοστό (1/30) των απαιτούμενων πιστωτικών μονάδων κάθε εξαμήνου. Σε κάθε επιμέρους εκπαιδευτικό στοιχείο του προγράμματος (μάθημα) απονέμονται πιστωτικές μονάδες ανάλογα με το φόρτο εργασίας που επιβάλλουν οι διάφορες εκπαιδευτικές δραστηριότητες του στοιχείου (όπως παρακολούθηση διδασκαλίας, μελέτη, εργασίες, άσκηση, εξετάσεις). Ο φοιτητής που ολοκληρώνει με επιτυχία τη δουλειά που απαιτείται και αξιολογείται κατάλληλα, περνά το μάθημα και παίρνει τις πιστωτικές μονάδες ECTS του μαθήματος.

Συντονιστής Τμήματος για το ECTS:  
Κυριακούλα Παλαδημητρίου, λέκτορας

## ΙΑ΄ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΕΞΑΜΗΝΟ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Ω.Δ.: Ώρες διδασκαλίας  
Δ.Μ.: Διδακτικές μονάδες  
ECTS: Ευρωπαϊκές πιστωτικές μονάδες

## Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

1. [101Υ] ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 4  
**Επίκουρος Καθηγητής Ηρακλής Ρεράκης**

Η σημασία και ο σκοπός του μαθήματος. Η έννοια του όρου Θεολογία και η ανάπτυξη της χριστιανικής Θεολογίας. Η Θεολογία ως επιστήμη και η θέση της μεταξύ των άλλων επιστημών. Εκκλησία και Θεολογία. Η θεολογική παιδεία, ιδιαίτερα στον ορθόδοξο χώρο. Η δομή της θεολογικής επιστήμης.

2. [102Υ] ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ Ω.Δ. 3, Δ.Μ. 3, ECTS 4  
**Καθηγητής Σταύρος Καλαντζάκης (Γενική Εισαγωγή)**  
**Λέκτορας Αθανάσιος Παπαρνάκης (Ειδική Εισαγωγή)**

Εισαγωγικά θέματα της Παλαιάς Διαθήκης, ιστορικής, φιλολογικής και γραμματολογικής φύσεως, τα οποία αφορούν στο σύνολό της και στα επί μέρους βιβλία, που την απαρτίζουν. Πρόκειται γενικά για την ιστορία του κανόνα και την παράδοση του κειμένου της -πρωτότυπου εβραϊκού και μεταφράσεων- και ειδικά για τις συνθήκες συγγραφής, το περιεχόμενο, τη διδασκαλία κ.λπ. κάθε βιβλίου της χωριστά.

3. [103Υ] ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ Ω.Δ. 3, Δ.Μ. 3, ECTS 4  
**Αναπληρωτής καθηγητής Πανσανίας Κουτλεμάνης**

Ο κανών της Καινής Διαθήκης, το κείμενο της Καινής Διαθήκης, η ιστορία και η ερμηνεία της Καινής Διαθήκης.

Η κριτική του κειμένου της Καινής Διαθήκης.

Άσκηση στην κριτική του κειμένου της Καινής Διαθήκης.

4. [104Υ] ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 4  
**Καθηγητής Αθανάσιος Αγγελόπουλος**

Εισαγωγή στις βασικές περιόδους και αναφορά στις πηγές της Ιστορίας της Εκκλησίας από της ιδρύσεώς της μέχρι σήμερα.

Ιστορία της Εκκλησίας απ' αρχής της Εκκλησίας μέχρι σήμερα. Αξιολογούνται και παρουσιάζονται τα πιο σημαντικά γεγονότα του ιστορικού παρελθόντος, που αφορούν στον ιστορικό βίο της Εκκλησίας και συνδέονται με τη φύση και την αποστολή της στον κόσμο, με κριτήριο την αποστολική και εκκλησιαστική παράδοση.

## 5. [105Υ] ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΧΡΙΣΤ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ (Πατρολογία 1) Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 4

**Καθηγητής Γεώργιος Θεοδωρούδης**

Παρουσιάζονται η έννοια των όρων Πατήρ και Πατρολογία, το πολιτιστικό περιβάλλον εντός του οποίου αναπτύχθηκε η Χριστιανική Γραμματεία,

τα είδη της Γραμματείας αυτής, οι περίοδοι αναπτύξεώς της και τα σχετικά με τη χειρόγραφη παράδοση των έργων των Πατέρων.

6. [106Y] ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΕΙΑ ΛΑΤΡΕΙΑ Ω.Δ. 4, Δ.Μ. 3, ECTS 4  
**Λέκτορας πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντίνος Καραϊσαρίδης**

Γενικά εισαγωγικά θέματα στη Θεία Λατρεία. Εισαγωγή στην εβδομαδιαία άσκηση στη λατρεία και το κηρυγμα. Ναός, σκεύη, άμφια, λειτουργικά βιβλία Λειτουργική ορολογία. Ακολουθίες του νυχθημέρου.

Πρακτική άσκηση στη Λειτουργική.

7. [107Y] ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3  
**Λέκτορας Κυριακούλα Παπαδημητρίου**

Διδάσκονται κείμενα αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων με σκοπό τη μελέτη της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και με αναφορά στη γλώσσα των Γραφών και των Πατέρων.

8. [108Y] ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3  
**Καθηγητής Χρήστος Βάντσος**

Η Ψυχολογία άλλοτε και σήμερα. Σύντομη ιστορία της Ψυχολογίας. Αρχαίοι Έλληνες, Μεσαίονας, Αναγέννηση, Νεώτερη Φιλοσοφία της Ψυχολογίας. Σχέσεις της Ψυχολογίας με τη Θεολογία και τις άλλες ανθρωπολογικές επιστήμες. Εξελικτική Ψυχολογία, Ψυχολογία των ατομικών διαφορών. Ψυχολογία του βάθους. Η σημασία των συμβόλων στην Ψυχολογία και τη Θεολογία. Ανάλυση βασικών ψυχολογικών όρων.

9. ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ Ω.Δ. 3

ΞΑΙ	ΑΓΓΛΙΚΑ	Μαρ. Μακραντωνάκη - Σωτ. Λυσικάτος
ΞΓΙ	ΓΑΛΛΙΚΑ	Πολυξένη Γρηγοριάδου-Κουφογιαννίδου
ΞΓΕΙ	ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ	Μαρία Πέπα-Ζεϊμπέκη
ΞΙΓΙ	ΙΤΑΛΙΚΑ	Αθ. Νικολαΐδου-Χ΄'Βασιλείαδου
ΞΕΛΙ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας

**Β' ΕΞΑΜΗΝΟ**

1. [201Y] ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 4  
**Λέκτορας Αθανάσιος Παπαρνάκης**

Ερμηνευτική ανάλυση περικοπών της Παλαιάς Διαθήκης από τα ιστορικά, διδακτικά και προφητικά βιβλία της Μεταφράσεως των Εβδομήκοντα (Ο΄) με συγκριτικές αναφορές στο μασωριτικό εβραϊκό κείμενο.

2. [202Y] ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΥΝΟΠΤΙΚΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 4

**Καθηγητής Χρήστος Οικονόμου**

α) Ερμηνεία των Συνοπτικών Ευαγγελίων: Ερμηνεία του κατά Μάρκον και των παραλλήλων διηγήσεων των δύο άλλων Συνοπτικών. Εξέταση των ομοιοτήτων και ιδιαιτεροτήτων του κάθε ευαγγελιστή στις κοινές διηγήσεις. Βάση της ερμηνείας αποτελεί η πατερική ερμηνευτική παράδοση και οι σύγχρονοι ερμηνευτές.

β) Ερμηνεία των Πράξεων των Αποστόλων.

3. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

**Καθηγητής Αθανάσιος Αγγελόπουλος**

1. [204Y] Εισαγωγή στις βασικές περιόδους και αναφορά στις πηγές της Ιστορίας της Εκκλησίας από της ιδρύσεώς της μέχρι σήμερα.

Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 2

2. [203Y] Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση της Εκκλησίας της Ελλάδος και της Κύπρου.

Ω.Δ. 1 Δ. Μ. 1, ECTS 2

4. [205Y] ΞΕΝΑ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΑ (Εισαγωγή στη Θρησκευολογία)

Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 4

**Καθηγητής Ηλίας Νικολακάκης**

Εισαγωγικά στην έννοια της θρησκείας. Εμφάνιση της θρησκείας και καθορισμός του περιεχομένου της. Συγκριτική θρησκευολογία.

Υποχρεωτική άσκηση με επίσκεψη σε χώρους λατρείας ξένων θρησκειών για τη μια διδακτική μονάδα.

5. [206Y] ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Ω.Δ. 1, Δ.Μ. 1, ECTS 3  
**Λέκτορας Κυριακούλα Παπαδημητρίου**

Διδάσκονται κείμενα αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων με σκοπό τη μελέτη της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και με αναφορά στη γλώσσα των Γραφών και των Πατέρων.

6. [207Y] ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 4  
**Επίκουρος Καθηγητής Κωνσταντίνος Χρήστος**

Σύντομη εξέταση των κυριότερων φιλοσοφικών ρευμάτων της κλασικής και ύστερης ελληνικής αρχαιότητας, με σκοπό την ανάδειξη εκείνων των στοιχείων που χρησιμοποιήθηκαν από τους Πατέρες της Εκκλησίας στο διάλογο τους, τόσο με τους Έλληνες όσο και με τους αιρετικούς. Σύντομες αναφορές στη φιλοσοφική παράδοση της Δύσης κατά τον Μεσαίωνα, την Αναγέννηση και τους Νεώτερους Χρόνους.

7. [208Y] ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ  
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 1

**Καθηγητής Γεώργιος Θεοδωρούδης**

Διδάσκεται ο τρόπος και η μέθοδος της επιστημονικής έρευνας με έμφαση στις οδηγίες για τη συγγραφή μιας επιστημονικής εργασίας.

8. [209Y] ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ (Θέματα Λειτουργικής Μουσικής)  
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3

**Λέκτορας πρωτοπρεσβύτερος Σπυρίδων Αντωνίου**

Εισαγωγή στη Βυζαντινή Εκκλησιαστική Μουσική. Πηγές κύριες και επικουρικές. Περίοδοι εξέλιξης του εκκλησιαστικού ύμνου. Τροπάριο, Αυτόμελο, Ιδιόμελο, Κοντάκιο, Ειρμός. Ονοματολογία και περιεχόμενο μουσικών κωδίκων και βιβλίων (Ασματικό, Ειρμολόγιο, Στιχηράριο, Μαθηματάριο, Παπαδική, Ψαλτικό κ.λ.π.)

Θεωρητικά μουσικής και μέθοδοι Ψαλτικής Τέχνης. Τα γένη και είδη της Βυζαντινής Μελοποιίας. Πατριαρχικές Σχολές Ψαλτικής (ιε'-ιη'αι) Η εκφώνηση των αναγνωσμάτων και η εκφωνητική σημειογραφία.

Θεωρία και πράξη της Ψαλτικής Τέχνης. Αναλυτική βυζαντινή σημειογραφία. Ασκήσεις επί των διατονικών ήχων (α', πλ.α', δ', πλ.δ'). Η νέα μέθοδος της Εκκλησιαστικής Μουσικής. Άλλα σημειογραφικά συστήματα. Οι ύμνοι των βυζαντινών Λειτουργιών και ακολουθιών της Θείας Λατρείας.

9. ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ  
ΞΑ2, ΞΓ2, ΞΓΕ2, ΞΙΤ2, ΞΕΛ2  
Ω.Δ. 3

10. ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ Ι  
Από τον πίνακα μαθημάτων εαρινού εξαμήνου για 3 Δ.Μ., ECTS 3.

### Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

1. [301Y] **Καθηγητής Αθανάσιος Αγγελόπουλος**  
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 2

Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση της Εκκλησίας της Ελλάδος και της Κύπρου.

2. [302Y] **Καθηγητής Σωτήριος Βαρναλίδης**  
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 2

Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση του Οικουμενικού Πατριαρχείου και των άλλων πρεσβυγενών Πατριαρχείων.

2. [303Y] ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑ (Πατρολογία 2)  
Ω.Δ. 1, Δ.Μ. 1, ECTS 3

**Καθηγητής Γεώργιος Θεοδωρούδης**

Παρουσιάζονται ο βίος, τα συγγράμματα και η διδασκαλία των Πατέρων που έδρασαν κατά την πρώτη περίοδο της ζωής της Εκκλησίας (β' και γ' αιώνα) και αντιμετωπίζονται τα σχετικά φιλολογικά και θεολογικά προβλήματα.

3. [304Y] ΞΕΝΑ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΑ (Ιστορία και διδασκαλία ξένων θρησκειών).  
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 4

**Καθηγητής Ηλίας Νικολακάκης**

Ιστορία και διδασκαλία του Βεδισμού, Ινδουισμού, Βουδισμού, Ισλαμισμού. Αρχαίες ελληνικές θρησκείες.

Υποχρεωτική άσκηση με επίσκεψη σε χώρους λατρείας και άλλα μνημεία αυτών.

4. [305Y] ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ & ΤΕΧΝΗ  
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 4

**Καθηγητής Θεολόγος Αλιπράντης**

Εισαγωγή στη Χριστιανική Αρχαιολογία και Τέχνη. Κατακόμβες, παλαιохριστιανική αρχιτεκτονική (περίκεντροι ναοί, τρουλαίοι ναοί κ.λπ.). Η ζωγραφική των μνημείων της Δύσεως. Φορητές εικόνες.

5. [306Y] ΓΕΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ  
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3  
**Λέκτορας Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος**

Εισαγωγή στην έννοια της Επιστήμης. Ανάλυση των βασικών λειτουργιών της κοινωνικής ζωής. Τυπολογική παρουσίαση των τάσεων που οδήγησαν αρχικά στην προβληματική και προοδευτικά στη γένεση της Επιστήμης. Ερμηνεία της κοινωνικής συμπεριφοράς και δράσεως. Προσέγγιση και ανάλυση των προϋποθέσεων - πηγών του κοινωνιολογικού χώρου, εξειδικευμένες προοπτικές. Διαιρέσεις της βασικής Επιστήμης. Λειτουργία της ολικής κοινωνίας. Προέλευση, μορφοποιητικές διαδικασίες, εξέλιξη, συλλειτουργία των κοινωνικών θεσμών. Σύγχρονοι κλάδοι και περιεχόμενο. Μέθοδοι και αρχές κοινωνιολογικής έρευνας.

6. [307Y] ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ  
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3  
**Καθηγητής Χρήστος Βάντσος**

Εισαγωγικά. Η σπουδαιότητα του διαλόγου στην Ψυχολογία και στο ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας. Ανθρωπογνωσία από θεολογική και ψυχολογική άποψη και ο διάλογος. Χριστοκεντρικός χαρακτήρας του ποιμαντικού διαλόγου. Η τέχνη του ποιμαντικού διαλόγου. Η μέριμνα της Εκκλησίας για τον άνθρωπο στις διάφορες ηλικίες, ήτοι για τα νήπια, για το παιδί και τον έφηβο, για τον άνθρωπο της ώριμης και τρίτης ηλικίας. Η μέριμνα της Εκκλησίας για το γάμο και την οικογένεια, όπως επίσης και για τα ορφανά και τις χήρες.

7. [308Y] ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΨΑΛΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ  
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3

**Λέκτορας πρωτοπρεσβύτερος Σπυρίδων Αντωνίου**

Εισαγωγικά στην επιστήμη της Βυζαντινής Μουσικολογίας. Η σημασία και ο σκοπός του μαθήματος. Σκιαγράφηση της βυζαντινής μουσικής έρευνας (ελληνικής και ξένης) και η εξέλιξη της Ψαλτικής Τέχνης. Παρουσίαση των βασικότερων μουσικολογικών όρων (Γένη, θέσις, μέλος, μελοποιός, μεγάλες υποστάσεις χειρονομίας, μετροφωνία, κ.λπ.)

Στοιχεία βυζαντινής μουσικής παλαιογραφίας και μελοποιίας. Ορολογία (καλλωπισμοί, συντμήσεις, κ.λπ.). Μορφολογία του βυζαντινού μέλους. Η μετρική των ύμνων. Περίοδοι ανάπτυξης της βυζαντινής σημειογραφίας. Εξήγηση της παλαιάς σημειογραφίας.

Θεωρία, πράξη και άσκηση στην Ψαλτική Τέχνη (χρωματικοί και εναρμόνιοι ήχοι). Η οκταηχία. Τροπιακοί και ψαλμικοί ύμνοι. Οι σπουδαιότεροι μελωδοί και μελοποιοί.

8. ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ Ω.Δ. 3  
ΞΑ3, ΞΓ3, ΞΓΕ3, ΞΙΤ3, ΞΕΛ3

9. ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ 2

Από τον πίνακα επιλεγομένων του χειμερινού εξαμήνου για 6 Δ.Μ., ECTS 6.

**Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ**

1. [402Y] ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ  
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3

**Αναπληρωτής Καθηγητής Πausανίας Κουτλεμάνης**

Ερμηνεία αποστολικών περικοπών που αναγιγνώσκονται τις Κυριακές.

2. [403Y] ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3  
**Επίκουρος Καθηγητής Μιχαήλ Τρίτος**

Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση των Σλαβικών και λοιπών Ορθόδοξων Εκκλησιών.

3. [404Y] ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ (Πατρολογία 3)  
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 4

**Καθηγητής πρωτοπρεσβύτερος Θεόδωρος Ζήσης**

Αναλύεται η σπουδαιότητα των Πατέρων για τη ζωή της Εκκλησίας σ' όλες τις εποχές και παρουσιάζονται η μέθοδος και τα κριτήρια της πατερικής θεολογίας.

4. [405Y] ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑ (Πατρολογία 2)  
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 4

**Καθηγητής Βασίλειος Φανουργάκης**

Παρουσιάζονται ο βίος, τα συγγράμματα και η διδασκαλία των Πατέρων που έδρασαν κατά τις αρχές του δ' αιώνας μέχρι την Ε' Οικουμενική Σύνοδο και αντιμετωπίζονται τα σχετικά φιλολογικά και θεολογικά προβλήματα.

5. [406Y] ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ & ΤΕΧΝΗ  
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3

**Καθηγητής Θεολόγος Αλιπράντης**

Παλαιοχριστιανική αρχιτεκτονική (ο τύπος και τα μέρη της βασιλικής). Η ζωγραφική των μνημείων της Ανατολής. Εικονογραφημένα χειρόγραφα.

6. [608Y] ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΑ Ω.Δ. 3, Δ.Μ. 3, ECTS 4  
**Λέκτορας Συμεών Πασγαλίδης**

Παρουσίαση των πηγών της Αγιολογικής επιστήμης και της βασικής αγιολογικής ορολογίας. Ανάλυση των «χορών» των Αγίων, της παρρησίας και των πρεσβειών τους προς τον Θεό. Θεολογική προσέγγιση των θαυμάτων και φιλολογική εξέταση των σχετικών Συλλογών. Θεολογική κατοχύρωση της τιμής των αγίων και των ιερών λειψάνων. Αναφορά στην ιστορία και τη σύγχρονη κανονική πράξη της Εκκλησίας για την αναγνώριση νέων Αγίων. Μελέτη της ιστορικής εξέλιξης του Εορτολογίου.

7. [407Y] ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3, ECTS 3  
**Καθηγητής Χρήστος Βάντσος**

Η ποιμαντική του γάμου. Γάμος και οιδιπόδειο σύμπλεγμα, γάμος και εγωϊσμός. Ανάλυση πατερικών κειμένων παιδαγωγικού και ψυχολογικού περιεχομένου: α) «Περί κενοδοξίας και όπως δει τους γονέας ανατρέφειν τα τέκνα» του Χρυσοστόμου, β) Ομιλία του Μ. Βασιλείου «Εις το πρόσεχε σεαυτόν», γ) Απάνθισμα από διάφορα κείμενα ρητών περί αγάπης, δ) Η σπουδαιότητα της συμβουλής κατά την διδασκαλία Ισαάκ του Σύρου. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μέσα ευαγγελισμού.

8. [408Y] ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3  
**Καθηγητής Αθανάσιος Καραθανάσης**

Η τρίσημη ενότητα του Ελληνισμού. Αρχαιότητα - Βυζάντιο - Νέος Ελληνισμός. Αναζήτηση των στοιχείων της διαχρονικής ενότητας των τριών περιόδων. Η συμβολή των εθνικών μας ιστοριογράφων στον εντοπισμό των στοιχείων της Ορθοδοξίας, των θεσμών και των εθνικών παραδόσεων που συνιστούν αυτήν την ενότητα.

9. ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ Ω.Δ. 3  
ΞΑ4, ΞΓ4, ΞΓΕ4, ΞΙΤ4, ΞΕΛ4

10. ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ Ι

Από τον πίνακα επιλεγόμενων μαθημάτων του εαρινού εξαμήνου για 3 Δ.Μ., ECTS 3.

**Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ**

1. [502Y] ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ (Πατρολογία 3)  
Ω.Δ. 1, Δ.Μ. 1, ECTS 2

**Καθηγητής πρωτοπρεσβύτερος Θεόδωρος Ζήσης**

Παρουσιάζεται η θεολογία των Πατέρων της περιόδου των αιώνων ε'-η', με έμφαση στα χριστολογικά θέματα, στην ανάπτυξη του μοναχισμού και στην περί ιερών εικόνων διδασκαλία.

2. [503Y] ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑ (Πατρολογία 2)  
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 4

**Καθηγητής Βασίλειος Φανουργάκης**

Ο βίος, τα συγγράμματα, η διδασκαλία και η εν γένει δραστηριότητα των Πατέρων και εκκλησιαστικών συγγραφέων από την Ε' Οικουμενική Σύνοδο μέχρι το σχίσμα. Φιλολογικά και θεολογικά προβλήματα της χριστιανικής γραμματείας της περιόδου αυτής. Χρήση των πηγών.

Πρακτική άσκηση με επίσκεψη μεγάλων βιβλιοθηκών χειρογράφων και παλαιτύπων εκδόσεων.

3. [504Y] ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ & ΤΕΧΝΗ  
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3

**Καθηγητής Θεολόγος Αλιπράντης**

Η τέχνη κατά την περίοδο των Μακεδόνων και Κομνηνών. Θέματα εντοχίας ζωγραφικής με βάση τα πορίσματα της νεώτερης έρευνας.

4. [505Y] ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΟΓΜΑΤΩΝ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 4

**Καθηγήτρια Δέσπω Αθ. Λιάλιου**

Συστηματική έρευνα της διατυπώσεως των δογμάτων της Εκκλησίας με βάση τους όρους και τις αποφάσεις των συνόδων και άλλων γραπτών μνημείων και ιδιαίτερα των συγγραμμάτων των αγίων Πατέρων.

5. [706Y] ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ Ω.Δ. 3, Δ.Μ. 3, ECTS 4

**Επίκουρος Καθηγητής πρωτοπρεσβύτερος Αθανάσιος Γκίκας**

Εισαγωγικά στην επιστήμη της Ποιμαντικής. Γενική Ποιμαντική, δηλ. η θεολογία της Ποιμαντικής. Τα σύγχρονα γενικά πλαίσια και οι μέθοδοι του

ποιμαντικού έργου. Τα της προσωπικότητας του ποιμένου και περί του ποιμνίου. Ειδική Ποιμαντική, δηλ. το αγιαστικό, το διδακτικό και το διοικητικό έργο του ποιμένου.

6. [506Y] ΟΜΙΛΗΤΙΚΗ (Ιστορία του κηρύγματος)  
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3

**Λέκτορας αρχιμανδρίτης Νικόδημος Σκρέττας**

Εισαγωγή στην Ομιλητική. Ιστορία του χριστιανικού κηρύγματος. Το κήρυγμα και ο διάκονός του. Θέματα και πηγές του κηρύγματος. Ερμηνεία πατερικών ομιλητικών κειμένων.

7. [507Y] ΥΜΝΟΛΟΓΙΑ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 4

**Λέκτορας Συμεών Πασχαλίδης**

Παρουσιάζονται οι βασικότεροι υμνογραφικοί όροι (αντίφωνα, αναβαθμοί, καθίσματα, ιδιόμελα, προσόμοια, ωδές κ.λπ.) και τα σχετικά λειτουργικά βιβλία της Εκκλησίας. Εξετάζεται η προέλευση και η εξέλιξη της υμνογραφίας της αρχαϊκής Εκκλησίας, καθώς και η γένεση του Κοντακίου και του Κανόνος. Παρουσιάζονται οι κυριότεροι υμνογράφοι και το έργο τους και αναλύεται θεολογικά το περιεχόμενο αντιπροσωπευτικών υμνογραφικών κειμένων.

8. [508Y] ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΑΙΡΕΣΕΙΣ  
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3

**Λέκτορας Βασίλειος Τσίγκος**

Παρουσίαση των συγχρόνων αιρέσεων, παραθρησκευτικών κινήσεων και αποκρυφιστικών ομάδων που δρουν στο εξωτερικό και στην Ελλάδα. Διδασκαλία, τρόπος προσηλυτισμού, δράση και αντιμετώπισή τους.

9. ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ Ι

Από τον πίνακα των επιλεγόμενων μαθημάτων του χειμερινού εξαμήνου για 3 Δ.Μ., ECTS 3.

**ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ**

1. [401Y] ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ  
Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3

**Καθηγητής Σταύρος Κаланτζάκης**

Συστηματική έκθεση και ανάλυση βασικών θεολογικών ιδεών και θεμάτων της Παλαιάς Διαθήκης, που άπτονται της θεολογίας, ανθρωπολογίας, χριστολογίας, σωτηριολογίας, εκκλησιολογίας, εσχατολογίας της και συνιστούν το περιεχόμενο της υπερφυσικής θείας αποκαλύψεώς της.

## 2. [601Y] ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ (Πατρολογία 3)

Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3

**Καθηγητής πρωτοπρεσβύτερος Θεόδωρος Ζήσης**

Από τον 9<sup>ο</sup> αιώνα η Εκκλησία εισέρχεται σε μία περίοδο με τις διασπαστικές τάσεις των Δυτικών, την ιεραποστολική εξόρμηση προς τους Σλάβους, την άνθηση του μοναχισμού μαζί με το θρίαμβο της Ορθοδοξίας επί των εικονομάχων, το σχίσμα του 11<sup>ου</sup> αιώνα και τις συνακόλουθες ενωτικές απόπειρες, τον Ησυχασμό του 14<sup>ου</sup> αιώνα και τέλος με την Τουρκοκρατία και τη νέα κατάσταση ζωής και δράσης. Όλα αυτά παρουσιάζονται στις κύριες γραμμές και με τους μεγάλους εκπροσώπους της πατερικής θεολογίας.

## 3. [602Y] ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑ (Πατρολογία 2)

Ω.Δ. 1, Δ.Μ. 1, ECTS 1

**Καθηγητής Βασίλειος Φανουργάκης**

Ο βίος, τα συγγράμματα, η διδασκαλία και η εν γένει δραστηριότητα των Πατέρων και εκκλησιαστικών συγγραφέων από το σχίσμα μέχρι σήμερα. Φιλολογικά και θεολογικά προβλήματα της χριστιανικής γραμματείας της περιόδου αυτής.

## 4. [603Y] ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ &amp; ΤΕΧΝΗ

Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3

**Καθηγητής Θεολόγος Αλιπράντης**

Παλαιολόγειος τέχνη. Μεταβυζαντινή τέχνη.

## 5. [604Y] ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ, ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ. ΙΣΤΟΡΙΑ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ

Ω.Δ. 4, Δ.Μ.4, ECTS 4

**Λέκτορας Βασίλειος Τσίγκος**

Στοιχεία από τη θεολογία και ζωή ετεροδόξων χριστιανών σε σχέση και σύγκριση με το Ορθόδοξο Δόγμα. Σημαντικά στοιχεία των διορθόδοξων και διαχριστιανικών σχέσεων και προβληματισμοί από την πορεία της «Οικουμενικής Κίνησης». Στόχος του μαθήματος με βάση την οικουμενική παράδοση της Εκκλησίας είναι να φανεί η οικουμενικότητα του Ορθόδοξου Δόγματος σε συνάρτηση με ερωτήματα που προκύπτουν από τη διαλογική συνάντηση των Ομολογιών.

## 6. [605Y] ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3

**Λέκτορας Βασίλειος Τσίγκος**

α) Προλεγόμενα στη Δογματική Θεολογία της Ορθόδοξου Καθολικής Εκκλησίας: Περιεχόμενο, μεθοδολογία και σύντομη ιστορική επισκόπηση της Ορθόδοξου Δογματικής Θεολογίας. Έννοια, «πηγές» και διαμόρφωση

των ορθόδοξων δογμάτων. Η αποτύπωσή τους στη ζωή της Εκκλησίας. Δόγμα και ήθος στην ορθόδοξη πνευματική εμπειρία. Η θεολογική μέθοδος των Πατέρων της Ορθόδοξου Εκκλησίας. Εισαγωγή στη θεολογική γνωσιολογία.

β) «Ακριβής έκθεση» του περιεχομένου της ορθόδοξου πίστεως. Θεολογία και Οικονομία. Παρουσιάζονται, με συστηματικό τρόπο, τα κυριότερα δόγματα της Ορθόδοξου Εκκλησίας: Θεολογία-Τριαδολογία, Κοσμολογία, Ανθρωπολογία.

## 7. [606Y] ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3

**Καθηγήτρια Δέσπω Αθ. Λιάλιου**

Συστηματική ερμηνεία των δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθόδοξου Εκκλησίας των τριών πρώτων Οικουμενικών Συνόδων, ήτοι ερμηνεία των Συμβόλων, της Εκθέσεως των Διαλλαγών του 433 και των κανόνων δογματικού ενδιαφέροντος των τριών πρώτων Οικουμενικών Συνόδων.

## 8. [607Y] ΟΜΙΛΗΤΙΚΗ (Θεωρία του κηρύγματος) Ω.Δ. 3, Δ.Μ. 2, ECTS 3

**Λέκτορας αρχιμανδρίτης Νικόδημος Σκρέττας**

Είδη του κηρύγματος. Μορφή του κηρύγματος. Συγγραφή και εκφώνηση του κηρύγματος. Ασκήσεις στην Ομιλητική.

## 9. [608Y] ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 1

**Καθηγητής Χρήστος Βάντσος**

Η Ιεραποστολική ως μάθημα. Η ανάγκη της ιεραποστολής σήμερα. Σχέση της με τα άλλα μαθήματα της Θεολογίας. Έννοια και σκοπός της Ιεραποστολικής. Ίδρυση και οργάνωση της Εκκλησίας. Το ιεραποστολικό κήρυγμα του αποστόλου Πέτρου. Το ιεραποστολικό κήρυγμα του αποστόλου Παύλου. Ιεραποστολικές περιοδείες. Κύριλλος Ιεροσολύμων, Ιω. Χρυσόστομος, Κύριλλος και Μεθόδιος, πρότυπα Ιεραποστόλων. Προσόντα του ιεραποστόλου. Λατρεία και ιεραποστολή. Η συμβολή των μοναχών και των λαϊκών στο ιεραποστολικό έργο της Εκκλησίας. Το ιεραποστολικό έργο της Εκκλησίας στην Αλάσκα, Αφρική, Κορέα, Ιαπωνία και Χονγκ Κονγκ.

## 10. [610Y] ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3

**Λέκτορας Κυριακούλα Παπαδημητρίου**

Θεώρηση της γλώσσας ως μέσου ερμηνείας της Καινής Διαθήκης. Παρουσίαση και εφαρμογή γλωσσολογικών και γραμματολογικών θεωριών ερμηνείας στο κείμενο της Καινής Διαθήκης.

Θεωρία και μεθοδολογία της Ερμηνευτικής επιστήμης. Παρουσίαση και εφαρμογή αρχαίων και νεωτέρων ερμηνευτικών μεθόδων της Καινής Διαθήκης.

## 11. ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ Ι

Από τον πίνακα επιλεγόμενων μαθημάτων του εαρινού εξαμήνου για 3 Δ.Μ., ECTS 3.

**Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ**

1. [501Υ] ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΙΩΑΝΝΕΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 4

**Καθηγητής Χρήστος Οικονόμου**

Ερμηνεία και θεολογία του κατά Ιωάννην Ευαγγελίου. Γενική εισαγωγή στην ιωάννεια γραμματεία (Ευαγγέλιο, Επιστολές, Αποκάλυψη) και ερμηνευτική ανάλυση του προλόγου και των θαυμάτων. Ιστορικοθεολογική προσέγγιση βασικών θεμάτων της Αποκαλύψεως. Οι επτάδες των δεινών, η συμβολική ορολογία και αριθμολογία, το 666 και το χάραγμα του Αντιχρίστου.

2. [701Υ] ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΠΑΤΕΡΩΝ (Πατρολογία 4) Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3

**Καθηγητής Γεώργιος Θεοδορουδής**

Ερμηνεία, σχολιασμός και θεολογική ανάλυση εκλεκτών κειμένων των Πατέρων της Εκκλησίας. Γλωσσική και φιλολογική ανάλυση πατερικών κειμένων.

3. [702Υ] ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3  
**Λέκτορας Μιλτιάδης Βάντσος**

Παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της χριστιανικής Ηθικής σε σχέση με τη φιλοσοφική Ηθική και της ορθόδοξης Ηθικής σε σχέση με την Ηθική των ετεροδόξων. Θεμελιώνονται θεολογικά το ορθόδοξο ήθος στην τριαδολογία, τη χριστολογία και την ενέργεια της χάριτος του Αγίου Πνεύματος μέσα στην Εκκλησία και τη λατρευτική ζωή.

4. [703Υ] ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ (Ιστορία και θεολογία της θ. Λατρείας) Ω.Δ. 4, Δ.Μ. 3, ECTS 4

**Λέκτορας αρχιμανδρίτης Νικόδημος Σκρέττας**

Εισαγωγή στη Λειτουργική. Πηγές της Λειτουργικής. Ιστορική εξέλιξη της θ. Λατρείας. Λειτουργικοί τύποι της Ανατολής και της Δύσεως.

Πρακτική άσκηση στη Λειτουργική.

5. [704Υ] ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 4  
**Αναπληρωτής Καθηγητής Θεόδωρος Γιάγκου**

Εισαγωγικά στην επιστήμη του Κανονικού Δικαίου. Εφαρμογές των πηγών του Κανονικού Δικαίου. Μέθοδοι ερμηνείας των ιερών κανόνων.

6. [705Υ] ΠΗΓΕΣ ΚΑΝΟΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ & ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΥΤΑΞΙΑΣ Ω.Δ. 1, Δ.Μ. 1, ECTS 2

**Αναπληρωτής Καθηγητής Θεόδωρος Γιάγκου**

Ανάλυση και παρουσίαση των Κανονικών Πηγών της Εκκλησίας, δηλαδή των αρχαίων κανονικών και νομοκανονικών συλλογών, των μοναστηριακών τυπικών, των εξομολογηταρίων, των συλλεκτικών κανονικών έργων, των συλλογών της Τουρκοκρατίας κ. ά.

7. [707Υ] ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ (Γενική Παιδαγωγική) Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 4  
**Επίκουρος Καθηγητής Ηρακλής Ρεράκης**

Παιδαγωγική και αγωγή. Η ιστορία της αγωγής. Η σχέση της Παιδαγωγικής προς τις άλλες ανθρωπολογικές επιστήμες και τη Θεολογία. Αγωγή - Διδασκαλία - Μόρφωση, Μάθηση. Μορφωτικά αγαθά. Περιβάλλον και αγωγή. Παιδαγωγική σχέση. Παιδαγωγική της ετερότητας. Σχολείο και αγωγή. Εμπειρική παιδαγωγική. Ψυχολογία του εφήβου-Νοημοσύνη. Χριστιανική παιδαγωγική. Η εν Χριστώ αγωγή και οι επιστήμες της αγωγής. Ορθόδοξη εκκλησιαστική αγωγή. Οι πατέρες της Εκκλησίας και η αγωγή των νέων.

## 8. ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ 2

Από τον πίνακα επιλεγόμενων μαθημάτων του χειμερινού εξαμήνου για 6 Δ.Μ., ECTS 6.

**Η' ΕΞΑΜΗΝΟ**

1. [801Υ] ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 4

**Λέκτορας Βασίλειος Τσίγκος**

«Ακριβής έκθεση» του περιεχομένου της ορθόδοξου πίστεως. Συνεχίζεται, από το ΣΤ' εξάμηνο, και ολοκληρώνεται η παρουσίαση, με συστηματικό τρόπο, των κυριότερων δογμάτων της Ορθόδοξου Καθολικής Εκκλησίας με έμφαση στο δόγμα της θείας Οικονομίας: Χριστολογία, Σωτηριολογία, Πνευματολογία, Εκκλησιολογία, Εσχατολογία.

2. [802Υ] ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Ω.Δ. 1, Δ.Μ. 1, ECTS 3

**Καθηγήτρια Δέσπω Αθ. Αιάλιου**

Συστηματική ερμηνεία των δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθόδοξου Εκκλησίας των Δ', Ε', ΣΤ', Ζ' Οικ. Συνόδων, ήτοι ερμηνεία των όρων και των κανόνων δογματικού ενδιαφέροντος των αντιστοιχών Οικουμενικών Συνόδων.

3. [803Y] ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3  
**Λέκτορας Μιλτιάδης Βάντσος**

Με βάση τη διδασκαλία των Πατέρων της Εκκλησίας και στο πλαίσιο του σωτηριώδους σχεδίου της Θείας Οικονομίας αντιμετωπίζονται συγκεκριμένα ηθικά προβλήματα.

4. [804Y] ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ (Βυζαντινός λειτουργικός τύπος) Ω.Δ. 3, Δ.Μ. 2, ECTS 4

**Λέκτορας πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντίνος Καραϊσαρίδης**

Εισαγωγή στο βυζαντινό λειτουργικό τύπο. Η Θεία Λειτουργία. Βάπτισμα, χειροτονίες, μετάνοια, ευχέλαιο, γάμος, αγιασμοί, εγκαινία ναού, νεκρώσιμες ακολουθίες.

Πρακτική άσκηση στη Λειτουργική.

5. [805Y] ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ Ω.Δ. 3, Δ. Μ. 3, ECTS 4  
**Αναπληρωτής Καθηγητής Θεόδωρος Γιάγκος**

Το πολίτευμα της Εκκλησίας. Η εξουσία, η διοίκηση στην Εκκλησία, ο βίος αυτής. Οι θεσμοί διοικήσεως του Οικουμενικού Πατριαρχείου και η καταστατική νομοθεσία της Εκκλησίας στην ελληνική επικράτεια.

6. [806Y] ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ Ω.Δ. 3, Δ.Μ. 3, ECTS 3

**Επίκουρος Καθηγητής πρωτοπρεσβύτερος Αθανάσιος Γκίκας**

Ασκήσεις Ποιμαντικής με επισκέψεις σε φιλανθρωπικά ιδρύματα και ναούς.

7. [807Y] ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ (Ειδική διδακτική του μαθήματος των Θρησκευτικών) Ω.Δ. 2, Δ.Μ. 2, ECTS 3

**Επίκουρος Καθηγητής Ηρακλής Ρεράκης**

Η διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών: θέση, σκοπός, ρόλος, περιεχόμενα, προγράμματα σπουδών, διδακτικές αρχές, μέθοδοι και μορφές διδασκαλίας, εποπτικά μέσα, βιβλία, μέτρηση επίδοσης. Θεωρία και πράξη στη διδασκαλία του μαθήματος. Η χριστιανική αγωγή στις πολυπολιτισμικές κοινωνίες. Η διδασκαλία του μαθήματος στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

8. ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ 2

Από τον πίνακα επιλεγόμενων μαθημάτων του εαρινού εξαμήνου για 6 Δ.Μ., ECTS 6.

**ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗ ΛΑΤΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ  
 (ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ 4)**

**Λέκτορας πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντίνος Καραϊσαρίδης**  
**Λέκτορας πρωτοπρεσβύτερος Σπυρίδων Αντωνίου**  
**Λέκτορας αρχιμανδρίτης Νικόδημος Σκρέττας**

Α'. Τέλεση Λειτουργιών: Χρυσοστόμου και Βασιλείου (μ' όλες τις παραλλαγές τους), Αποστολικών Διαταγών, Ιακώβου, Μάρκου, Γρηγορίου, Βυζαντινής και Ιεροσολυμιτικής Προηγιασμένης, Ρωμαϊκής, Αρμενικής.

Τέλεση Ακολουθιών: Εσπερινού, Όρθρου, Αγρυπνίας, Μεγάλου και Μικρού Αποδείπνου, Ωρών, Παννυχίδος, Τριθέκτης, Αγιασμού, Ευχέλαιου, Ακαθίστου, Μ. Κανόνος.

Β'. Κήρυγμα από τους φοιτητές του τελευταίου έτους σπουδών, όλων των ομιλητικών ειδών (κατωτέρα ομιλία, ανωτέρα ομιλία, λόγος) και από όλα τα θέματα (Ευαγγελίων, Αποστόλων, Παλαιάς Διαθήκης, θ. Λατρείας κ.τ.λ.).

Γ'. Στα πλαίσια των ασκήσεων Λειτουργικής και Ομιλητικής πραγματοποιούνται και υποχρεωτικές εκπαιδευτικές ασκήσεις σε μητροπόλεις και ενορίες της Ελλάδος, για τη μελέτη της λειτουργικής τους ζωής.

Οι ακολουθίες γίνονται κάθε Πέμπτη 8-10 π.μ. και συμμετέχουν όλα τα μέλη του προσωπικού και όλοι οι φοιτητές του Τμήματος.

**ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ**

Στα πλαίσια του μαθήματος της Χριστιανικής Αρχαιολογίας και Τέχνης πραγματοποιούνται επισκέψεις και ξεναγήσεις σε ναούς-μνημεία, μονές και αρχαιολογικούς χώρους για την άσκηση των φοιτητών.

**ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΧΟΡΩΔΙΑ Η ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ  
 ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ Α.Π.Θ. «ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΕΣ»**

Η Χορωδία της Θεολογικής Σχολής ιδρύθηκε το 1966 και οργανώθηκε συστηματικότερα από τον καθηγητή κ. Αντώνιο Αλυγιάκη το 1972, και κατά το διάστημα 1988-1995 με τη συνεργασία του πρωτ. Σπυρίδωνος Αντωνίου, που είχε την ευθύνη του χορού των ψαλτών στο Φροντιστήριο Λειτουργικής. Το 1999 με απόφαση του τότε κοσμήτορα καθηγητού Σωτηρίου Βαρναλίδη και με τη συνεργασία των υπευθύνων του ναού της Θεολογικής, επικούρου καθηγητή κ. Παναγιώτη Σκαλτή, λέκτορος π. Νικοδήμου Σκρέττα και των χοραγών, του λέκτορα π. Νεκταρίου Πάρη, του διδάκτ. Ε. Γιαννοπούλου, και του υπ. διδάκτ. Ιωάννη Λιάκου, και με το ενδιαφέρον των φοιτητών της Σχολής, οι οποίοι έχουν άριστη επίδοση στην Ψαλτική, ανασυγκροτείται, αποκτά ιεροπρεπή περιβολή και φακέλους και οργανώνεται ο χορός ψαλτών με την ονομασία «Χορωδία της Θεολογικής Σχολής. Οι Τρεις Ιεράρχαι», προκειμένου να εκπροσωπεί επάξια το Α.Π.Θ.

Ο χορός ψαλτών απαρτίζεται από ταλαντούχους φοιτητές (περίπου 30), οι οποίοι μετέχουν και ασκούνται ιδιαίτερα επί ένα δίωρο κάθε εβδομάδα στην Ψαλτική Τέχνη και ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των δύο Τμημάτων της Σχολής, ψάλλοντας υποδειγματικά τους ύμνους των τριάντα περι-

που αρχαϊκών και βυζαντινών Λειτουργιών και ακολουθιών στο Φροντιστήριο Λειτουργικής και Ομιλητικής κάθε Πέμπτη στον ιερό ναό της Αγίας Τριάδος της Θεολογικής Σχολής. Βασικός σκοπός του Φροντιστηρίου είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές της Σχολής τον πλούτο της ορθόδοξης λατρείας βιώνοντας τη λατρευτική ζωή της Εκκλησίας.

Ο χορός ψαλτών παρουσιάζει σε διάφορες ακολουθίες και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, σε τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές, κατά τρόπο πρότυπο και σύμφωνο με την παράδοση της Ψαλτικής Τέχνης, βυζαντινά και μεταβυζαντινά μέλη μεγάλων εκκλησιαστικών μελοποιών.

Η εργώδης δραστηριότητα του χορού έχει ως στόχο να προβάλει στην Ελλάδα και στο εξωτερικό τον θησαυρό της σπουδαιάς και μεγάλης πολιτισμικής δημιουργίας του ορθοδόξου κόσμου και τον μακροβιότερο στον κόσμο γραπτό μουσικό μας πολιτισμό. Ο χορός ψαλτών συμμετέχει επίσης στις πανηγυρικές ορκωμοσίες των πτυχιούχων των δύο Τμημάτων της Θεολογικής Σχολής, σε μουσικολογικές καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, σε εορτές και συνέδρια της Θεολογικής Σχολής.

Ο χορός ψαλτών, έχει χοράρχη και διδάσκαλο τον λέκτορα πρωτ. Σπυρίδωνα Αντωνίου, καθηγητή των μαθημάτων της Βυζαντινής Μουσικολογίας και Ψαλτικής Τέχνης στον τομέα Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας.

**ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ  
ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ Α.Π.Θ.  
ΤΜΗΜΑ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ & ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ  
ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ**

Διδάσκουσα: **δρ. Φωτεινή Αποστόλου**

Διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα (Met -411E)

Ω.Δ. 3, Δ.Μ. 2

Το μάθημα απευθύνεται σε φοιτητές που γνωρίζουν τη νοηματική γλώσσα και προσφέρουν εθελοντικά τις υπηρεσίες τους σε κωφούς φοιτητές που παρακολουθούν μαθήματα πανεπιστημιακού επιπέδου. Σκοπός του μαθήματος είναι να προσφέρει στους εθελοντές διερμηνείς μια εισαγωγή στις βασικές αρχές της διαδοχικής διερμηνείας και να τους βοηθήσει να αναπτύξουν ένα ακαδημαϊκό λεξιλόγιο, ώστε να μπορούν να αντεπεξέλθουν στις αυξημένες απαιτήσεις των πανεπιστημιακών διαλέξεων που καλούνται να ερμηνεύσουν στη νοηματική γλώσσα. Μέσα από ασκήσεις μνήμης, τεχνικές περίληψης και συνεχή πρακτική οι φοιτητές θα αναπτύξουν τις δεξιότητες και το λεξιλόγιο που είναι απαραίτητα για το εθελοντικό τους έργο.

**ΙΒ΄. ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ  
ΣΠΟΥΔΕΣ**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ**

**Άρθρο 24 Ν. 1268/1982**

1. Το πρόγραμμα σπουδών περιέχει τους τίτλους των υποχρεωτικών και των κατ' επιλογή υποχρεωτικών μαθημάτων, το περιεχόμενό τους, τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας τους, στις οποίες περιλαμβάνεται το κάθε μορφής επιτελούμενο διδακτικό έργο και τη χρονική αλληλουχία ή αλληλεξάρτηση των μαθημάτων.

2. Το πρόγραμμα σπουδών προσαρμόζεται στον ελάχιστο δυνατό αριθμό εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου, ο οποίος καθορίζεται για κάθε πτυχίο με Π.Δ. που εκδίδεται μετά από γνώμη του Ε.Σ.ΑΠ. και των σχολών και δεν μπορεί να είναι μικρότερος από οκτώ.

3. Κάθε εξαμηνιαίο μάθημα περιλαμβάνει έναν αριθμό «διδασκικών μονάδων» (Δ.Μ.). Η Δ.Μ. αντιστοιχεί σε μια εβδομαδιαία ώρα διδασκαλίας επί ένα εξάμηνο, προκειμένου περί αυτοτελούς διδασκαλίας μαθήματος και σε μία μέχρι τρεις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας ή εξάσκησης επί ένα εξάμηνο για το υπόλοιπο εκπαιδευτικό έργο, σύμφωνα με σχετική απόφαση της Γ.Σ. Τμήματος. Στο πρόγραμμα σπουδών περιέχεται και ο ελάχιστος αριθμός Δ.Μ., που απαιτείται για τη λήψη του πτυχίου.

4. Η κατανομή των εξαμηνιαίων μαθημάτων σε εξάμηνα είναι ενδεικτική και όχι υποχρεωτική για τους φοιτητές. Ανταποκρίνεται πάντως σε συνθήκες κανονικής φοίτησης, προσαρμοσμένης στον ελάχιστο δυνατό αριθμό εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου και στην αλληλουχία των προαπαιτούμενων και των εξαρτημένων από προαπαιτούμενα μαθήματα.

5. Τα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα καλύπτουν τουλάχιστον το 1/4 του προγράμματος σπουδών.

6. Αρμόδια για την κατάρτιση του προγράμματος σπουδών είναι η Γ.Σ. του Τμήματος. Το πρόγραμμα σπουδών αναθεωρείται κάθε Απρίλιο. Ο πρόεδρος του Τμήματος συγκροτεί επιτροπή προγράμματος από τα μέλη της Γενικής Συνελεύσεως του Τμήματος με ετήσια θητεία, η οποία υποβάλλει σχετική εισήγηση στη Γ.Σ. του Τμήματος, αφού προηγουμένως κωδικοποιήσει τις προτάσεις των Τομέων.

7. Η απόφαση της Γ.Σ. Τμήματος για το πρόγραμμα σπουδών κοινοποιείται στον Κοσμήτορα και στην Ε.Α.Γ.Ε. και δημοσιεύεται στον Οδηγό Σπουδών της Σχολής και του Τμήματος.

8. Στα προγράμματα σπουδών ενός Τμήματος μπορούν να περιλαμβάνονται και μαθήματα που ανήκουν στο γνωστικό πεδίο Τομέα άλλων Τμημάτων της ίδιας ή άλλης Σχολής. Στην περίπτωση αυτή η ανάθεση διδακτικού

έργου σε μέλη Δ.Ε.Π. του Τομέα αυτού γίνεται με απόφαση της Κοσμητείας ή του Πρυτανικού Συμβουλίου αντίστοιχα μετά από πρόταση των αντίστοιχων Τμημάτων ή Σχολών.

9. Η Γ.Σ. Τμήματος μπορεί να αντικαταστήσει μέρος των κατ' επιλογή υποχρεωτικών μαθημάτων των τελευταίων δύο εξαμήνων πριν από το πτυχίο με ισότιμα προγράμματα εφαρμογών στο γνωστικό πεδίο του Τμήματος σε σύνδεση με την παραγωγική διαδικασία, τα οποία μπορούν να επιλέγουν οι φοιτητές στη θέση των μαθημάτων αυτών.

Με την απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων δημοσιευόμενη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ύστερα από γνώμη του Ε.Σ.Α.Π. και των Τμημάτων καθορίζονται οι λεπτομέρειες της οργάνωσης των προγραμμάτων αυτών, οι όροι της απασχόλησης των φοιτητών και της ενδεχόμενης αμοιβής τους, καθώς και οι μορφές συνεργασίας στα πλαίσια των προγραμμάτων αυτών με τους φορείς που μετέχουν στο Ε.Σ.Α.Π.

10. Για όλα τα μαθήματα του προγράμματος σπουδών καθορίζεται ο Τομέας που έχει αρμοδιότητα για τη διδασκαλία του. Τα μαθήματα αυτά μπορούν να διδάσκονται από όλα τα μέλη του Δ.Ε.Π. του Τμήματος.

11. Σε περίπτωση μαθήματος που διδάσκεται σε μεγάλα ακροατήρια επιδιώκεται η διαίρεση της αντίστοιχης τάξης σε τμήματα με μικρό αριθμό φοιτητών και η ανάθεση διδασκαλίας του μαθήματος για κάθε τμήμα σε ένα μέλος του Δ.Ε.Π. του αντίστοιχου Τομέα. Τα μέλη του Δ.Ε.Π. που παίρνουν τέτοια ανάθεση, συγκροτούν την επιτροπή του μαθήματος με συντονιστή μέλος του Δ.Ε.Π. που κατέχει την ανώτατη βαθμίδα. Η επιτροπή του μαθήματος συντονίζει την ομοιομορφία της διδασκαλίας ως προς το περιεχόμενο και την έκταση της διδακτικής ύλης, των ασκήσεων και των εξετάσεων.

12. α) Με απόφαση της Συγκλήτου είναι δυνατή η οργάνωση διασχολικών προγραμμάτων που οδηγούν σε ξεχωριστό πτυχίο. Η διδασκαλία κάθε διασχολικού προγράμματος ανατίθεται με μερική απασχόληση σε μέλη του Δ.Ε.Π. δύο ή περισσότερων Τμημάτων του Α.Ε.Ι., ύστερα από πρόταση των Δ.Σ. των Τμημάτων αυτών.

β) Με απόφαση της συγκλήτου ορίζεται πενταμελής διοικούσα επιτροπή από μέλη του Δ.Ε.Π. που συμμετέχουν στο διασχολικό πρόγραμμα, στην οποία ανήκει το Τμήμα που έχει τη μεγαλύτερη συμμετοχή στο πρόγραμμα.

γ) Η διοικούσα επιτροπή έχει τις αρμοδιότητες του Δ.Σ. Τμήματος, ενώ η Σύγκλητος έχει τις αρμοδιότητες της Γ.Σ. Τμήματος σε ό,τι αφορά το πρόγραμμα σπουδών, τη διανομή του διδακτικού έργου και την τοποθέτηση και καθορισμό καθηκόντων Ε.Μ.Υ.

## ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Άρθρο 25 Ν. 1268/1982

1. Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου κάθε χρόνου και λήγει την 31η Αυγούστου του επομένου έτους.

2. Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται χρονικά σε δύο εξάμηνα.

3. Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει τουλάχιστον 13 πλήρεις εβδομάδες για διδασκαλία και 2 για εξετάσεις.

4. Διακοπή του εκπαιδευτικού έργου, αλλά και της εν γένει λειτουργίας ενός Α.Ε.Ι., πέρα από τα προβλεπόμενα στο νόμο αυτό, είναι δυνατή μόνο με απόφαση της συγκλήτου και μόνο για εξαιρετικές περιπτώσεις.

5. Αν για οποιοδήποτε λόγο ο αριθμός των ωρών διδασκαλίας που πραγματοποιήθηκαν είναι μικρότερος από τα 2/3 του προβλεπόμενου στο πρόγραμμα για τις εργάσιμες μέρες του αντίστοιχου εξαμήνου, το αντίστοιχο μάθημα θεωρείται ότι δεν διδύχθηκε.

6. Το πρώτο εξάμηνο αρχίζει το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Σεπτεμβρίου και το δεύτερο εξάμηνο λήγει το πρώτο δεκαπενθήμερο του Ιουνίου. Οι ακριβείς ημερομηνίες καθορίζονται από τη Σύγκλητο. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων με πρόταση της Συγκλήτου ρυθμίζει την έναρξη και λήξη των δύο εξαμήνων εκτός των ημερομηνιών αυτών, ώστε να συμπληρωθεί ο αριθμός των εβδομάδων της παραγράφου 3.

7. Με τους εσωτερικούς κανονισμούς των Α.Ε.Ι. ορίζονται τα σχετικά με τη δυνατότητα οργάνωσης και λειτουργίας εξαμήνων για ταχύρρυθμη διδασκαλία ή συμπλήρωση ύλης εξαμήνου.

8. Η βαθμολογία του φοιτητή σε κάθε μάθημα καθορίζεται από το διδάσκοντα, ο οποίος υποχρεώνεται να οργανώσει κατά την κρίση του γραπτές ή προφορικές εξετάσεις ή και να στηριχθεί σε θέματα ή εργαστηριακές ασκήσεις.

9. Σε περίπτωση αποτυχίας σε υποχρεωτικό μάθημα, ο φοιτητής υποχρεώνεται να το επαναλάβει κατά το επόμενο εξάμηνο.

10. Σε περίπτωση αποτυχίας σε κατ' επιλογή υποχρεωτικό μάθημα, ο φοιτητής υποχρεώνεται να το επαναλάβει σε επόμενα εξάμηνα ή να το αντικαταστήσει με άλλο κατ' επιλογή μάθημα.

11. Τα μαθήματα που χαρακτηρίζονται ως προαπαιτούμενα διδάσκονται και κατά τα δύο εξάμηνα του έτους.

12. Ο φοιτητής ολοκληρώνει τις σπουδές του και παίρνει πτυχίο, όταν επιτύχει στα προβλεπόμενα μαθήματα και συγκεντρώσει τον απαιτούμενο αριθμό διδακτικών μονάδων.

13. Τα σχετικά με τον τύπο των χορηγούμενων πτυχίων και με την καθομολόγηση των πτυχιούχων καθορίζονται στους εσωτερικούς κανονισμούς των Α.Ε.Ι.

Με τον Ν. 1566/85 (άρθρ. 76 παρ.) κυρώθηκε η Υπουργική Απόφαση Φ 141.2/Β3/3781/84, που όριζε (άρθρ. 6) ότι:

2. Σε περίπτωση αποτυχίας σε υποχρεωτικό μάθημα, που δεν είναι προαπαιτούμενο άλλου, ο φοιτητής επαναλαμβάνει την παρακολούθηση του μαθήματος στο επόμενο εξάμηνο, εφόσον το μάθημα διδάσκεται και στο επόμενο εξάμηνο, διαφορετικά το επαναλαμβάνει στο μεθεπόμενο. Μετά την επανάληψη του μαθήματος ο φοιτητής επαναλαμβάνει την εξέταση. Η ρύθμιση αυτή ισχύει και σε περιπτώσεις επανειλημμένων αποτυχιών.

3. Σε περίπτωση αποτυχίας σε μάθημα επιλογής, ο φοιτητής έχει την ευχέρεια είτε να αλλάξει μάθημα επιλογής, είτε να επαναλάβει την παρακολούθηση και εξέταση του μαθήματος, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο.

4. Σε περίπτωση που το μάθημα δεν επαναλαμβάνεται στο επόμενο εξάμηνο και ο φοιτητής αποτύχει στις εξετάσεις, η αποτυχία του δεν οριστικοποιείται πριν του δοθεί η ευκαιρία να επαναλάβει την εξέταση στην περίοδο Σεπτεμβρίου.

### ΜΑΘΗΜΑΤΑ – ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

#### α'. Απόφαση Συγκλήτου 2497/21 - 5- 1986

Με απόφαση της Συγκλήτου αριθμ. 2487/ 21-5-1986 καθορίστηκαν τα εξής:

α) Η διδασκαλία των μαθημάτων αρχίζει στις 25 Σεπτεμβρίου για το χειμερινό εξάμηνο και 1η Φεβρουαρίου για το θερινό.

β) Οι εξετάσεις του χειμερινού εξαμήνου πραγματοποιούνται τον Ιανουάριο και του θερινού τον Ιούνιο. Επαναληπτικές εξετάσεις πραγματοποιούνται από 1 μέχρι 24 Σεπτεμβρίου.

γ) Σε ειδικές περιπτώσεις που δεν συμπληρώνεται ο ελάχιστος αριθμός διδακτικών εβδομάδων είναι δυνατό με απόφαση του Τμήματος να συνεχισθούν τα μαθήματα για μια εβδομάδα τον Ιανουάριο ή τον Ιούνιο.

#### β'. Απόφαση Συγκλήτου 2562/7 - 6 - 1989

Η Σύγκλητος έχοντας υπόψη την Υπουργική Απόφαση αριθμ. ΣΤ'. 5/27/20-10-1982, με την οποία ορίστηκε ότι οι αρμοδιότητες των Πειθαρχικών Συμβουλίων των φοιτητών περιέρχονται στις Συγκλήτους των Α.Ε.Ι. αποφάσισε, για ενιαία ρύθμιση του θέματος αυτού από όλα τα Τμήματα του Πανεπιστημίου, τα εξής:

Εξουσιοδοτεί τα Τμήματα του Πανεπιστημίου, σε περίπτωση που συλλαμβάνεται φοιτητής να αντιγράφει, να επιβάλλουν ποινή αποκλεισμού από όλα τα μαθήματα της επόμενης εξεταστικής περιόδου.

Η σχετική απόφαση θα πρέπει να κοινοποιείται στη Σύγκλητο.

Σε περίπτωση αμφισβήτησης του γεγονότος της αντιγραφής από τον φοιτητή ή ακόμη σε περίπτωση ύπαρξης μαρτύρων ότι δεν διεπράχθη το αδίκημα, το θέμα θα παραπέμπεται στη Σύγκλητο, αφού προηγηθεί η σχετική διαδικασία απολογίας του φοιτητή και εξέταση μαρτύρων που τυχόν υπάρχουν.

Ιδιαίτερες περιπτώσεις αντιγραφών, όπως πλαστοπροσωπίες ή υποτροπές ίδιων φοιτητών σε αντιγραφές, θα εξετάζονται από τη Σύγκλητο, ύστερα από πρόταση του Τμήματος για επιβολή πιθανόν μεγαλύτερης ποινής.

Για τις ρυθμίσεις αυτές πρέπει να ενημερωθούν όλα τα μέλη Δ.Ε.Π., τα οποία και θα πρέπει να τις ανακοινώσουν στους φοιτητές πριν την έναρξη διεξαγωγής των εξεταστών.

Οι φοιτητές θα πρέπει να προσέρχονται στις εξετάσεις με τις φοιτητικές τους ταυτότητες ή το βιβλιάριο σπουδών τους ή σε περίπτωση έλλειψης αυτών, με οποιοδήποτε αποδεικτικό στοιχείο της ταυτότητάς τους.

Επειδή διατυπώθηκε η άποψη ότι αρκετές φορές προβλήματα αντιγραφών δημιουργούνται σ' εξετάσεις ορισμένων μαθημάτων, η Σύγκλητος θεωρεί σκόπιμο τα Τμήματα να ενεργοποιήσουν τις Επιτροπές Προγραμμάτων Σπουδών τους, οι οποίες ν' αντιμετωπίσουν συνολικά όχι μόνο τη σύνθεση του Προγράμματος Σπουδών τους, τον αριθμό των διδασκομένων μαθημάτων και τον τρόπο διδασκαλίας τους, αλλά και τον τρόπο διεξαγωγής των εξετάσεων, ώστε να παραχθεί το πνεύμα της ακαδημαϊκής ατμόσφαιρας, μέσα στο οποίο είναι απαραίδεκτες ενέργειες τύπου αντιγραφών.

#### γ'. Κανονισμός γραπτών εξετάσεων Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας (Συνεδρία Τμήματος 64/6 - 9 - 85).

1. Οι φοιτητές υποχρεούνται να έχουν μαζί τους την φοιτητική τους ταυτότητα ή το πάσο, για να γίνεται ο αναγκαίος έλεγχος από τους επιτηρητές. Ο φοιτητής παραδίδει το γραπτό του με την επίδειξη της φοιτητικής του ταυτότητας.

2. Η κόλλα αναφοράς για το γραπτό δοκίμιο των εξετάσεων δίδεται από τον εξεταστή και φέρει την σφραγίδα του αντίστοιχου Τομέα ή και τη μονογραφή του καθηγητή. Δεύτερη κόλλα αναφοράς δίδεται μόνο από τον υπεύθυνο επιτηρητή.

3. Κατά την διάρκεια της εξέτασεως απομακρύνονται τα βιβλία και οι σημειώσεις από τα έδρανα των φοιτητών, και μπροστά τους υπάρχει μόνο η κόλλα του γραπτού δοκιμίου τους. Ως πρόχειρο χρησιμοποιείται η τέταρτη σελίδα του δοκιμίου.

4. Η επιτήρηση είναι από όλους τους επιτηρητές όχι σκληρή και καταπιεστική, αλλά πάντως αυστηρή και δίκαιη, για να αποφεύγονται οι περιπτώσεις απειθαρχίας ή αντιγραφών και να περισώζονται το κύρος και η αντικειμενικότητα των εξετάσεων.

5. Η επιτήρηση γίνεται από τους καθηγητές όλων των βαθμίδων, τους βοηθούς-επιστημονικούς συνεργάτες, τα μέλη του ΕΤΕΠ, ΕΕΔΙΠ και τους ειδικούς μεταπτυχιακούς υποτρόφους του Τμήματος.

6. Ο φοιτητής δεν μπορεί να αποχωρήσει από την αίθουσα των εξετάσεων, χωρίς να παραδώσει το γραπτό του, έστω και αν δεν έχει ασχοληθεί καθόλου με την απάντηση των ερωτήσεων.

7. Σε περιπτώσεις απειθαρχίας, απρεπούς συμπεριφοράς ή αντιδικίας επιλαμβάνεται του θέματος, ανάλογα με τη σοβαρότητα, το Τμήμα και αποφασίζει για τη λύση παρομοίων προβλημάτων.

8. Στους φοιτητές που κλπίζουν γίνεται σύσταση να αποφεύγουν το κλπνισμα, κατά την διάρκεια των εξετάσεων.

### ΗΓ'. ΙΣΧΥΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ - ΑΡΓΙΕΣ

1. Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και τελειώνει την 31η Αυγούστου του επομένου έτους.

2. Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα. Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει τουλάχιστο 13 πλήρεις εβδομάδες για διδασκαλία και 2 ή 3 για εξετάσεις.

3. Το πρώτο εξάμηνο αρχίζει την τελευταία εβδομάδα του Σεπτεμβρίου και λήγει στις αρχές του τελευταίου δεκαήμερου του Ιανουαρίου. Το δεύτερο εξάμηνο αρχίζει στα μέσα Φεβρουαρίου και λήγει στα τέλη Μαΐου.

4. Τα μαθήματα, πέρα από τις εξεταστικές εβδομάδες, διακόπτονται από την παραμονή των Χριστουγέννων ως την επομένη των Θεοφανείων, από την Πέμπτη της Τυροφάγου ως την επομένη της Καθαρής Δευτέρας και από τη Μεγάλη Δευτέρα ως και την Κυριακή του Θωμά.

5. Δεν γίνονται μαθήματα και εξετάσεις τα Σαββατοκύριακα και στις παρακάτω γιορτές-επετείες:

Του Αγίου Δημητρίου (26 Οκτωβρίου)

Την εθνική εορτή της 28ης Οκτωβρίου

Την 17η Νοεμβρίου

Των Τριών Ιεραρχών (30 Ιανουαρίου)

Του Ευαγγελισμού (25 Μαρτίου)

Την 1η Μαΐου

Της Αναλήψεως

Του Αγίου Πνεύματος

6. Ειδικά στο Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, λόγω της ιδιαιτερότητάς του, δεν γίνονται μαθήματα και το απόγευμα της παραμονής των παραπάνω εορτών καθώς και το απόγευμα της παραμονής και μέχρι 11 π.μ. της ημέρας των παρακάτω εορτών:

Αγίου Γρηγορίου Παλαμά (14 Νοεμβρίου)

Εισοδίων της Θεοτόκου (21 Νοεμβρίου)

Αγίου Νικολάου (6 Δεκεμβρίου)

Υπαπαντής (2 Φεβρουαρίου)

Αγίου Γεωργίου (23 Απριλίου)

Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης (21 Μαΐου)

## ΙΔ'. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (Π.Μ.Σ.)

### 1. ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ Π.Μ.Σ. ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ Α.Π.Θ.

(αριθμ. 56806/Β7, ΦΕΚ 1156, τ. Β'/30.7.2004)

Αντικατάσταση της Υπουργικής Απόφασης Β7/85/29.03.1994 (ΦΕΚ 259 τ. Β'/12.04.1994) «Έγκριση Π.Μ.Σ. του Τμήματος Ποιμαντικής της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ.», όπως τροποποιήθηκε με την Υπουργική Απόφαση Β7/112/11.05.2000 (ΦΕΚ 663 τ. Β'/24.05.2000) «Έγκριση Π.Μ.Σ. του Τμήματος Ποιμαντικής (μετονομασθέν σε Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας) της Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

### Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

### ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη

1. Τις διατάξεις των άρθρων 10 έως 12 του Ν. 2083/1992 (ΦΕΚ 159 τ. Α') «Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης», του άρθρου 16, παρ. 2 του Ν. 2327/1995 (ΦΕΚ 156 τ. Α') «Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας... και άλλες διατάξεις» και του άρθρου 5, παρ. 12γ και 13 του Ν. 2916/2001 (ΦΕΚ 114 τ. Α') «Διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσης και ρύθμιση θεμάτων του τεχνολογικού τομέα αυτής»

2. Τις διατάξεις του άρθρου 29Α' του Ν. 1558/1985 (ΦΕΚ 137 τ. Α') «Κυβέρνηση και κυβερνητικά όργανα», όπως αυτό προστέθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/1992 (ΦΕΚ 154 τ. Α') «Ρύθμιση του θεσμού των Επιμελητηρίων... και άλλες διατάξεις» και αντικαταστάθηκε με την παρ. 2α του άρθρου 1 του Ν. 2469/1997 (ΦΕΚ 38 τ. Α') «Περιορισμός και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των κρατικών δαπανών και άλλες διατάξεις»

3. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της Απόφασης αυτής δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 1 του Ν. 2469/1997 (ΦΕΚ 38 τ. Α') «Περιορισμός και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των κρατικών δαπανών και άλλες διατάξεις»

4. Την αριθμ. 37876/ΣΤ5/26.04.2004 (ΦΕΚ 608 τ. Β'/26.04.2004) κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και της Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων «Καθορισμός αρμοδιοτήτων Υφυπουργών του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων»

5. Την Υπουργική Απόφαση Β7/85/29.03.1994 (ΦΕΚ 259 τ. Β'/12.04.1994) «Έγκριση Π.Μ.Σ. του Τμήματος Ποιμαντικής της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ.», όπως τροποποιήθηκε με την Υπουργική Απόφαση Β7/112/11.05.2000 (ΦΕΚ 663 τ. Β'/24.05.2000) «Έγκριση Π.Μ.Σ. του Τμή-

ματος Ποιμαντικής (μετονομασθέν σε Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας) της Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.»

6. Τα αποσπάσματα Πρακτικών των αποφάσεων των Γενικών Συνελεύσεων Ειδικής Σύθεσης (Γ.Σ.Ε.Σ.) του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. (συνεδρίες αριθμ. 93/13.12.2002 και αριθμ. 104/10.02.2004)

7. Τα αποσπάσματα Πρακτικών της Συγκλήτου με την Ειδική Σύθεση του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (επαναληπτικές συνεδρίες αριθμ. 84/2.07.2003 και αριθμ. 89/31.03.2004 και αριθμ. 90/20.05.2004)

#### **Αποφασίζουμε**

Αντικαθιστούμε την αριθμ. Β7/85/29-03-1994 (ΦΕΚ 259 τ. Β'/12-04-1994), όπως τροποποιήθηκε με την Β7/112/11.05.2000 (ΦΕΚ 663 τ. Β'/24.05.2000) Υπουργική Απόφαση, ως εξής:

#### **Άρθρο 1**

##### **Γενικές διατάξεις**

Το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. οργανώνει και λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005 αναμορφωμένο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) σύμφωνα με τις διατάξεις της απόφασης αυτής και τις διατάξεις των άρθρων 10 έως και 12 του Ν. 2083/1992.

#### **Άρθρο 2**

##### **Αντικείμενο - Σκοπός**

1. Αντικείμενο του Π.Μ.Σ. του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας είναι η μελέτη και η έρευνα της Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, όπως ορίζεται στους ειδικότερους επιστημονικούς τομείς που αναφέρονται στο άρθρο 3, παρ. 1 της παρούσης Υπουργικής Απόφασης.

2. Σκοπός του Προγράμματος είναι η καλλιέργεια και προαγωγή της επιστημονικής θεολογικής γνώσης, ώστε να ικανοποιεί και να θεραπεύει θεολογικές, κοινωνικές και εκκλησιαστικές ανάγκες. Ειδικότερα το Πρόγραμμα αποσκοπεί

α) στην κατάρτιση εξειδικευμένων επιστημόνων που να είναι ικανοί για τη μελέτη και έρευνα θεολογικών, εκκλησιαστικών και κοινωνικών θεμάτων, για ακαδημαϊκό έργο σ' αυτούς τους τομείς και για επιστημονική στήριξη υπηρεσιών, ιδρυμάτων και κοινωνικών θεσμών, στο πλαίσιο της ορθόδοξης παράδοσης και ζωής.

β) στην εξειδίκευση των θεολόγων επιστημόνων με δεξιότητες και εμπειρίες, για να μπορούν να προσφέρουν υψηλής ποιότητας έργο σε εκπαιδευτικά και κοινωνικά ιδρύματα, στη δημόσια εκπαίδευση και σε ειδικές θέσεις επιμορφωτών και άλλων στελεχών της Εκκλησίας για την κάλυψη των πνευματικών και ποιμαντικών της αναγκών.

γ) στην ενίσχυση και διάδοση των ορθόδοξων θεολογικών σπουδών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, και δ) στην ανάδειξη της Ορθοδοξίας και του ελληνικού πολιτισμού στην Αμερική σε συνεργασία με τη Θεολογική Σχολή του Τιμίου Σταυρού της Βοστώνης Η.Π.Α., εφόσον υπάρχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

#### **Άρθρο 3**

##### **Μεταπτυχιακοί τίτλοι**

Το Π.Μ.Σ. του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας απονέμει τους εξής τίτλους.

1. Μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης (Μ.Δ.Ε.) στους εξής Τομείς και με τις εξής ειδικεύσεις.

Α'. ΤΟΜΕΑΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΠΑΤΕΡΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

Ειδικεύσεις:

- α) Αγία Γραφή:
- β) Πατερική Γραμματεία
- γ) Θρησκευολογία

Β'. ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Ειδικεύσεις:

- α) Ιστορία της Εκκλησίας
- β) Ελληνισμός και Ορθοδοξία
- γ) Δογματική και Συμβολική Θεολογία

Γ'. ΤΟΜΕΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

Ειδικεύσεις:

- α) Λειτουργική
- β) Χριστιανική Αρχαιολογία και Τέχνη
- γ) Αγιολογία
- δ) Βυζαντινή Μουσικολογία και Ψαλτική Τέχνη

Δ'. ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ, ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ειδικεύσεις:

- α) Κανονικό Δίκαιο-Ποιμαντική-Ιεραποστολική
- β) Παιδαγωγική- Ποιμαντική Ψυχολογία
- γ) Χριστιανική Ηθική-Κοινωνιολογία

2. Διδακτορικό Δίπλωμα (Δ.Δ.) Θεολογίας, το οποίο είναι ενιαίο και ανεξάρτητο από την ειδίκευση.

#### Άρθρο 4 Κατηγορίες πτυχιούχων

1. Στο Π.Μ.Σ. γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι των Τμημάτων των Ορθόδοξων Θεολογικών Σχολών των Πανεπιστημίων της ημεδαπής και των αντιστοιχών Τμημάτων και Σχολών της αλλοδαπής. Δύνανται να εγγραφούν στο Π.Μ.Σ. και ορθόδοξοι πτυχιούχοι μη Ορθόδοξων Θεολογικών Σχολών, καθώς και πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων και Σχολών αναγνωρισμένων ιδρυμάτων της ημεδαπής ή ομοταγών αναγνωρισμένων ιδρυμάτων της αλλοδαπής, αφού εξετασθούν σε μαθήματα ειδίκευσης του προπτυχιακού κύκλου σπουδών, που καθορίζονται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. με πρόταση του αρμόδιου Τομέα.

2. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εγγραφή στον κύκλο που οδηγεί σε εκπόνηση Δ.Δ. είναι η κατοχή Μ.Δ.Ε. Θεολογικού Τμήματος ή άλλου Τμήματος, εφόσον ο κάτοχός του είναι πτυχιούχος Θεολογίας, ή η κατοχή Δ.Δ. άλλου Τμήματος με γνωστικό αντικείμενο συναφές προς την ειδίκευση που θα επιλέξει ο υποψήφιος διδάκτορας στο Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας.

#### Άρθρο 5 Χρονική διάρκεια

Το Π.Μ.Σ. χωρίζεται σε δύο κύκλους. Ο πρώτος κύκλος χορηγεί το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης και ο δεύτερος το Διδακτορικό Δίπλωμα.

1. Η χρονική διάρκεια για την απόκτηση του Μ.Δ.Ε. είναι τέσσερα (4) διδακτικά εξάμηνα, από τα οποία το τέταρτο διατίθεται για την εκπόνηση της μεταπτυχιακής ερευνητικής ή συνθετικής διατριβής. Η μέγιστη χρονική διάρκεια για την απόκτηση του Μ.Δ.Ε. είναι οκτώ (8) διδακτικά εξάμηνα από την πρώτη εγγραφή.

2. Η χρονική διάρκεια για τη λήψη του Δ.Δ. είναι τρία (3) διδακτικά έτη επιπλέον μετά την απόκτηση του Μ.Δ.Ε. και από την εγγραφή στο Β' κύκλο. Η μέγιστη χρονική διάρκεια για τη λήψη του Δ.Δ. είναι έξι (6) έτη.

#### Άρθρο 6 Πρόγραμμα μαθημάτων

1. Για την απόκτηση του Μ.Δ.Ε. ο φοιτητής πρέπει να παρακολουθήσει και να εξετασθεί με επιτυχία σε οκτώ (8) εξαμηνιαία μεταπτυχιακά μαθήματα [σύνολο είκοσι τέσσερις (24) διδακτικές μονάδες], δηλαδή τρία μαθήματα στο Α' εξάμηνο [εννέα (9) δ.μ.], τρία στο Β' εξάμηνο [εννέα (9) δ.μ.] και δύο μαθήματα στο Γ' εξάμηνο [έξι (6) δ.μ.], και να συγγράψει τη μεταπτυχιακή ερευνητική ή συνθετική διατριβή κατά το Δ' εξάμηνο, το θέμα της οποίας ορίζεται στην αρχή του τρίτου εξαμήνου.

Κάθε μεταπτυχιακό μάθημα περιλαμβάνει τρεις (3) εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και αντιστοιχεί σε τρεις (3) δ.μ. Η παρακολούθηση των μαθημάτων από τους φοιτητές είναι υποχρεωτική.

Η διπλωματική εργασία βαθμολογείται από τριμελή επιτροπή, που αποτελείται από τον επιβλέποντα καθηγητή και δύο άλλα μέλη ΔΕΠ του ίδιου ή συγγενούς γνωστικού αντικείμενου με το αντικείμενο της διπλωματικής εργασίας. Η ως άνω επιτροπή ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ.

2. Οι Τομείς του Τμήματος προσφέρουν υποχρεωτικά τουλάχιστον τρία (3) μεταπτυχιακά μαθήματα για το Α' εξάμηνο, τρία (3) για το Β' και δύο (2) για το Γ' εξάμηνο του Π.Μ.Σ. Οι φοιτητές μπορούν, με τη σύμφωνη γνώμη του επιβλέποντος μέλους ΔΕΠ να παρακολουθήσουν μέχρι τέσσερα (4) συνολικά μεταπτυχιακά μαθήματα ειδίκευσης σε άλλους Τομείς του Π.Μ.Σ. του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων αναγνωρισμένων ιδρυμάτων της ημεδαπής ή άλλων ομοταγών αναγνωρισμένων ιδρυμάτων της αλλοδαπής, ή να παρακολουθήσουν μέχρι τέσσερα (4) συνολικά μεταπτυχιακά μαθήματα της ίδιας συναφούς ειδίκευσης σε αναγνωρισμένο ίδρυμα της ημεδαπής ή ομοταγές αναγνωρισμένο ίδρυμα της αλλοδαπής. Για την αναγνώριση των μαθημάτων αυτών ισχύουν τα νόμιμα μέσα στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων κινητικότητας σπουδαστών.

3. Τα μαθήματα που μπορεί να παρακολουθήσει κάθε σπουδαστής ανάλογα με τον Τομέα και την ειδίκευση της επιλογής είναι τα εξής.

#### Α' ΤΟΜΕΑΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΠΑΤΕΡΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

α) Ειδίκευση Αγίας Γραφής:

1. στην Παλαιά Διαθήκη (ΠΔ)

- ΠΔ1. Θέματα Εισαγωγής στην Παλαιά Διαθήκη
- ΠΔ2. Θέματα Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Παλαιάς Διαθήκης
- ΠΔ3. Γλώσσα και παράδοση του κειμένου της Παλαιάς Διαθήκης
- ΠΔ4. Ιστορία της ερμηνείας της Παλαιάς Διαθήκης
- ΠΔ5. Το βιβλικό Ισραήλ και το περιβάλλον του στην αρχαία Εγγύς Ανατολή (ιστορία, θρησκεία, πολιτισμός)
- ΠΔ6. Η Παλαιά Διαθήκη στην Καινή Διαθήκη και στους Πατέρες της Εκκλησίας
- ΠΔ7. Ερμηνεία των ιστορικών βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης
- ΠΔ8. Ερμηνεία των ποιητικών-διδακτικών βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης
- ΠΔ9. Ερμηνεία των προφητικών βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης
- ΠΔ10. Θέματα θεολογίας της Παλαιάς Διαθήκης
- ΠΔ11. Ειδικά θέματα Παλαιάς Διαθήκης

2. στην Καινή Διαθήκη (ΚΔ)

- ΚΔ1. Θέματα Εισαγωγής στην Καινή Διαθήκη
- ΚΔ2. Θέματα Ιστορίας χρόνων της Καινής Διαθήκης
- ΚΔ3. Θέματα κριτικής κειμένου της Καινής Διαθήκης
- ΚΔ4. Θέματα γλώσσας της Καινής Διαθήκης

- ΚΔ5. Ειδικά γλωσσολογικά ζητήματα της Καινής Διαθήκης
- ΚΔ6. Η Καινή Διαθήκη και η γραμματεία της εποχής της
- ΚΔ7. Πάπυροι και επιγραφές της ελληνιστικής εποχής
- ΚΔ8. Θέματα ερμηνείας των Ευαγγελίων και των Πράξεων
- ΚΔ9. Θέματα ερμηνείας των Επιστολών
- ΚΔ10. Θέματα ερμηνείας της Αποκαλύψεως
- ΚΔ11. Θέματα θεολογίας της Καινής Διαθήκης
- ΚΔ12. Θέματα Ερμηνευτικής της Καινής Διαθήκης
- ΚΔ13. Σύγχρονες ερμηνευτικές μέθοδοι της Καινής Διαθήκης
- ΚΔ14. Η Καινή Διαθήκη στη λατρευτική ζωή της Εκκλησίας
- ΚΔ15. Καινή Διαθήκη και πολιτισμός
- ΚΔ16. Καινή Διαθήκη και κοινωνικά ζητήματα
- ΚΔ17. Ειδικά θέματα Καινής Διαθήκης

β) Ειδίκευση Πατερικής Γραμματείας (ΠΓ)

- ΠΓ1. Εισαγωγή στη Χριστιανική Γραμματεία
- ΠΓ2. Ειδικά θέματα από τη γραμματεία των Αποστολικών Πατέρων και Απολογητών
- ΠΓ3. Θέματα Εκκλησιαστικής Γραμματολογίας και Πατερικής Θεολογίας των γ' και δ' αιώνων
- ΠΓ4. Ειδικά θέματα από τη χαλκηδόνια και μεταχαλκηδόνια γραμματεία
- ΠΓ5. Ειδικά θέματα Πατερικής Θεολογίας (Μυστικισμός - Ησυχασμός - Νηπτική θεολογία)
- ΠΓ6. Θέματα Εκκλησιαστικής Γραμματολογίας και Πατερικής Θεολογίας από τον ε' μέχρι τον η' αιώνα
- ΠΓ7. Θέματα Εκκλησιαστικής Γραμματολογίας και Πατερικής Θεολογίας από τον θ' μέχρι τον ιε' αιώνα
- ΠΓ8. Θέματα Εκκλησιαστικής Γραμματολογίας και Πατερικής Θεολογίας των χρόνων της Τουρκοκρατίας
- ΠΓ9. Η θεολογία της Ασκήσεως και του Μοναχισμού
- ΠΓ10. Τεχνική εκδόσεως πατερικών κειμένων
- ΠΓ11. Οι πατερικές σπουδές στη Δύση μετά την Αναγέννηση
- ΠΓ12. Οι πατερικές σπουδές στην Ελλάδα σήμερα
- ΠΓ13. Μεγάλοι σταθμοί της Πατερικής Θεολογίας
- ΠΓ14. Βασικά γνωρίσματα της Πατερικής Θεολογίας
- ΠΓ15. Παλαιογραφία

γ) Ειδίκευση Θρησκευολογίας (ΘΡ)

- ΘΡ1. Εισαγωγικά θέματα Θρησκευολογίας
- ΘΡ2. Ιστορία των θρησκειών

- ΘΡ3. Χριστιανισμός και θρησκευάματα. Θέσεις Αγίας Γραφής και Πατέρων της Εκκλησίας
- ΘΡ4. Αρχαία ελληνική θρησκεία
- ΘΡ5. Ισλάμ και μειονότητες στην Τουρκία
- ΘΡ6. Ισλαμικός μυστικισμός και δερβισικά τάγματα
- ΘΡ7. Θρησκευτική ελευθερία και εκπαίδευση των μουσουλμάνων της Δ. Θράκης
- ΘΡ8. Οι μουσουλμάνοι των Βαλκανίων
- ΘΡ9. Ισλάμ και σύγχρονα ιδεολογικά ρεύματα
- ΘΡ10. Ιστορικά και θρησκευολογικά θέματα των λαών της Ασίας
- ΘΡ11. Ειδικά θέματα Θρησκευολογίας

Β'. ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ  
ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

α) Ειδίκευση Ιστορίας της Εκκλησίας (ΙΕ)

- ΙΕ1. Θέματα Εισαγωγής στην Εκκλησιαστική Ιστορία Α'
- ΙΕ2. Θέματα Εισαγωγής στην Εκκλησιαστική Ιστορία Β'
- ΙΕ3. Θέματα Εισαγωγής στην Εκκλησιαστική Ιστορία Γ'
- ΙΕ4. Θέματα Εισαγωγής στην Εκκλησιαστική Ιστορία Δ'
- ΙΕ5. Ιστορία του μοναχικού βίου (Αίγυπτος, Μ. Ασία, Θράκη. Άγιον Όρος, Μετέωρα και λοιπά μοναστικά κέντρα) Α'
- ΙΕ6. Ιστορία του μοναχικού βίου (Αίγυπτος, Μ. Ασία, Θράκη. Άγιον Όρος, Μετέωρα και λοιπά μοναστικά κέντρα) Β'
- ΙΕ7. Άγιον Όρος-Οικουμενική Ορθοδοξία Α'
- ΙΕ8. Άγιον Όρος-Οικουμενική Ορθοδοξία Β'
- ΙΕ9. Ιστορικοί σταθμοί των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών (Οικουμενικό Πατριαρχείο, πρεσβυγενή Πατριαρχεία, αυτόνομες αρχιεπισκοπές και μητροπόλεις) Α'
- ΙΕ10. Ιστορικοί σταθμοί των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών (Οικουμενικό Πατριαρχείο, πρεσβυγενή Πατριαρχεία, αυτόνομες αρχιεπισκοπές και μητροπόλεις) Β'
- ΙΕ11. Ιστορικοί σταθμοί των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών (Οικουμενικό Πατριαρχείο, πρεσβυγενή Πατριαρχεία, αυτόνομες αρχιεπισκοπές και μητροπόλεις) Γ'
- ΙΕ12. Ιστορικοί σταθμοί των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών (Οικουμενικό Πατριαρχείο, πρεσβυγενή Πατριαρχεία, αυτόνομες αρχιεπισκοπές και μητροπόλεις) Δ'
- ΙΕ13. Ειδικά θέματα Ορθοδοξίας στη Ν.Α. Ευρώπη Α'
- ΙΕ14. Ειδικά θέματα Ορθοδοξίας στη Ν.Α. Ευρώπη Β'
- ΙΕ15. Ειδικά θέματα Ορθοδοξίας στη Ν.Α. Ευρώπη Γ'
- ΙΕ16. Ειδικά θέματα Ορθοδοξίας στη Ν.Α. Ευρώπη Δ'

- β) Ειδίκευση Ελληνισμού και Ορθοδοξίας (ΕΟ)
- ΕΟ1. Ορθοδοξία-Γένος-Παιδεία-Πολιτισμός (ειδικά θέματα) Α΄
- ΕΟ2. Ορθοδοξία-Γένος-Παιδεία-Πολιτισμός (ειδικά θέματα) Β΄
- ΕΟ3. Ιστορία του Νέου Ελληνισμού-Η Ορθοδοξία κατά την οθωμανική περίοδο Α΄
- ΕΟ4. Ιστορία του Νέου Ελληνισμού-Η Ορθοδοξία κατά την οθωμανική περίοδο Β΄
- ΕΟ5. Ο ελληνικός ορθόδοξος κόσμος στα Βαλκάνια (ειδικά θέματα)
- ΕΟ6. Χειρόγραφα και βιβλία κατά την Τουρκοκρατία (ειδικά θέματα)
- ΕΟ7. Θέματα ορθόδοξου πνευματικότητας Α΄
- ΕΟ8. Θέματα ορθόδοξου πνευματικότητας Β΄
- ΕΟ9. Θέματα ορθόδοξου πνευματικότητας Γ΄
- ΕΟ10. Θέματα ορθόδοξου πνευματικότητας Δ΄
- ΕΟ11. Θέματα Ιστορίας του πνευματικού βίου του Βυζαντίου Α΄
- ΕΟ12. Θέματα Ιστορίας του πνευματικού βίου του Βυζαντίου Β΄
- ΕΟ13. Θέματα Ιστορίας του πνευματικού βίου του Βυζαντίου Γ΄
- ΕΟ14. Θέματα Ιστορίας του πνευματικού βίου του Βυζαντίου Δ΄
- γ) Ειδίκευση Δογματικής και Συμβολικής Θεολογίας (ΔΘ)
- ΔΘ1. Θέματα ερμηνείας των δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας Α΄
- ΔΘ2. Θέματα ερμηνείας των δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας Β΄
- ΔΘ3. Θέματα ερμηνείας των δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας Γ΄
- ΔΘ4. Θέματα ερμηνείας των δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας Δ΄
- ΔΘ5. Ειδικά θέματα Δογματικής της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας Α΄
- ΔΘ6. Ειδικά θέματα Δογματικής της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας Β΄
- ΔΘ7. Ειδικά θέματα Δογματικής της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας Γ΄
- ΔΘ8. Ειδικά θέματα Δογματικής της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας Δ΄
- ΔΘ9. Θέματα Χριστιανικής Δογματικής (Συμβολική-Διορθόδοξες και διαχριστιανικές σχέσεις-Ιστορία Οικουμενικής Κινήσεως) Α΄
- ΔΘ10. Θέματα Χριστιανικής Δογματικής (Συμβολική - Διορθόδοξες και διαχριστιανικές σχέσεις-Ιστορία Οικουμενικής Κινήσεως) Β΄
- ΔΘ11. Θέματα Χριστιανικής Δογματικής (Συμβολική Διορθόδοξες και διαχριστιανικές σχέσεις-Ιστορία Οικουμενικής Κινήσεως) Γ΄
- ΔΘ12. Θέματα Χριστιανικής Δογματικής (Συμβολική Διορθόδοξες και διαχριστιανικές σχέσεις-Ιστορία Οικουμενικής Κινήσεως) Δ΄

- ΔΘ13. Περί Θεού αντιλήψεις της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας
- ΔΘ14. Η Φιλοσοφία της ελληνιστικής περιόδου
- ΔΘ15. Η συνάντηση Χριστιανισμού και Φιλοσοφίας κατά τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες
- ΔΘ16. Προβλήματα Βυζαντινής Φιλοσοφίας

#### Γ΄. ΤΟΜΕΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

- α) Ειδίκευση Λειτουργικής (ΛΤ)
- ΛΤ1. Ναός, σκεύη, άμφια
- ΛΤ2. Θέματα ερμηνείας της Θείας Λειτουργίας
- ΛΤ3. Σύγχρονα λειτουργικά θέματα
- ΛΤ4. Διορθόδοξα λειτουργικά θέματα
- ΛΤ5. Τα μυστήρια της Ορθοδόξου Εκκλησίας
- ΛΤ6. Ερμηνεία και θεολογία λειτουργικών ευχών και ύμνων
- ΛΤ7. Ειδικά λειτουργικά θέματα
- ΛΤ8. Λειτουργικά Τυπικά και Ευχολόγια
- ΛΤ9. Ομιλητική Α΄
- ΛΤ10. Ομιλητική Β΄
- ΛΤ11. Ομιλητική Γ΄
- ΛΤ12. Ομιλητική Δ΄
- β) Ειδίκευση Χριστιανικής Αρχαιολογίας και Τέχνης (ΑΤ)
- ΑΤ1. Θέματα μνημειακής ζωγραφικής
- ΑΤ2. Εικονογραφία της Θεοτόκου
- ΑΤ3. Εικονογραφικοί κύκλοι αγίων
- ΑΤ4. Το εικονογραφικό πρόγραμμα στη διακόσμηση των ναών.  
Ο ευχαριστιακός κύκλος και ο κύκλος των παθών του Χριστού
- ΑΤ5. Γλυπτός διάκοσμος της παλαιохριστιανικής βασιλικής
- ΑΤ6. Αρχιτεκτονική των βυζαντινών ναών (πρωτοβυζαντινή, μεσοβυζαντινή, υστεροβυζαντινή περίοδος)
- ΑΤ7. Κρητικοί ζωγράφοι
- ΑΤ8. Το Δωδεκάορτον
- ΑΤ9. Χριστιανική Επιγραφική και Παλαιογραφία Α΄
- ΑΤ10. Χριστιανική Επιγραφική και Παλαιογραφία Β΄
- ΑΤ11. Χριστιανική Επιγραφική και Παλαιογραφία Γ΄
- ΑΤ12. Χριστιανική Επιγραφική και Παλαιογραφία Δ΄
- γ) Ειδίκευση Αγιολογίας (ΑΓ)
- ΑΓ1. Μαρτύρια και μαρτυρολογικές συλλογές
- ΑΓ2. Θέματα Εορτολογίου
- ΑΓ3. Οι αγιολογικές πηγές της μεσοβυζαντινής και παλαιολόγιας περιόδου

ΑΓ4. Τα αγιολογικά κείμενα της μεταβυζαντινής περιόδου

δ) Ειδίκευση Βυζαντινής Μουσικολογίας και Ψαλτικής Τέχνης (ΒΜ)

ΒΜ1. Χειρόγραφοι κώδικες Ψαλτικής (ι'-ιθ'αι)

ΒΜ2. Θέματα βυζαντινής και μεταβυζαντινής Μουσικολογίας και Ψαλτικής Τέχνης

ΒΜ3. Βυζαντινοί και μεταβυζαντινοί μελουργοί

ΒΜ4. Θέματα Αισθητικής της Βυζαντινής Μουσικής και Παλαιογραφίας της Ψαλτικής Τέχνης

#### Δ'. ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ, ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

α) Ειδίκευση Κανονικού Δικαίου-Ποιμαντικής-Ιεραποστολικής

1. ειδικά στο Κανονικό Δίκαιο (ΔΙ)

ΔΙ1. Ερμηνεία ιερών κανόνων

ΔΙ2. Μοναχικά Τυπικά και μοναχικοί κανόνες

ΔΙ3. Πηγές Κανονικού Δικαίου

ΔΙ4. Πηγές Κανονικού Δικαίου και Λειτουργικής

2. ειδικά στην Ποιμαντική (ΠΜ)

ΠΜ1. Αρχές και μέθοδοι του ποιμαντικού έργου Α'

ΠΜ2. Αρχές και μέθοδοι του ποιμαντικού έργου Β'

ΠΜ3. Ερμηνεία κειμένων ποιμαντικού περιεχομένου Α'

ΠΜ4. Ερμηνεία κειμένων ποιμαντικού περιεχομένου Β'

3. ειδικά στην Ιεραποστολική (ΙΡ)

ΙΡ1. Ιστορία της Ιεραποστολής Α'

ΙΡ2. Ιστορία της Ιεραποστολής Β'

ΙΡ3. Αρχές και μέθοδοι ιεραποστολικού έργου Α'

ΙΡ4. Αρχές και μέθοδοι ιεραποστολικού έργου Β'

β) Ειδίκευση Παιδαγωγικής-Ποιμαντικής Ψυχολογίας

1. ειδικά στην Παιδαγωγική (ΠΑ)

ΠΑ1. Θέματα Γενικής Παιδαγωγικής

ΠΑ2. Θέματα Ειδικής Παιδαγωγικής

ΠΑ3. Αγωγή και πολιτισμός

ΠΑ4. Θέματα χριστιανικής αγωγής

2. ειδικά στην Ποιμαντική Ψυχολογία (ΠΨ)

ΠΨ1. Γενικά θέματα Ποιμαντικής Ψυχολογίας Α'

ΠΨ2. Γενικά θέματα Ποιμαντικής Ψυχολογίας Β'

ΠΨ3. Ειδικά θέματα Ποιμαντικής Ψυχολογίας Α'

ΠΨ4. Ειδικά θέματα Ποιμαντικής Ψυχολογίας Β'

γ) Ειδίκευση Χριστιανικής Ηθικής-Κοινωνιολογίας

1. ειδικά στη Χριστιανική Ηθική (ΧΗ)

ΧΗ1. Θέματα Χριστιανικής Ηθικής Α'

ΧΗ2. Θέματα Χριστιανικής Ηθικής Β'

ΧΗ3. Θέματα Βιοηθικής Α'

ΧΗ4. Θέματα Βιοηθικής Β'

2. ειδικά στην Κοινωνιολογία (ΚΟ)

ΚΟ1. Θέματα Γενικής Κοινωνιολογίας Α'

ΚΟ2. Θέματα Γενικής Κοινωνιολογίας Β'

ΚΟ3. Θέματα Κοινωνιολογίας του Χριστιανισμού Α'

ΚΟ4. Θέματα Κοινωνιολογίας του Χριστιανισμού Β'

5. Για την απόκτηση Δ.Δ. δεν απαιτείται η παρακολούθηση ειδικών μαθημάτων, αλλά εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 12, παρ. 5α του Ν. 2083/92. Υποχρεωτική είναι η διαρκής επαφή του υποψηφίου διδάκτορα με την τριμελή συμβουλευτική επιτροπή και ιδιαίτερα με το επιβλέπον μέλος ΔΕΠ, καθώς και η παρακολούθηση των ειδικών σεμιναρίων και ημερίδων ή άλλων επιστημονικών εκδηλώσεων που ορίζει ο Τομέας.

#### Άρθρο 7

##### Αριθμός εισακτέων

1. Ο αριθμός εισακτέων στο Π.Μ.Σ. ορίζεται κατά ανώτατο όριο σε εξήντα τέσσερις (64) κατ' έτος.

Οι αλλοδαποί υπότροφοι εγγράφονται ως υπεράριθμοι, με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ.

2. Ο αριθμός των δυναμένων να εισαχθούν σε κάθε ειδίκευση του άρθρου 3 δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος των είκοσι τεσσάρων (24) κατ' έτος μέχρι της συμπλήρωσης των εξήντα τεσσάρων (64) μεταπτυχιακών φοιτητών συνολικά στους τέσσερις (4) Τομείς.

Η κατανομή των φοιτητών κατά Τομέα και ειδίκευση καθορίζεται από τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του Π.Μ.Σ. του Α.Π.Θ.

#### Άρθρο 8

##### Προσωπικό

1. Τα μαθήματα που διδάσκονται στο Π.Μ.Σ. αναλαμβάνουν όλα τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, τα οποία το ακαδ. έτος. 2004-2005 ανέρχονται σε τριάντα (30).

2. Για τη διδασκαλία μαθημάτων του Π.Μ.Σ. του Τμήματος μπορούν να καλούνται ομότιμοι καθηγητές της Θεολογικής Σχολής.

3. Μαθήματα του Π.Μ.Σ. μπορούν να ανατίθενται και σε επισκέπτες καθηγητές ή ειδικούς επιστήμονες με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ., καθώς και σε

καθηγητές της Θεολογικής Σχολής του Τιμίου Σταυρού της Βοστώνης Η.Π.Α., εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 12, παρ. 3α του Ν. 2083/1992.

### Άρθρο 9

#### Υλικοτεχνική υποδομή

Για όλες τις ανάγκες λειτουργίας του Π.Μ.Σ. διατίθεται η υλικοτεχνική υποδομή του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ. Επιπλέον ενισχύεται η υλικοτεχνική υποδομή του Τμήματος κατ'έτος ως εξής:

α) προμήθεια τεχνολογικού εξοπλισμού, όπως Η/Υ, ηλεκτρονικά προγράμματα και βάσεις δεδομένων, εκτυπωτές, σαρωτές, συσκευές TV και Video, CD players, ηλεκτρονικά αναγνωστικά μηχανήματα, προβολείς, μηχανήματα αναπαραγωγής μουσικής, φωτογραφικού υλικού κ.τ.ό., fax, γραφική ύλη, καθώς και τα απαραίτητα αναλώσιμα υλικά: 5.000 ευρώ.

β) εκσυγχρονισμό και εμπλουτισμό βιβλιοθηκών και αρχείων, αγορά εκπαιδευτικών οργάνων, καθώς και εκπαιδευτικού και ερευνητικού υλικού, όπως slides, microfilms, φωτογραφικό υλικό, βιντεοκασέτες, αντίγραφα, χειρόγραφα κ.ά.: 3.000 ευρώ.

γ) έξοδα για κτιριακή υποδομή, ανάπτυξη βιβλιοθηκών, αιθουσών διδασκαλίας, προβολών, συνεδρίων: 2.000 ευρώ.

**ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ** υλικοτεχνικής υποδομής για κάθε ακαδ. έτος 10.000 ευρώ.

Το κόστος της υλικοτεχνικής υποδομής και της λειτουργίας του Π.Μ.Σ. θα καλυφθεί από τις ακόλουθες πηγές χρηματοδότησης: α) τον τακτικό προϋπολογισμό του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, β) χορηγίες φυσικών και νομικών προσώπων του ευρύτερου δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

### Άρθρο 10

#### Διάρκεια λειτουργίας

Το παρόν αναμορφωμένο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών θα λειτουργήσει πέντε (5) έτη, μέχρι το ακαδ. έτος 2008 - 2009.

### Άρθρο 11

#### Κόστος λειτουργίας

1. Το κόστος λειτουργίας του Π.Μ.Σ. σε ετήσια βάση είναι 13.000 ευρώ και περιλαμβάνει:

α) χρηματοδότηση ασκήσεων των φοιτητών, δαπάνες για πρόσκληση επιστημόνων, για την οργάνωση ειδικών σεμιναρίων και διαλέξεων, δαπάνες για μετακίνηση σπουδαστών: 12.000 ευρώ.

β) έκτακτες δαπάνες: 1.000 ευρώ.

Δεν προβλέπονται δίδακτρα.

### Άρθρο 12

#### Μεταβατικές διατάξεις

Επιμέρους θέματα, τα οποία θα προκύψουν κατά τη διάρκεια λειτουργίας του Π.Μ.Σ. και δεν ρυθμίζονται με την παρούσα Υπουργική Απόφαση και με τον Εσωτερικό Κανονισμό του Α.Π.Θ., θα αντιμετωπίζονται κατά περίπτωση από τα αρμόδια όργανα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.  
Αθήνα 20 Ιουλίου 2004

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ  
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΤΑΛΙΑΔΟΥΡΟΣ

## 2. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ Π.Μ.Σ. ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

### Άρθρο 1

#### Γενικές διατάξεις

Ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του Π.Μ.Σ. του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας εξειδικεύει την προβλεπόμενη από την Υπουργική Απόφαση αριθμ. 56806/Β7/30.07.2004 διάρθρωση και οργάνωση του Π.Μ.Σ. στο πλαίσιο του Ν. 2083/1992 και του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του Α.Π.Θ. (ΦΕΚ 1099/5.09.2000).

### Άρθρο 2

#### Τομείς και ειδικεύσεις

Αρμόδιοι Τομείς για τη διδασκαλία των γνωστικών αντικείμενων των ειδικεύσεων, που ορίζονται κατά Τομέα, σύμφωνα με το άρθρο 3, παρ. 1 της ισχύουσας Υπουργικής Απόφασης είναι οι αντίστοιχοι Τομείς του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, δηλαδή:

Ο Τομέας Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας για τις ειδικεύσεις του Α' Τομέα του Π.Μ.Σ. στην Αγία Γραφή (Παλαιά ή Καινή Διαθήκη), στην Πατερική Γραμματεία, στη Θρησκευολογία.

Ο Τομέας Ιστορίας, Δόγματος, Διορθοδόξων και Διαχριστιανικών Σχέσεων για τις ειδικεύσεις του Β' Τομέα του Π.Μ.Σ. στην Ιστορία της Εκκλησίας, στον Ελληνισμό και Ορθοδοξία, στη Δογματική και Συμβολική Θεολογία.

Ο Τομέας Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης για τις ειδικεύσεις του Γ' Τομέα του Π.Μ.Σ. στη Λειτουργική, στη Χριστιανική Αρχαιολογία και Τέχνη, στην Αγιολογία, στη Βυζαντινή Μουσικολογία και Ψαλτική Τέχνη.

Ο Τομέας Δικαίου, Οργανώσεως, Ζωής και Διακονίας της Εκκλησίας για τις ειδικεύσεις του Δ' Τομέα του Π.Μ.Σ. στο Κανονικό Δίκαιο ή στην Ποιμαντική ή στην Ιεραποστολική, στα Παιδαγωγικά ή στην Ποιμαντική Ψυχολογία, στη Χριστιανική Ηθική ή στην Κοινωνιολογία.

### Άρθρο 3 Διοίκηση του Π.Μ.Σ.

1. Όργανα διοίκησης του Π.Μ.Σ. είναι:

α) Η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης (Γ.Σ.Ε.Σ.), που απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τα μέλη Δ.Ε.Π. της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και από δύο μεταπτυχιακούς σπουδαστές, οι οποίοι εκλέγονται από συνέλευση όλων των μεταπτυχιακών σπουδαστών του Τμήματος. Εάν δεν υφίσταται Σύλλογος Μεταπτυχιακών Σπουδαστών, η ειδική αυτή συνέλευση των μεταπτυχιακών σπουδαστών καλείται από τον Πρόεδρο του Τμήματος εντός του μηνός Ιουνίου για το επόμενο έτος.

β) Η Συντονιστική Επιτροπή, που απαρτίζεται από δύο μέλη Δ.Ε.Π. από κάθε Τομέα, τα οποία έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο ή επίβλεψη διδακτορικών διατριβών, και από τον Διευθυντή Σπουδών. Τα μέλη Δ.Ε.Π. της Συντονιστικής Επιτροπής ορίζονται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. με εισήγηση των Τομέων. Ο Διευθυντής Σπουδών οφείλει να είναι μέλος Δ.Ε.Π. από τις δύο ανώτερες βαθμίδες και ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ., σύμφωνα με το άρθρο 6, Ν. 2454/1997 (ΦΕΚ 7/30.01.1997). Ο ορισμός της Συντονιστικής Επιτροπής και του Διευθυντή Σπουδών γίνεται στο τέλος του ακαδημαϊκού έτους με θητεία τριών ετών, που μπορεί να ανανεώνεται.

2. Η Γ.Σ.Ε.Σ. α) Καταρτίζει και εισηγείται τις προτάσεις για τη λειτουργία του Π.Μ.Σ.

β) Καθορίζει με πρόταση του αρμόδιου Τομέα τα μαθήματα ειδίκευσης του προπτυχιακού κύκλου, στα οποία οφείλουν να εξετασθούν οι υποψήφιοι από άλλα Τμήματα και Σχολές.

γ) Επικυρώνει τον τελικό πίνακα επιτυχόντων στο Π.Μ.Σ.

δ) Ορίζει τα μέλη των συμβουλευτικών επιτροπών με πρόταση του επιβλέποντος καθηγητή.

ε) Ορίζει τα μέλη των εξεταστικών επιτροπών με πρόταση του αρμόδιου Τομέα.

στ) Απονέμει τα μεταπτυχιακά διπλώματα.

3. Η Συντονιστική Επιτροπή α) Εποπτεύει και συντονίζει τη λειτουργία του Π.Μ.Σ.

β) Επιβλέπει και διενεργεί την επιλογή των υποψηφίων σπουδαστών, εφαρμόζοντας τα κριτήρια του παρόντος Κανονισμού.

γ) Επιβλέπει τις εξετάσεις που προβλέπονται από τον παρόντα Κανονισμό για την εγγραφή υποψηφίων.

δ) Επιβλέπει την ορθή και σύμφωνη με τον Κανονισμό κατανομή των υποψηφίων σε όλες τις ειδικεύσεις του Προγράμματος.

4. Ο Διευθυντής Σπουδών α) Έχει την ευθύνη της διοικητικής, οργανωτικής και λειτουργικής διεύθυνσης του Π.Μ.Σ.

β) Εισηγείται στη Συντονιστική Επιτροπή και στη Γ.Σ.Ε.Σ. κάθε θέμα που αφορά στην αποτελεσματική λειτουργία και στην ποιοτική βελτίωση του Π.Μ.Σ.

γ) Μετέχει με πλήρη δικαιώματα στη Συντονιστική Επιτροπή.

### Άρθρο 4

Η διοικητική υποστήριξη του Π.Μ.Σ. ανατίθεται στη Γραμματεία του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας.

### Άρθρο 5 Προϋποθέσεις εγγραφής

1. Κάθε έτος μέχρι 10 Ιουνίου κάθε Τομέας του Τμήματος με απόφαση του εισηγείται στη Γ.Σ.Ε.Σ. πόσες θέσεις μεταπτυχιακών σπουδαστών θα διαθέσει σε κάθε ειδίκευση της αρμοδιότητός του για το επόμενο ακαδημαϊκό έτος.

2. Μέχρι το τέλος Ιουνίου κάθε έτους με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. δημοσιεύεται επίσημη προκήρυξη των θέσεων αυτών και καλούνται οι υποψήφιοι να υποβάλουν τις αιτήσεις τους για εγγραφή στον Τομέα και στην ειδίκευση της προτιμήσεώς τους. Τελευταία προθεσμία υποβολής αιτήσεων είναι η 15η Οκτωβρίου.

3. Με την αίτησή του ο υποψήφιος δηλώνει την ειδίκευση που επιθυμεί να ακολουθήσει και υποβάλλει τα παρακάτω δικαιολογητικά:

α) Αντίγραφο πτυχίου. Σε περίπτωση πτυχιούχου από ομοταγές ίδρυμα του εξωτερικού υποβάλλεται και η νόμιμη αναγνώριση του πτυχίου.

β) Πίνακα αναλυτικής βαθμολογίας όλων των προπτυχιακών μαθημάτων.

γ) Πιστοποιητικό γνώσης τουλάχιστον μιας ξένης γλώσσας, σύμφωνα με το άρθρο 12, παρ. 2α, του Ν. 2083/92. Σε περίπτωση γνώσης και δεύτερης ξένης γλώσσας υποβάλλεται επίσης το αντίστοιχο πιστοποιητικό. Για τη γνώση σλαβικών γλωσσών υποβάλλεται πιστοποιητικό από το ΙΜΧΑ ή τίτλος σπουδών αναγνωρισμένου ιδρύματος. Οι αλλοδαποί καταθέτουν πιστοποιητικό επάρκειας της ελληνικής γλώσσας από Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας Α.Ε.Ι.

δ) Αποδεικτικά για τυχόν ερευνητική και συγγραφική δραστηριότητα, καθώς και για συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα κινητικότητας σπουδαστών.

ε) Βιογραφικό σημείωμα.

4. Για τους πτυχιούχους μη ορθοδόξων Θεολογικών Σχολών, καθώς και για τους πτυχιούχους άλλων αναγνωρισμένων Τμημάτων και Σχολών του εσωτερικού ή του εξωτερικού, σύμφωνα με το άρθρο 4, παρ.1 της ισχύουσας Υπουργικής Απόφασης, διενεργούνται εξετάσεις σε μαθήματα του προπτυχιακού κύκλου σπουδών, σχετικά με την ειδικευση επιλογής, που καθορίζονται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. με πρόταση του αρμόδιου Τομέα. Η ύλη των εξετάσεων και η προκήρυξη των σχετικών θέσεων ανακοινώνονται στο τέλος Ιουνίου κάθε έτους. Η ημερομηνία των εξετάσεων ανακοινώνεται το αργότερο μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου. Οι εξετάσεις διενεργούνται από τους Τομείς.

### Άρθρο 6

#### Διαδικασία επιλογής

1. Η διαδικασία επιλογής των υποψηφίων για εγγραφή περατούται μέχρι τις 31 Οκτωβρίου.

2. Η επιλογή γίνεται με βάση τη δήλωση του υποψηφίου και το σύνολο των μορίων που προκύπτουν από τη συνεκτίμηση των κριτηρίων, τα οποία προβλέπονται στο άρθρο 12, παρ. 2α, του Ν. 2083/92, ως εξής.

α) Γενικός βαθμός του πτυχίου, που δεν επιτρέπεται να είναι μικρότερος του λίαν καλώς (30%)

β) Μέσος όρος των προπτυχιακών βαθμών στα μαθήματα τα σχετικά με την ειδικευση επιλογής (30%). Για τους πτυχιούχους των μη ορθοδόξων Θεολογικών Τμημάτων και των άλλων Τμημάτων και Σχολών εξάγεται ο μέσος όρος των βαθμών από τα εξεταζόμενα σχετικά μαθήματα.

γ) Τυχόν ερευνητική και συγγραφική δραστηριότητα, καθώς επίσης και συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα κινητικότητας σπουδαστών (5%)

δ) Προφορική συνέντευξη (25%)

ε) Πιστοποιημένη γνώση δεύτερης ξένης γλώσσας (10%).

3. Τα σχετικά προπτυχιακά μαθήματα για κάθε ειδικευση είναι:

#### Α'. ΤΟΜΕΑΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΠΑΤΕΡΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

Για τις ειδικεύσεις:

α) Αγία Γραφή

1. Παλαιά Διαθήκη

- i) Εισαγωγή στην Παλαιά Διαθήκη.
- ii) Ερμηνεία της Παλαιάς Διαθήκης
- iii) Θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης.
- iv) Αρχαία Ελληνικά.

2. Καινή Διαθήκη

- i) Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη.
- ii) Ερμηνεία της Καινής Διαθήκης.

iii) Θεολογία της Καινής Διαθήκης.

iv) Γλώσσα και Ερμηνευτική της Καινής Διαθήκης.

v) Αρχαία Ελληνικά.

β) Πατερική Γραμματεία

- i) Εισαγωγή στη Χριστιανική Γραμματεία.
- ii) Εκκλησιαστική Γραμματολογία.
- iii) Θεολογία των Πατέρων.
- iv) Ερμηνεία Πατέρων.
- v) Αρχαία Ελληνικά.
- vi) Εισαγωγή στην επιστημονική μεθοδολογία

γ) Θρησκείολογία

- i) Εισαγωγή στη Θρησκείολογία.
- ii) Ιστορία και διδασκαλία ξένων θρησκευμάτων.
- iii) Εισαγωγή στην Π. Διαθήκη.
- iv) Εισαγωγή στην Κ. Διαθήκη.

#### Β'. ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Για τις ειδικεύσεις:

α) Ιστορία της Εκκλησίας

- i) Εκκλησιαστική Ιστορία απ' αρχής της Εκκλησίας μέχρι σήμερα. Εισαγωγή και πηγές.
- ii) Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κων/πόλεως και των άλλων πρεσβυγενών Πατριαρχείων (Αλεξανδρείας, Αντιοχείας, Ιεροσολύμων).
- iii) Ιστορία και σύγχρονος βίος της Εκκλησίας της Ελλάδος και της Κύπρου.
- iv) Ιστορία και σύγχρονος βίος των σλαβικών εκκλησιών και λοιπών ορθοδόξων εκκλησιών, Ρουμανίας, Γεωργίας και Αλβανίας.
- v) Ιστορία και σύγχρονος βίος των αντιχαλκηδονίων εκκλησιών.
- vi) Ιστορία και σύγχρονος βίος του Ρωμαιοκαθολικισμού και του Προτεσταντισμού.

β) Ελληνισμός και Ορθοδοξία

- i) Ιστορία του Ελληνισμού.
- ii) Ιστορία του πνευματικού βίου του Βυζαντίου.
- iii) Εισαγωγή στη Φιλοσοφία.

γ) Δογματική και Συμβολική Θεολογία

- i) Δογματική Θεολογία της Ορθόδοξου Εκκλησίας.
- ii) Ερμηνεία δογματικών και συμβολικών κειμένων.
- iii) Διορθόδοξες και διαχριστιανικές Σχέσεις. Οικουμενική Κίνηση.

- iv) Ιστορία Δογμάτων.
- v) Σύγχρονες χριστιανικές αιρέσεις.
- vi) Εισαγωγή στη Φιλοσοφία.

#### Γ'. ΤΟΜΕΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

Για τις ειδικεύσεις:

- α) Λειτουργική
  - i) Εισαγωγή στη θεία λατρεία.
  - ii) Ιστορία και θεολογία της θείας λατρείας.
  - iii) Βυζαντινός λειτουργικός τύπος.
  - iv) Ομιλητική.
  - v) Υμνολογία.
- β) Χριστιανική Αρχαιολογία και Τέχνη
  - i) Αρχιτεκτονική, ζωγραφική, γλυπτική και μικροτεχνία παλαιοχριστιανικών χρόνων.
  - ii) Αρχιτεκτονική, ζωγραφική, γλυπτική και μικροτεχνία βυζαντινών και μεταβυζαντινών χρόνων.
- γ) Αγιολογία
  - i) Αγιολογία και Εορτολογία.
  - ii) Υμνολογία.
- δ) Βυζαντινή Μουσικολογία και Ψαλτική Τέχνη
  - i) Εκκλησιαστική Μουσική.
  - ii) Βυζαντινή Μουσικολογία και Ψαλτική Τέχνη.
  - iii) Υμνολογία.

#### Δ'. ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ, ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Για τις ειδικεύσεις:

- α) Κανονικό Δίκαιο-Ποιμαντική-Ιεραποστολική
  - 1. Κανονικό Δίκαιο
    - i) Κανονικό Δίκαιο
    - ii) Πηγές του Κανονικού Δικαίου
  - 2. Ποιμαντική
    - i) Ποιμαντική
    - ii) Ποιμαντική Ψυχολογία
    - iii) Εισαγωγή στη Θεολογία
  - 3. Ιεραποστολική
    - i) Ιεραποστολική
    - ii) Ποιμαντική

#### β) Παιδαγωγική- Ποιμαντική Ψυχολογία

- 1. Παιδαγωγική
  - i) Γενική Παιδαγωγική
  - ii) Ειδική Παιδαγωγική
- iv) Εισαγωγή στην Ψυχολογία
- 2. Ποιμαντική Ψυχολογία
  - i) Εισαγωγή στην Ψυχολογία
  - ii) Ποιμαντική Ψυχολογία
- γ) Χριστιανική Ηθική-Κοινωνιολογία
  - 1. Χριστιανική Ηθική
    - i) Χριστιανική Ηθική
    - ii) Βιοηθική
  - 2. Κοινωνιολογία
    - i) Γενική Κοινωνιολογία
    - ii) Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού

4. α) Η εξέταση και η προφορική συνέντευξη και αξιολόγηση των υποψηφίων γίνεται, για τον κάθε ένα, από επιτροπή του αρμοδίου για την ειδικευση Τομέα, τον οποίο έχει επιλέξει ο υποψήφιος. Για το λόγο αυτό, η Συντονιστική Επιτροπή αποστέλλει στους Διευθυντές των Τομέων κατάλογο των υποψηφίων για κάθε Τομέα και ειδικευση και στη συνέχεια, με ευθύνη των Διευθυντών, ορίζεται η ανωτέρω εξεταστική επιτροπή από τη Γενική Συνέλευση του Τομέα.

Η βαθμολόγηση του υποψηφίου γίνεται με κλίμακα 1-10. Ο σχετικός πίνακας αξιολόγησης πρέπει να έχει περιέλθει στη Συντονιστική Επιτροπή μέχρι τις 25 Οκτωβρίου.

β) Η αναγωγή σε μονάδες των κριτηρίων α), β), γ), δ) και ε) της παρ. 2 του παρόντος άρθρου γίνεται με μέριμνα της Συντονιστικής Επιτροπής με τη διοικητική υποστήριξη της Γραμματείας του Τμήματος.

#### Άρθρο 7 Κατανομή θέσεων

1. Κάθε έτος εισάγονται στο Π.Μ.Σ. εξήντα τέσσερις (64) σπουδαστές, οι οποίοι κατανέμονται στους τέσσερις Τομείς του Π.Μ.Σ. του άρθρου 2, ως εξής:

Α' Τομέας: θέσεις δέκα (16).

Β' Τομέας: θέσεις δέκα (16).

Γ' Τομέας: θέσεις δέκα (16).

Δ' Τομέας: θέσεις δέκα (16).

Αν δεν καλυφθούν και οι δέκα έξι θέσεις κάποιων Τομέων λόγω μη υπάρξεως αιτήσεων, οι θέσεις αυτές μπορούν να δοθούν στους άλλους Το-

μείς με απόφαση της Συντονιστικής Επιτροπής, μέχρι συμπλήρωσης του αριθμού 24 για κάθε ειδικευση. Σε περίπτωση ισοψηφίας, η θέση καταλαμβάνεται από όλους τους ισοψηφούντες, με την επιφύλαξη της παρ. 2 του άρθρου 7 της ισχύουσας Υπουργικής Απόφασης.

Ο αριθμός των εισακτέων πτυχιούχων από μή Θεολογικά Τμήματα και Σχολές δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος των δύο (2) σε κάθε Τομέα, συνολικά οκτώ (8) σε όλους τους Τομείς.

2. Η κατανομή των θέσεων για κάθε ειδικευση μέσα στους Τομείς γίνεται με την απόφαση των αρμοδίων Τομέων, που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 5 του παρόντος Κανονισμού.

### Άρθρο 8

Με την εγγραφή των υποψηφίων ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. για κάθε σπουδαστή ένας επιβλέπων καθηγητής από τὰ μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος που έχουν μεταπτυχιακό έργο, σύμφωνα με τα εδάφια 4α και 5α (όπως διευκρινίσθηκε από το ΝΣΚ 85/Ε24/4-3-99) του άρθρου 12 του Ν. 2083/1992, ο οποίος είναι αρμόδιος για την καθοδήγηση, παρακολούθηση και έλεγχο της πορείας των σπουδών του.

Αντικατάσταση του συμβούλου καθηγητή δεν είναι δυνατή παρά μόνο για αναπότρεπτο λόγο, που κρίνεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ.

### Άρθρο 9

#### Μαθήματα του Α΄ Κύκλου Σπουδών

1. Τα μαθήματα, που πρέπει να παρακολουθήσει κατά εξάμηνο κάθε σπουδαστής ανάλογα με τον Τομέα και την ειδικευση της επιλογής του καθορίζονται από τα προβλεπόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 6 της ισχύουσας Υπουργικής Απόφασης στο τέλος κάθε ακαδημαϊκού έτους.

2. Κάθε μέλος Δ.Ε.Π., που αναλαμβάνει μεταπτυχιακό έργο, δηλώνει στη Γ.Σ.Ε.Σ. τον Ιούνιο του προηγούμενου έτους τα μαθήματα και τὰ ειδικά θέματα που θα διδάξει στα τρία εξάμηνα του επομένου ακαδημαϊκού έτους. Οι τίτλοι των μαθημάτων ανακοινώνονται από τη Γραμματεία και δημοσιεύονται στον Οδηγό Σπουδών του Τμήματος.

3. Κάθε φοιτητής του Π.Μ.Σ., εφαρμόζοντας τις σχετικές διατάξεις του άρθρου 6, παρ.1 και 2, της ισχύουσας Υπουργικής Απόφασης, δηλώνει στην αρχή κάθε εξάμηνου τα ειδικά μαθήματα, που επιλέγει. Η επιλογή των μαθημάτων αυτών γίνεται με τη σύμφωνη γνώμη του επιβλέποντος καθηγητή, ο οποίος για το λόγο αυτό προσυπογράφει τη σχετική δήλωση του φοιτητή.

### Άρθρο 10

1. Η βαθμολόγηση των μαθημάτων γίνεται από τους διδάσκοντες αυτά σε κλίμακα βαθμολογίας από 1 έως 10. Προβιβάσιμος βαθμός είναι τουλάχιστον το 6.

2. Η κρίση και βαθμολόγηση της επιστημονικής μελέτης γίνεται από τριμελή εξεταστική επιτροπή με την παραπάνω κλίμακα.

3. Ο βαθμός του Μ.Δ.Ε. εξάγεται από το μέσο όρο της βαθμολογίας των μαθημάτων και το μέσο όρο βαθμολογίας της επιστημονικής μελέτης, από τα τρία μέλη της εξεταστικής επιτροπής. Ο μέσος όρος της βαθμολογίας της επιστημονικής εργασίας από τα τρία μέλη της εξεταστικής επιτροπής δεν μπορεί να είναι μικρότερος του 6. Αλλιώς, η επιστημονική εργασία θεωρείται αποτυχεύσα.

### Άρθρο 11

#### Διπλωματική εργασία

1. Η διαδικασία σύνταξης της επιστημονικής μελέτης αρχίζει με την ανάθεση του θέματος από τον επιβλέποντα καθηγητή στην αρχή του τρίτου εξαμήνου σπουδών και την ανακοίνωσή του στη Γ.Σ.Ε.Σ. Μετά την ανακοίνωση του θέματος στη Γ.Σ.Ε.Σ. το θέμα αυτό εγγράφεται σε ειδικό κατάλογο μεταπτυχιακών μελετών, που τηρείται στη Γραμματεία. Στον κατάλογο αυτό περιλαμβάνεται απαραίτητα το όνομα του υποψηφίου, ο επιβλέπων καθηγητής, η ημερομηνία της ανακοίνωσης στη Γ.Σ.Ε.Σ. και η ημερομηνία λήξεως της διαδικασίας, είτε με αποδοχή είτε με απόρριψη.

2. Η λήξη της διαδικασίας κρίσεως και βαθμολόγησης της επιστημονικής μελέτης μπορεί να παραταθεί μέχρι δύο έτη μετά τη συμπλήρωση του Α΄ διετούς κύκλου σπουδών. Αν παρέλθει η προθεσμία αυτή άπρακτη, το θέμα διαγράφεται από τον κατάλογο και η περάτωση του Α΄ κύκλου σπουδών θεωρείται ότι έληξε αδοκίμως και ανεπιτυχώς. Ο σπουδαστής δεν μπορεί να συνεχίσει στο Β΄ κύκλο σπουδών.

Καμμία άλλη βεβαίωση για συμπλήρωση του διετούς κύκλου μεταπτυχιακών σπουδών δεν χορηγείται πλην του Διπλώματος Ειδικεύσεως. Μόνο κατά τη διάρκεια των δύο ετών μπορεί να δοθεί βεβαίωση ότι ο σπουδαστής είναι εγγεγραμμένος, και μέχρι τη λήξη της διαδικασίας της επιστημονικής μελέτης μπορεί να δοθεί βεβαίωση ότι ο σπουδαστής βρίσκεται στο στάδιο συντάξεως της μελέτης επί του συγκεκριμένου θέματος.

3. Δεν είναι δυνατή αλλαγή του θέματος ενός υποψηφίου, παρά μόνο με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. μετά από αιτιολογημένη εισήγηση του επιβλέποντος καθηγητή. Αλλαγή θέματος μεταπτυχιακής εργασίας σε καμμία περίπτωση δεν αποτελεί λόγο για παράταση των ανωτέρω προθεσμιών.

4. Όταν περατωθεί η σύνταξη της μελέτης, υποβάλλεται στη Γραμματεία του Τμήματος με σύμφωνη γνώμη του επιβλέποντος καθηγητή, ότι πληροί τις προϋποθέσεις για να εισαχθεί προς κρίση, σε 5 αντίτυπα.

5. Στην πρώτη μετά την υποβολή της μελέτης Γ.Σ.Ε.Σ. ορίζεται από αυτήν τριμελής εξεταστική επιτροπή, στην οποία μετέχει ο επιβλέπων καθηγητής και άλλα δύο μέλη Δ.Ε.Π., από εκείνα που έχουν δικαίωμα να μετέχουν

στις εξεταστικές επιτροπές σύμφωνα με το νόμο. Ο ορισμός των άλλων δύο μελών γίνεται μετά από πρόταση του επιβλέποντος καθηγητή.

6. Μετά τον ορισμό της επιτροπής ο Πρόεδρος του Τμήματος αποστέλλει την εργασία στα μέλη της εξεταστικής επιτροπής, η οποία πρέπει σε 60 ημέρες από την αποστολή να αποφανθεί περί της αποδοχής ή μη και βαθμολογήσεώς της, με κλίμακα βαθμολογίας 0-10, αποστέλλοντας στη Γραμματεία το Πρακτικό της εξετάσεως του υποψηφίου. Αν ένα μέλος της εξεταστικής επιτροπής ζητήσει δικαιολογημένα παράταση της προθεσμίας, δύναται να χορηγηθεί από τον Πρόεδρο παράταση μέχρι 30 ημερών. Με την παρέλευση και αυτής της προθεσμίας η διαδικασία δύναται να συνεχισθεί με την πλειοψηφία των μελών της εξεταστικής επιτροπής.

7. Για να εγκριθεί μία μεταπτυχιακή μελέτη, πρέπει να ανταποκρίνεται στις παρακάτω απαιτήσεις.

α) Τό θέμα και το περιεχόμενο της μελέτης να είναι συναφές με το αντικείμενο του Τομέα και της ειδίκευσης, τα μεταπτυχιακά μαθήματα των οποίων παρακολούθησε ο φοιτητής.

β) Η πραγμάτευση, χωρίς κατ' ανάγκη να έχει παντελώς νέα στοιχεία, να γίνεται με νέο τρόπο προσεγγίσεως των πηγών και της βιβλιογραφίας, ώστε να παρουσιάζεται η ερευνητική προσπάθεια και επίδοση του υποψηφίου.

γ) Η εργασία να έχει έκταση τουλάχιστον τεσσάρων τυπογραφικών φύλλων.

8. Για την τελική κρίση και βαθμολόγηση της επιστημονικής μελέτης του υποψηφίου η τριμελής εξεταστική επιτροπή καλεί αυτόν σε δημόσια εξέταση επί του θέματος της εργασίας του, η οποία μπορεί να διαρκέσει μέχρι μία ώρα. Η πρόσκληση και ανακοίνωση για τη δημόσια εξέταση απευθύνεται από τον Πρόεδρο του Τμήματος, ύστερα από συνεννόηση με τον επιβλέποντα καθηγητή, ο οποίος φροντίζει να συντονίσει τη διαδικασία, στην οποία και προεδρεύει.

#### Άρθρο 12

1. Η αναγόρευση των μεταπτυχιακών σπουδαστών σε διπλωματούχους γίνεται με ανακοίνωση ενώπιον της Γ.Σ.Ε.Σ., στην οποία παρίστανται οι ενδιαφερόμενοι. Η διαδικασία αυτή μπορεί να είναι δημόσια.

2. Πρίν την επίσημη αναγόρευση ο διπλωματούχος μπορεί να λαμβάνει πιστοποιητικό του τίτλου του για διοικητική χρήση.

#### Άρθρο 13

##### Β' Κύκλος Σπουδών

1. Ο Β' κύκλος του Π.Μ.Σ. αποβλέπει στην απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος και συνίσταται στη μελέτη και επιστημονική έρευνα ειδικού πρωτότυπου θέματος (διδακτορικής διατριβής) υπό την επίβλεψη τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής, με την οποία συνεργάζεται ο υποψήφιος τουλά-

χιστον ανά τρίμηνο. Ο Β' κύκλος διαρκεί τουλάχιστον τρία έτη και δεν μπορεί να διαρκέσει περισσότερο από έξι. Με την επιφύλαξη της παρ. 2 του άρθρου 14, η προθεσμία αρχίζει από την ημερομηνία ανακοινώσεως του θέματος της διδακτορικής διατριβής στη Γ.Σ.Ε.Σ. Μετά τη συμπλήρωση του μέγιστου χρόνου των έξι ετών από της ανακοινώσεως αυτής, ο υποψήφιος που δεν έχει υποβάλλει τη διδακτορική του διατριβή, διαγράφεται από τον κατάλογο του Β' κύκλου του Π.Μ.Σ.

2. Πτυχιούχοι Θεολογίας, κάτοχοι Μ.Δ.Ε. από Π.Μ.Σ. άλλου Τμήματος της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, καθώς και κάτοχοι Διδακτορικού Διπλώματος άλλου Τμήματος της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, των οποίων το θέμα είναι συναφές με την ειδίκευση που πρόκειται να επιλεγεί από το Π.Μ.Σ. του Τμήματος, δύναται να εγγραφεί στο Β' κύκλο του Π.Μ.Σ. Η συνάφεια του θέματος με την ειδίκευση του Π.Μ.Σ. του Τμήματος κρίνεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ.

3. Με την αίτηση εγγραφής στο Β' κύκλο του Π.Μ.Σ. ο υποψήφιος δηλώνει αν υπήρξε κατά το παρελθόν υποψήφιος διδάκτορας σε άλλο Τμήμα και με ποίο θέμα.

#### Άρθρο 14

##### Διδακτορική διατριβή

1. Για κάθε μεταπτυχιακό φοιτητή του Β' κύκλου -υποψήφιο διδάκτορα- ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ., ύστερα από εισήγηση της Συντονιστικής Επιτροπής, τριμελής συμβουλευτική επιτροπή, η οποία είναι αρμόδια για την καθοδήγηση και επίβλεψη του υποψηφίου. Η συμβουλευτική επιτροπή απαρτίζεται από τον επιβλέποντα, που είναι μέλος Δ.Ε.Π. του οικείου Τομέα και ανήκει στη βαθμίδα του καθηγητή, του αναπληρωτή καθηγητή ή του επίκουρου καθηγητή, και από δύο άλλα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος ή άλλου Τμήματος του Πανεπιστημίου, συγγενούς γνωστικού αντικειμένου, από τα οποία μπορεί το ένα να είναι λέκτορας ή ερευνητής αναγνωρισμένου ερευνητικού κέντρου ή ιδρύματος κατά τα προβλεπόμενα στην παρ. 3α του άρθρου 12 του Ν. 2083/1992. Για τον επιβλέποντα καθηγητή ο υποψήφιος δηλώνει την επιθυμία του με την αίτησή του. Τά άλλα δύο μέλη προτείνει ο επιβλέπων καθηγητής.

2. Η συμβουλευτική επιτροπή σε συνεργασία με τον υποψήφιο καθορίζει το θέμα της διατριβής μέσα σε διάστημα 60 ημερών από τον ορισμό της, το οποίο και καταθέτει με δήλωσή της στη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος. Με την παρέλευση άπρακτης της προθεσμίας αυτής των 60 ημερών, αρχίζουν να μετρούν οι προθεσμίες της παρ. 1 του άρθρου 13. Η Γ.Σ.Ε.Σ. εξετάζει το προτεινόμενο θέμα και αποφαινεται αν εμπίπτει στο περιεχόμενο του απονεμομένου από το Τμήμα Διδακτορικού Διπλώματος, σύμφωνα με τον κατά το νόμο προσανατολισμό της, εγκρίνοντας ή απορρίπτοντας αυτό. Μετά την έγκριση του θέματος από τη Γ.Σ.Ε.Σ. αυτό εγγράφεται σε ειδικό κατάλογο θεμά-

των διδακτορικών διατριβών, που τηρείται στη Γραμματεία του Τμήματος. Στον κατάλογο αυτό περιλαμβάνονται απαραίτητως το όνομα του υποψηφίου, η τριμελής συμβουλευτική επιτροπή της προηγούμενης παραγράφου, η ημερομηνία εγκρίσεως της Γ.Σ.Ε.Σ. και η ημερομηνία συμπλήρωσης του ελάχιστου χρόνου για την υποβολή της διδακτορικής διατριβής, καθώς και της λήξεως του μέγιστου χρόνου που επιτρέπεται γι' αυτήν, μετά την οποία ολοκληρώνεται η διαδικασία είτε με αποδοχή είτε με απόρριψη.

3. Σ' όλο το στάδιο έρευνας ο υποψήφιος εργάζεται υπό την παρακολούθηση της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής. Ο επιβλέπων καθηγητής έχει την ευθύνη για την παρακολούθηση και καθοδήγηση του υποψηφίου. Στο τέλος κάθε έτους κατατίθεται στη Συντονιστική Επιτροπή έκθεση της συμβουλευτικής επιτροπής και του υποψηφίου, που περιγράφει την πρόοδό του. Με την ετήσια έκθεση η συμβουλευτική επιτροπή μπορεί να προτείνει την τροποποίηση του τίτλου του θέματος ανάλογα με το υλικό που έχει συγκεντρώσει ο υποψήφιος ή την αλλαγή του θέματος της διδακτορικής διατριβής, εάν διαπιστωθούν αντικειμενικές αδυναμίες ολοκλήρωσης της έρευνας. Μπορεί ακόμη να προτείνει τη διαγραφή του θέματος από τον κατάλογο των διδακτορικών διατριβών, αν διαπιστώσει αμέλεια, αδιαφορία ή αδυναμία από τον υποψήφιο. Τροποποίηση του τίτλου του θέματος δεν επηρεάζει τις προθεσμίες της παρ. 1 του άρθρου 13. Τυχόν αλλαγή θέματος αποτελεί λόγο παράτασης της μέγιστης προθεσμίας, κατά την κρίση της Γ.Σ.Ε.Σ.

4. Μόλις ο υποψήφιος θεωρήσει ότι έχει περατώσει το ερευνητικό του έργο, το παρουσιάζει στη συμβουλευτική επιτροπή, η οποία εντός δύο μηνών αποφασίζει αν αυτό είναι επαρκές ή χρειάζεται συμπλήρωση. Στην περίπτωση της επάρκειας, επιτρέπει τη συγγραφή της διατριβής. Αν το ερευνητικό έργο έχει ανάγκη συμπλήρωσης, ο υποψήφιος το παρουσιάζει εκ νέου, ακολουθώντας την ίδια διαδικασία.

5. Μετά τη συγγραφή της διατριβής, ο υποψήφιος την υποβάλλει με αίτησή του στη Γραμματεία του Τμήματος, με σύμφωνη γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής περί της επάρκειάς του. Ο Πρόεδρος του Τμήματος διαβιβάζει το συντομότερο τη διατριβή στη συμβουλευτική επιτροπή, η οποία εντός 60 ημερών υποβάλλει σχετική εισηγητική έκθεση, η οποία διανέμεται σε όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος. Με την εισηγητική έκθεση, ύστερα από ανάλυση και αξιολόγηση του περιεχομένου της διατριβής, πρέπει να προτείνεται η συνέχιση ή όχι της διαδικασίας με την παραπομπή προς τελική κρίση στην επταμελή εξεταστική επιτροπή της παρ. 5β του άρθρου 12 του Ν. 2083/92. Σε περίπτωση αρνητικής εισήγησης, η Γ.Σ.Ε.Σ. με πρόταση της τριμελούς επιτροπής μπορεί να αποφασίσει την επιστροφή της διατριβής στον υποψήφιο για συνέχιση ή συμπλήρωση της έρευνάς του, εφόσον όμως δεν έχουν εξαντληθεί οι προβλεπόμενες προθεσμίες. Αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορεί στη φάση αυτή να τροποποιηθεί ή να αλλάξει το θέμα της διατριβής.

## Άρθρο 15

1. Μέσα σε είκοσι ημέρες από την υποβολή της εισηγήσεως ή μετά την παρέλευση της ανωτέρω προθεσμίας των 60 ημερών άπρακτης, η Γ.Σ.Ε.Σ. αποφασίζει τη συγκρότηση επταμελούς εξεταστικής επιτροπής, σύμφωνα με την παρ. 5β του άρθρου 12 του Ν. 2083/92, η οποία απαρτίζεται από επτά (7) μέλη Δ.Ε.Π. Στην εξεταστική επιτροπή συμμετέχουν τα τρία (3) μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής, εφόσον έχουν την ιδιότητα του μέλους Δ.Ε.Π., και τα υπόλοιπα τέσσερα (4) ή περισσότερα κατά περίπτωση ορίζονται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. Τα τρία (3) τουλάχιστον από τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής ανήκουν στη βαθμίδα του καθηγητή. Τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής ανήκουν στην ίδια ή συγγενή επιστημονική ειδικότητα με αυτήν στην οποία εκπονεί ο υποψήφιος τη διατριβή του και μπορούν ορισμένα από αυτά να προέρχονται από άλλο Τμήμα του ίδιου ή άλλου Α.Ε.Ι.

2. Μετά τη συγκρότηση της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής αποστέλλονται τα υποβληθέντα αντίτυπα της διατριβής στα υπόλοιπα μέλη της εξεταστικής επιτροπής.

3. Η εξεταστική επιτροπή συνέρχεται με πρόσκληση του επιβλέποντος καθηγητή και συζητά επί του περιεχομένου της διατριβής, λαμβάνοντας υπόψη και την εισηγητική έκθεση, και αποφασίζει

1. την κατ' αρχήν έγκριση της διατριβής

2. τη διατύπωση συγκεκριμένων παρατηρήσεων των μελών της, αν υπάρχουν, τις οποίες πρέπει να λάβει υπόψη ο υποψήφιος για ουσιαστική βελτίωση της διατριβής του, και την αναβολή λήψης απόφασης. Τέτοιες παρατηρήσεις πρέπει να γίνουν δεκτές κατά πλειοψηφία από τα μέλη της επιτροπής και να διατυπωθούν με σαφήνεια στο Πρακτικό.

3. την απόρριψη της διατριβής.

4. Σε περίπτωση αναβολής, για να ληφθούν υπόψη οι παρατηρήσεις, αυτή δεν μπορεί να διαρκέσει πέραν του έτους. Αν παρέλθει άπρακτη αυτή η προθεσμία, με υπαιτιότητα του υποψηφίου, θεωρείται λήξασα η διαδικασία ανεπιτυχώς, και ο υποψήφιος διαγράφεται. Για τις διατυπώμενες παρατηρήσεις, ο υποψήφιος ενημερώνεται από τον επιβλέποντα καθηγητή και το Πρακτικό της συνεδρίας και, αφού προβεί στις απαραίτητες διορθώσεις, την καταθέτει εκ νέου στην εξεταστική επιτροπή, η οποία αποφασίζει πλέον την κατ' αρχήν έγκριση ή την απόρριψη αυτής.

5. Όταν αποφασισθεί η κατ' αρχήν έγκριση, ο επιβλέπων καθηγητής ενημερώνει τον Πρόεδρο, ο οποίος καλεί την εξεταστική επιτροπή σε δημόσια συνεδρίαση, κατά την οποία ο υποψήφιος υποστηρίζει ενώπιον αυτής τη διατριβή του, αναπτύσσοντας το περιεχόμενό της με έμφαση στα σημεία πρωτοτυπίας και απαντώντας σε ερωτήσεις των μελών της επιτροπής και των παρόντων.

6. Μετά το πέρας της δημόσιας εξέτασης η επιτροπή διασκέπτεται κατ' ιδίαν και αποφασίζει την τελική έγκριση της διατριβής και τη βαθμολόγηση του υποψηφίου με το βαθμό άριστα, λίαν καλώς, καλώς, τον οποίο ανακοινώνει δημόσια στον υποψήφιο.

7. Μετά την τελική έγκριση, ο υποψήφιος λαμβάνει τον τίτλο του διδάκτορα.

#### Άρθρο 16

Για να εγκριθεί μία διδακτορική διατριβή απαιτούνται οι εξής προϋποθέσεις.

α) Η πραγματέυση να προσφέρει οπωσδήποτε νέα στοιχεία, να γίνεται με επιστημονικό τρόπο προσεγγίσεως των πηγών και της βιβλιογραφίας, στον οποίο να απεικονίζεται η ερευνητική δυνατότητα και η πρωτότυπη συμβολή του υποψηφίου στην έρευνα.

β) Να υπάρχει πλήρης ενημέρωση επί των πηγών και της βιβλιογραφίας, ειδικά ως προς το γνωστικό αντικείμενο της διατριβής. Εδώ συνεκτιμάται η υπομνηματισμένη δημοσίευση ανέκδοτων πηγών, όπου αυτό απαιτείται.

#### Άρθρο 17

1. Αν παρέλθει ο μέγιστος χρόνος προθεσμίας εκπονήσεως της διδακτορικής διατριβής χωρίς να έχει κατατεθεί η διατριβή στη Γραμματεία με τη σύμφωνη γνώμη της τριμελούς επιτροπής, ή αν απορρίφθηκε οριστικά, το θέμα διαγράφεται από τον κατάλογο των θεμάτων διδακτορικών διατριβών και ο υποψήφιος θεωρείται ότι περάτωσε τον Β' κύκλο σπουδών ανεπιτυχώς. Με την επιφύλαξη της παρ. 3 του άρθρου 14, δεν επιτρέπεται καμμία παράταση της προβλεπόμενης από την παρ. 1 του άρθρου 13 προθεσμίας.

2. Μέλη όλων των επιτροπών (συμβουλευτικών η εξεταστικών) δεν αντικαθίστανται παρά μόνο για αναπότρεπτο λόγο, που κρίνεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. Σε περίπτωση αποχωρήσεως από την υπηρεσία τους, τα μέλη μπορούν να παραμείνουν στις συμβουλευτικές επιτροπές με δήλωσή τους. Αλλιώς αντικαθίστανται.

#### Άρθρο 18

Η αναγόρευση του υποψηφίου σε διδάκτορα γίνεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ., ενώπιον της οποίας γίνεται και η καθομολόγηση σε δημόσια συνεδρίασή της με παρουσία του Πρυτάνεως.

### 3. ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ Π.Μ.Σ.

Όργανα διοίκησης του Π.Μ.Σ. είναι η Γενική Συνέλευση Ειδικής Συνθέσης, η Συντονιστική Επιτροπή και ο Διευθυντής Σπουδών.

#### α. ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

Πρόεδρος: Η Πρόεδρος του Τμήματος,  
καθηγήτρια **Δέσπω Αθ. Λιάλιου**

Μέλη: Τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο.

Δύο εκπρόσωποι των μεταπτυχιακών φοιτητών.

#### β. ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ο Διευθυντής Σπουδών, καθηγητής **Βασίλειος Φανουργάκης**  
και δύο μέλη ΔΕΠ με μεταπτυχιακό έργο από κάθε Τομέα:

*Από τον Τομέα Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας:*

Καθηγητής πρωτοπρεσβύτερος **Θεόδωρος Ζήσης**  
Καθηγητής **Ηλίας Νικολακάκης**

*Από τον Τομέα Ιστορίας, Δόγματος, Διορθοδόξων και Διοχριστιανικών Σχέσεων:*

Καθηγητής **Σωτήριος Βαρναλίδης**  
Καθηγήτρια **Δέσπω Λιάλιου**

*Από τον Τομέα Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης:*

Καθηγητής **Θεολόγος Αλιπράντης**  
Λέκτορας **Συμεών Πασχαλίδης**

*Από τον Τομέα Δικαίου, Οργανώσεως, Ζωής και Διακονίας της Εκκλησίας:*

Καθηγητής **Χρήστος Βάντσος**  
Αναπληρωτής καθηγητής **Θεόδωρος Γιάγκου**

#### γ. ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ο καθηγητής **Βασίλειος Φανουργάκης**

#### ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΟΥ Π.Μ.Σ.

Τη διοικητική υποστήριξη του Π.Μ.Σ. έχει η Γραμματεία του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας.

## 4. ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ 2004-2005

## Α. ΤΟΜΕΑΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΠΑΤΕΡΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

α) ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ: Ω.Δ. Δ.Μ. ECTS

## 1. ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ (ΠΔ)

## Α' Εξάμηνο

✓ ΠΔ1. Θέματα Εισαγωγής στην Παλαιά Διαθήκη  
Αθ. Παπαρνάκης, λέκτορας 3 3 6

## Β' Εξάμηνο

✓ ΠΔ10. Θέματα Θεολογίας της Παλαιάς Διαθήκης  
Στ. Καλαντζάκης, καθηγητής 3 3 6

## Γ' Εξάμηνο

✓ ΠΔ11. Ειδικά θέματα Παλαιάς Διαθήκης  
Στ. Καλαντζάκης, καθηγητής 3 3 6

✓ ΠΔ2. Θέματα Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Παλαιάς Διαθήκης  
Αθ. Παπαρνάκης, λέκτορας 3 3 6

## 2. ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ (ΚΔ)

## Α' Εξάμηνο

✓ ΚΔ2. Θέματα Ιστορίας χρόνων της Καινής Διαθήκης  
Στ. Σάκκος, ομότ. καθηγητής 3 3 6

✓ ΚΔ8. Θέματα ερμηνείας των Ευαγγελίων και των Πράξεων των Αποστόλων  
Χρ. Οικονόμου, καθηγητής 3 3 6

✓ ΚΔ1. Θέματα Εισαγωγής στην Καινή Διαθήκη  
Παυσ. Κουτλεμάνης, αναπλ. καθηγητής 3 3 6

✓ ΚΔ4. Θέματα γλώσσας της Καινής Διαθήκης  
Κυρ. Παπαδημητρίου, λέκτορας 3 3 6

## Β' Εξάμηνο

✓ ΚΔ9. Θέματα ερμηνείας των Επιστολών της Καινής Διαθήκης  
Στ. Σάκκος, ομότ. καθηγητής 3 3 6

✓ ΚΔ11. Θέματα Θεολογίας της Καινής Διαθήκης  
Χρ. Οικονόμου, καθηγητής 3 3 6

✓ ΚΔ17. Ειδικά θέματα Καινής Διαθήκης  
Παυσ. Κουτλεμάνης, αναπλ. καθηγητής 3 3 6

✓ ΚΔ12. Θέματα Ερμηνευτικής της Καινής Διαθήκης  
Κυρ. Παπαδημητρίου, λέκτορας Ω.Δ. Δ.Μ. ECTS  
3 3 6

## Γ' Εξάμηνο

✓ ΚΔ10. Θέματα ερμηνείας της Αποκαλύψεως  
Στ. Σάκκος, ομότ. καθηγητής 3 3 6

✓ ΚΔ15. Καινή Διαθήκη και πολιτισμός  
Χρ. Οικονόμου, καθηγητής 3 3 6

✓ ΚΔ3. Θέματα Κριτικής κειμένου της Καινής Διαθήκης  
Παυσ. Κουτλεμάνης, αναπλ. καθηγητής 3 3 6

✓ ΚΔ13. Σύγχρονες ερμηνευτικές μέθοδοι της Καινής Διαθήκης  
Κυρ. Παπαδημητρίου, λέκτορας 3 3 6

## β) ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΠΑΤΕΡΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ (ΠΓ)

## Α' Εξάμηνο

✓ ΠΓ9. Η θεολογία της ασκήσεως και του μοναχισμού  
π. Θεόδωρος Ζήσης, καθηγητής 3 3 6

✓ ΠΓ1. Εισαγωγή στη Χριστιανική Γραμματεία  
Γ. Θεοδοροπούδης, καθηγητής 3 3 6

## Β' Εξάμηνο

✓ ΠΓ13. Μεγάλοι σταθμοί της πατερικής θεολογίας  
π. Θεόδωρος Ζήσης, καθηγητής 3 3 6

✓ ΠΓ15. Παλαιογραφία  
Βασ. Φανουργάκης, καθηγητής 3 3 6

✓ ΠΓ2. Ειδικά θέματα από τη Γραμματεία των Αποστολικών Πατέρων και Απολογητών  
Γ. Θεοδοροπούδης, καθηγητής 3 3 6

## Γ' Εξάμηνο

✓ ΠΓ5. Ειδικά θέματα πατερικής θεολογίας (μυστικισμός- ησυχασμός- νηπτική θεολογία)  
π. Θεόδωρος Ζήσης, καθηγητής 3 3 6

✓ ΠΓ4. Ειδικά θέματα από τη Χαλκηδόνια και Μεταχαλκηδόνια Γραμματεία  
Βασ. Φανουργάκης, καθηγητής 3 3 6

## γ) ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑΣ (ΘΡ)

## Α' Εξάμηνο

✓ ΘΡ9. Ισλάμ και σύγχρονα ιδεολογικά ρεύματα  
Ηλ. Νικολακάκης, καθηγητής 3 3 6

	Ω.Δ.	Δ.Μ.	ECTS
✓ ΘΡ8. Οι μουσουλμάνοι των Βαλκανίων Ευστρ. Ζεγκίνης, καθηγητής	3	3	6
<b>Β' Εξάμηνο</b>			
✓ ΘΡ10. Ιστορικά και θρησκευολογικά θέματα των λαών της Ασίας Ηλ. Νικολακάκης, καθηγητής	3	3	6
✓ ΘΡ6. Ισλαμικός μυστικισμός και δερβισικά τάγματα Ευστρ. Ζεγκίνης, καθηγητής	3	3	6
<b>Γ' Εξάμηνο</b>			
✓ ΘΡ3. Χριστιανισμός και θρησκευόμενα. Θέσεις Αγίας Γραφής και πατέρων της Εκκλησίας Ηλ. Νικολακάκης, καθηγητής	3	3	6
✓ ΘΡ5. Ισλάμ και μειονότητες στην Τουρκία Ευστρ. Ζεγκίνης, καθηγητής	3	3	6

## Β. ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

### α) ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ (ΙΕ)

✓ ΙΕ1. Θέματα Εισαγωγής στην Εκκλησιαστική Ιστορία Αθ. Αγγελόπουλος, καθηγητής	3	3	6
✓ ΙΕ5. Ιστορία του μοναχικού βίου (Αίγυπτος, Μ. Ασία, Θράκη, Άγιον Όρος, Μετέωρα και λοιπά μοναστικά κέντρα) Α' Αθ. Αγγελόπουλος, καθηγητής	3	3	6
✓ ΙΕ7. Άγιον Όρος - Οικουμενική Ορθοδοξία Α' Αθ. Αγγελόπουλος, καθηγητής	3	3	6
✓ ΙΕ9. Ιστορικοί σταθμοί των κατά τόπους ορθοδόξων εκκλησιών (Οικουμενικό Πατριαρχείο, πρεσβυγενή Πατριαρχία Ανατολής, νεώτερα Πατριαρχία, αυτοκέφαλες Εκκλησίες, αυτόνομες Αρχιεπισκοπές και Μητροπόλεις) Α' Σωτ. Βαρναλίδης, καθηγητής	3	3	6
✓ ΙΕ13. Ειδικά θέματα Ορθοδοξίας στη Ν.Α. Ευρώπη Α' Μιχ. Τρίτος, επίκ. καθηγητής	3	3	6
<b>Β' Εξάμηνο</b>			
✓ ΙΕ2. Θέματα Εισαγωγής στην Εκκλησιαστική Ιστορία Β' Αθ. Αγγελόπουλος, καθηγητής	3	3	6

	Ω.Δ.	Δ.Μ.	ECTS
✓ ΙΕ6. Ιστορία του μοναχικού βίου (Αίγυπτος, Μ. Ασία, Θράκη, Άγιον Όρος, Μετέωρα και λοιπά μοναστικά κέντρα) Β' Αθ. Αγγελόπουλος, καθηγητής	3	3	6
✓ ΙΕ10. Ιστορικοί σταθμοί των κατά τόπους ορθοδόξων εκκλησιών (Οικουμενικό Πατριαρχείο, πρεσβυγενή Πατριαρχία Ανατολής, νεώτερα Πατριαρχία, αυτοκέφαλες Εκκλησίες, αυτόνομες Αρχιεπισκοπές και Μητροπόλεις) Β' Σωτ. Βαρναλίδης, καθηγητής	3	3	6
✓ ΙΕ14. Ειδικά θέματα Ορθοδοξίας στη Ν.Α. Ευρώπη Β' Μιχ. Τρίτος, επίκ. καθηγητής	3	3	6
<b>Γ' Εξάμηνο</b>			
✓ ΙΕ3. Θέματα Εισαγωγής στην Εκκλησιαστική Ιστορία Γ' Αθ. Αγγελόπουλος, καθηγητής	3	3	6
✓ ΙΕ4. Θέματα Εισαγωγής στην Εκκλησιαστική Ιστορία Δ' Αθ. Αγγελόπουλος, καθηγητής	3	3	6
✓ ΙΕ11. Ιστορικοί σταθμοί των κατά τόπους ορθοδόξων εκκλησιών (Οικουμενικό Πατριαρχείο, πρεσβυγενή Πατριαρχία Ανατολής, νεώτερα Πατριαρχία, αυτοκέφαλες Εκκλησίες, αυτόνομες Αρχιεπισκοπές και Μητροπόλεις) Γ' Σωτ. Βαρναλίδης, καθηγητής	3	3	6
✓ ΙΕ12. Ιστορικοί σταθμοί των κατά τόπους ορθοδόξων εκκλησιών (Οικουμενικό Πατριαρχείο, πρεσβυγενή Πατριαρχία Ανατολής, νεώτερα Πατριαρχία, αυτοκέφαλες Εκκλησίες, αυτόνομες Αρχιεπισκοπές και Μητροπόλεις) Δ' Σωτ. Βαρναλίδης, καθηγητής	3	3	6
✓ ΙΕ15. Ειδικά θέματα Ορθοδοξίας στη Ν.Α. Ευρώπη Γ' Μιχ. Τρίτος, επίκ. καθηγητής	3	3	6
✓ ΙΕ16. Ειδικά θέματα Ορθοδοξίας στη Ν.Α. Ευρώπη Δ' Μιχ. Τρίτος, επίκ. καθηγητής	3	3	6
<b>β) ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ (ΕΟ)</b>			
<b>Α' Εξάμηνο</b>			
✓ ΕΟ3. Ιστορία του Νέου Ελληνισμού-Η Ορθοδοξία κατά την οθωμανική περίοδο Α': Ο ιεροθεομάρτυρας Καλαφάτης,			

	Ω.Δ.	Δ.Μ.	ECTS
μητροπολίτης Δράμας, και ο Γερμανός Καραβαγγέλης. Το τέλος της εθναρχούσης παραδόσεως. <b>Αθ. Καραθανάσης</b> , καθηγητής	3	3	6
✓ ΕΟ7. Θέματα ορθοδόξου πνευματικότητας Α΄ Δέσπ. Λιάλιου, καθηγήτρια	3	3	6
✓ ΕΟ11. Θέματα Ιστορίας του πνευματικού βίου του Βυζαντίου Α΄ Κωνστ. Χρήστου, επίκ. καθηγητής	3	3	6
<b>Β΄ Εξάμηνο</b>			
✓ ΕΟ1. Ορθοδοξία-Γένος-Παιδεία-Πολιτισμός Α΄: Η Ρωμιοσύνη του Φώτη Κόντογλου. <b>Αθ. Καραθανάσης</b> , καθηγητής	3	3	6
✓ ΕΟ12. Θέματα Ιστορίας του πνευματικού βίου του Βυζαντίου Β΄ Κωνστ. Χρήστου, επίκ. καθηγητής	3	3	6
<b>Γ΄ Εξάμηνο</b>			
✓ ΕΟ2. Ορθοδοξία-Γένος-Παιδεία-Πολιτισμός Β΄: Το θρησκευτικό λαϊκό ανάγνωσμα και οι φορείς του. Παλαιά και στους καιρούς μας. <b>Αθ. Καραθανάσης</b> , καθηγητής	3	3	6
✓ ΕΟ13. Θέματα Ιστορίας του πνευματικού βίου του Βυζαντίου Γ΄ Κωνστ. Χρήστου, επίκ. καθηγητής	3	3	6
<b>γ) ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ &amp; ΣΥΜΒΟΛΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ (ΔΘ)</b>			
<b>Α΄ Εξάμηνο</b>			
✓ ΔΘ1. Θέματα ερμηνείας των δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας Α΄ Δέσπ. Λιάλιου, καθηγήτρια	3	3	6
✓ ΔΘ13. Περί Θεού αντιλήψεις της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας Κωνστ. Χρήστου, επίκ. καθηγητής	3	3	6
✓ ΔΘ5. Ειδικά θέματα Δογματικής της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας Α΄ Βασ. Τσίγκος, λέκτορας	3	3	6
✓ ΔΘ9. Θέματα Χριστιανικής Δογματικής (Συμβολική, Διορθόδοξες και διαχριστιανικές σχέσεις, Ιστορία οικουμενικής κινήσεως) Α΄ Δέσπ. Λιάλιου, καθηγήτρια	3	3	6

	Ω.Δ.	Δ.Μ.	ECTS
<b>Β΄ Εξάμηνο</b>			
✓ ΔΘ2. Θέματα ερμηνείας των δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας Β΄ Δέσπ. Λιάλιου, καθηγήτρια	3	3	6
✓ ΔΘ3. Θέματα ερμηνείας των δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας Γ΄ Δέσπ. Λιάλιου, καθηγήτρια	3	3	6
✓ ΔΘ14. Η φιλοσοφία της ελληνιστικής περιόδου Κωνστ. Χρήστου, επίκ. καθηγητής	3	3	6
✓ ΔΘ15. Η συνάντηση Χριστιανισμού και Φιλοσοφίας κατά τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες Κωνστ. Χρήστου, επίκ. καθηγητής	3	3	6
✓ ΔΘ6. Ειδικά θέματα Δογματικής της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας Β΄ Βασ. Τσίγκος, λέκτορας	3	3	6
✓ ΔΘ10. Θέματα Χριστιανικής Δογματικής (Συμβολική, Διορθόδοξες και διαχριστιανικές σχέσεις, Ιστορία οικουμενικής κινήσεως) Β΄ Δέσπ. Λιάλιου, καθηγήτρια	3	3	6
<b>Γ΄ Εξάμηνο</b>			
✓ ΔΘ4. Θέματα ερμηνείας των δογματικών και συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας Δ΄ Δέσπ. Λιάλιου, καθηγήτρια	3	3	6
✓ ΔΘ16. Προβλήματα βυζαντινής φιλοσοφίας Κωνστ. Χρήστου, επίκ. καθηγητής	3	3	6
✓ ΔΘ7. Ειδικά θέματα Δογματικής της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας Γ΄ Βασ. Τσίγκος, λέκτορας	3	3	6
✓ ΔΘ11. Θέματα Χριστιανικής Δογματικής (Συμβολική, Διορθόδοξες και διαχριστιανικές σχέσεις, Ιστορία οικουμενικής κινήσεως) Γ΄ Δέσπ. Λιάλιου, καθηγήτρια	3	3	6
✓ ΔΘ12. Θέματα Χριστιανικής Δογματικής (Συμβολική, Διορθόδοξες και διαχριστιανικές σχέσεις, Ιστορία οικουμενικής κινήσεως) Δ΄ Δέσπ. Λιάλιου, καθηγήτρια	3	3	6

**Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ  
ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ**

α) ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ (ΑΤ)	Ω.Δ.	Δ.Μ.	ECTS
<b>Α' Εξάμηνο</b>			
✓ ΑΤ1. Ναός, σκεύη, άμφια π. Κωνσταντίνος Καραϊσαρίδης, λέκτορας	3	3	6
✓ ΑΤ5. Τα μυστήρια της Ορθοδόξου Εκκλησίας π. Νικόδημος Σκρέττας	3	3	6
<b>Β' Εξάμηνο</b>			
✓ ΑΤ3. Σύγχρονα λειτουργικά θέματα π. Κωνσταντίνος Καραϊσαρίδης, λέκτορας	3	3	6
✓ ΑΤ6. Ερμηνεία και θεολογία λειτουργικών ευχών και ύμνων π. Νικόδημος Σκρέττας	3	3	6
<b>Γ' Εξάμηνο</b>			
✓ ΑΤ2. Θέματα ερμηνείας της Θ. Λειτουργίας π. Κωνσταντίνος Καραϊσαρίδης, λέκτορας	3	3	6
✓ ΑΤ4. Διορθόδοξα λειτουργικά θέματα π. Κωνσταντίνος Καραϊσαρίδης, λέκτορας	3	3	6
✓ ΑΤ7. Ειδικά λειτουργικά θέματα π. Νικόδημος Σκρέττας	3	3	6
✓ ΑΤ8. Λειτουργικά Τυπικά και Ευχολόγια π. Νικόδημος Σκρέττας	3	3	6
<b>β) ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ &amp; ΤΕΧΝΗΣ (ΑΤ)</b>			
<b>Γ' Εξάμηνο</b>			
✓ ΑΤ8. Το Δωδεκάορτο Θεολ. Αλιπράντης, καθηγητής	3	3	6
<b>γ) ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΑΓΙΟΛΟΓΙΑΣ (ΑΓ)</b>			
<b>Α' Εξάμηνο</b>			
✓ ΑΓ1. Μαρτύρια και μαρτυρολογικές συλλογές Συμ. Πασχαλίδης, λέκτορας	3	3	6
<b>Β' Εξάμηνο</b>			
✓ ΑΓ3. Οι αγιολογικές πηγές της μεσοβυζαντινής και παλαιολόγειας περιόδου Συμ. Πασχαλίδης, λέκτορας	3	3	6

Ω.Δ. Δ.Μ. ECTS

**Γ' Εξάμηνο**

✓ ΑΓ4. Τα αγιολογικά κείμενα της μεταβυζαντινής περιόδου Συμ. Πασχαλίδης, λέκτορας	3	3	6
---	---	---	---

**δ) ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΨΑΛΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ (ΒΜ)****Α' Εξάμηνο**

✓ ΒΜ1. Χειρόγραφοι κώδικες Ψαλτικής (ι-ιθ' αι) π. Σπυρίδων Αντωνίου, λέκτορας	3	3	6
✓ ΒΜ2. Θέματα βυζαντινής και μεταβυζαντινής Μουσικολογίας και Ψαλτικής Τέχνης π. Σπυρίδων Αντωνίου, λέκτορας	3	3	6

**Β' Εξάμηνο**

✓ ΒΜ3. Βυζαντινοί και μεταβυζαντινοί μελουργοί π. Σπυρίδων Αντωνίου, λέκτορας	3	3	6
--	---	---	---

**Γ' Εξάμηνο**

✓ ΒΜ4. Θέματα Αισθητικής της Βυζαντινής Μουσικής και Παλαιογραφίας της Ψαλτικής Τέχνης π. Σπυρίδων Αντωνίου, λέκτορας	3	3	6
--	---	---	---

**Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ, ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ****α) ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΑΝΟΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ-ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ-ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ****1. ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ (ΚΔ)****Α' Εξάμηνο**

✓ Δ11. Ερμηνεία ιερών κανόνων Θεόδ. Γιάγκου, αναπλ. καθηγητής	3	3	6
✓ Δ14. Πηγές Κανονικού και Λειτουργικής: Καταστατικοί χάρτες σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Τυρολόης και Σερεντίου π. Παντελεήμων Ροδόπουλος, ομότ. καθηγητής	3	3	6

**Β' Εξάμηνο**

✓ Δ12. Μοναχικά Τυπικά και μοναχικοί κανόνες Θεόδ. Γιάγκου, αναπλ. καθηγητής	3	3	6
---	---	---	---

Γ' Εξάμηνο		Ω.Δ.	Δ.Μ.	ECTS
✓ Δ13.	Πηγές Κανονικού Δικαίου <b>Θεόδ. Γιάγκου</b> , αναπλ. καθηγητής	3	3	6
2. ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ (ΠΜ)				
<b>Α' Εξάμηνο</b>				
✓ ΠΜ1.	Αρχές και μέθοδοι του ποιμαντικού έργου Α' <b>π. Αθανάσιος Γκίκας</b> , επίκ. καθηγητής	3	3	6
<b>Β' Εξάμηνο</b>				
✓ ΠΜ2.	Αρχές και μέθοδοι του ποιμαντικού έργου Β': Εφαρμογή της Ποιμαντικής στην ενορία <b>π. Αθανάσιος Γκίκας</b> , επίκ. καθηγητής	3	3	6
<b>Γ' Εξάμηνο</b>				
✓ ΠΜ3.	Ερμηνεία κειμένων ποιμαντικού περιεχομένου Α' <b>π. Αθανάσιος Γκίκας</b> , επίκ. καθηγητής	3	3	6
3. ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ (ΙΡ)				
<b>Γ' Εξάμηνο</b>				
✓ ΙΡ1.	Ορθόδοξη χριστιανική ιεραποστολή <b>Χρ. Βάντσος</b> , καθηγητής	3	3	6
β) ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ-ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ				
1. ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ (ΠΑ)				
<b>Α' Εξάμηνο</b>				
✓ ΠΑ2.	Θέματα Ειδικής Παιδαγωγικής: Η ευρωπαϊκή διάσταση της ορθόδοξου χριστιανικής αγωγής <b>Ηρ. Ρεράκης</b> , επίκ. καθηγητής	3	3	6
<b>Β' Εξάμηνο</b>				
✓ ΠΑ3.	Αγωγή και πολιτισμός <b>Ηρ. Ρεράκης</b> , επίκ. καθηγητής	3	3	6
<b>Γ' Εξάμηνο</b>				
✓ ΠΑ4.	Θέματα χριστιανικής αγωγής: Κοινωνικοποίηση του παιδιού και ορθόδοξη χριστιανική αγωγή <b>Ηρ. Ρεράκης</b> , επίκ. καθηγητής	3	3	6
2. ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ (ΠΨ)				
<b>Α' Εξάμηνο</b>				
✓ ΠΨ3.	Ειδικά θέματα Ποιμαντικής Ψυχολογίας Α': Γάμος και οικογένεια <b>Χρ. Βάντσος</b> , καθηγητής	3	3	6

Β' Εξάμηνο		Ω.Δ.	Δ.Μ.	ECTS
✓ ΠΨ4.	Ειδικά θέματα Ποιμαντικής Ψυχολογίας Β': Ποιμαντική Ψυχολογία και Ψυχολογία του Βάθους <b>Χρ. Βάντσος</b> , καθηγητής	3	3	6
γ) ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ				
1. ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ (ΧΗ)				
<b>Α' Εξάμηνο</b>				
✓ ΧΗ1.	Θέματα Χριστιανικής Ηθικής Α': Πατερικά κείμενα Χριστιανικής Ηθικής <b>Μιλτ. Βάντσος</b> , λέκτορας	3	3	6
<b>Β' Εξάμηνο</b>				
✓ ΧΗ3.	Θέματα Βιοηθικής Α': Ηθική θεώρηση της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής <b>Μιλτ. Βάντσος</b> , λέκτορας	3	3	6
<b>Γ' Εξάμηνο</b>				
✓ ΧΗ4.	Θέματα Χριστιανικής Ηθικής Β': Σύγχρονοι ηθικοί προβληματισμοί (ελεύθερος χρόνος) <b>Μιλτ. Βάντσος</b> , λέκτορας	3	3	6
2. ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ (ΚΟ)				
<b>Α' Εξάμηνο</b>				
✓ ΚΟ1.	Θέματα Γενικής Κοινωνιολογίας Α': Θρησκευτική και πολιτική ελευθερία <b>Κωνστ. Κωτσιόπουλος</b> , λέκτορας	3	3	6
<b>Β' Εξάμηνο</b>				
✓ ΚΟ3.	Θέματα Κοινωνιολογίας του Χριστιανισμού Α': Χριστιανισμός και κράτος πρόνοιας <b>Κωνστ. Κωτσιόπουλος</b> , λέκτορας	3	3	6
<b>Γ' Εξάμηνο</b>				
✓ ΚΟ4.	Θέματα Κοινωνιολογίας του Χριστιανισμού Β': Κοινωνιολογία της οικουμενικής κινήσεως <b>Κωνστ. Κωτσιόπουλος</b> , λέκτορας	3	3	6
<b>ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ (για όλους τους Τομείς): 12 ECTS</b>				

**IE'**  
**PROGRAMME OF STUDIES**  
**ARISTOTLE UNIVERSITY OF THESSALONIKI**  
**FACULTY OF THEOLOGY**  
**SCHOOL OF PASTORAL AND SOCIAL THEOLOGY**  
**ACADEMIC YEAR 2004-2005**

## THE SCHOOL OF PASTORAL AND SOCIAL THEOLOGY

The School of Pastoral and Social Theology is the one of the two Schools in the Faculty of Theology, which functions independently according to the laws 1268/82 and 2083/1992. The School is the basic academic unit which covers a scientific field of study. The programme of studies of each School leads to a diploma. The School of Pastoral and Social Theology with its providing education aims to train members of the Church and of the National Education System.

The studies according to the Law 1268/1982 are distributed in 8 semesters (4 years).

### ADMINISTRATION OF THE SCHOOL

Members of the Administration of the School are the President, the Administrative Council and the General Assembly of the School.

#### a. THE PRESIDENT

Professor **Despo Lialiou**

Deputy President: Professor **Chrestos Vantsos**

#### b. THE ADMINISTRATIVE COUNCIL

President: Professor **Despo Lialiou**

Deputy President: Professor **Chrestos Vantsos**

Members: The Heads of the Departments.

A. Associate Professor **Eustratios Zeginis**

B. Professor **Athanassios Karathanasis**

C. Professor **Theologos Aliprantis**

D. Professor **Chrestos Vantsos**

One representative of EEDIP, of ETEP, of the assistants and the scientific assistants, when their presence is required.

One representative of the postgraduate students.

Two representatives of the students.

Secretary: **Kalliope Kakoula-Papadopoulou**

#### c. GENERAL ASSEMBLY

President: Professor **Despo Lialiou**

Members: All the teaching staff of the School.

One representative of EEDIP, of ETEP and the scientific assistants.

The number of the students equals to 50% of the members of the teaching staff. The number of the postgraduate students equals to 15% of the members of the teaching staff.

### THE DEPARTMENTS OF THE SCHOOL

The Department is the academic unit which coordinates the teaching of the scientific object of the School which corresponds to a specific field of the science. Members of the administration of each Department are the General Assembly of the Department and the Head of the Department. The General Assembly consists of the teaching staff of the Department and two representatives of the students.

There are four Departments in the School of Pastoral and Social Theology.

#### A. Department of Holy Bible and Patristic Literature

It covers the field of research and instruction of subjects concerning historical, philological and theological problems: a) of the Holy Bible, b) of the Patristic Literature, c) of the religious, philosophical and other factors which give the form and the meaning to the texts of the Holy Bible and the Fathers of the Church with special reference to the contemporary life of the Church.

#### B. Department of History, Doctrine, Interorthodox and Interchristian Relations

It covers the field of the development of the Church institutions (Ecclesiastical History), History of Doctrine, Dogmatics, Symbolics, Interorthodox and inter-christian relations and the History of the Ecumenical Movement.

#### C. Department of Worship, Archaeology and Art

It covers the field of the historical and theological examination and instruction of the divine worship and Christian Archaeology in all its aspects: worship, preaching, hymnography, hagiograph, architecture, sculpture, painting and ecclesiastical music.

#### D. Department of Law, Organization, Life and Ministry of the Church

It covers the field of instruction and research of subjects referring to the Law, the organisation, the life, the ministry and the pastoral work of the Church (Canon Law and Ecclesiastical Legislation, Pastoral Psychology, Psychology, Paedagogics, Sociology, Mission Studies, Catechism and others).

### STAFF OF THE DEPARTMENTS

#### A. Department of Holy Bible and Patristic Literature

##### HEAD:

Eustratios Zeginis, professor

##### MEMBERS:

###### *Professors*

Protopresbyter Theodoros Zesis

Vassilios Fanourgakis

Stavros Kalantzakis

Georgios Theodoroudis

Elias Nikolakakis

Chrestos Oikonomou

Eustratios Zeginis

###### *Associate Professor*

Pausanias Koutlemanis

###### *Lecturers*

Athanassios Paparnakis

Kyriakoula Papademetriou

###### *EEDIP II*

Anna Karamanidou, Ph.D.

Apostolos Kralidis, Ph.D.

Soultana Lambrou, Ph.D

###### *Secretary of the Department:*

Olga Loupegidou

#### B. Department of History, Doctrine, Interorthodox and Interchristian Relations

##### HEAD:

Athanassios Karathanasis, professor

##### MEMBERS:

###### *Professors*

Athanassios Angelopoulos

Soterios Varnalidis

Athanassios Karathanasis

Despo Lialiou

*Assistant Professors*  
Konstantinos Chrestou  
Michael Tritos

*Lecturers*  
Vassilios Tsingos

### **C. Department of Worship, Archaeology and Art**

**HEAD:**  
Theologos Aliprantis, professor

**MEMBERS:**  
*Professors*  
Theologos Aliprantis

*Lecturers:*  
Symeon Paschalidis  
Protopresbyter Konstantinos Karaisaridis  
Protopresbyter Spyridon Antoniou  
Archimandrite Nikodemos Skrettas-Plexidas

*Secretary of the Department:*  
Foteini Karatsividou-Lazarou

### **D. Department of Law, Organization, Life and Ministry of the Church**

**HEAD:**  
Chrestos Vantsos, professor

**MEMBERS:**  
*Professor*  
Chrestos Vantsos

*Associate Professors*  
Theodoros Yiangou

*Assistant Professors*  
Heraklis Rerakis  
Protopresbyter Athanassios Gikas

*Lecturers:*  
Konstantinos Kotsiopoulos  
Miltiadis Vantsos

### **EMERITUS PROFESSORS**

Ioannis Fountoulis  
Metropolitan of Tyroloe and Serention Panteleimon Rodopoulos  
Georgios Stogioglou  
Stergios Sakkos  
Metropolitan of Pergamon Ioannes Zezioulas  
Antonios Papadopoulos  
Christos Krikonis

### **RETIRED PROFESSORS**

Fr. Ioannis Romanidis (†)  
Christina Boulaki-Zessi  
Euthymios Tsigaridas

### **THE SECRETARIAT**

*Secretary:*  
Kalliope Kakoula-Papadopoulou

*Employees:*  
Evangelia Plakia  
Euthymia Kyratzi  
Euterpe Vafeiadou

*Clerk:*  
Despina Samouelidou  
The Secretariat is open for the students daily between 12-1 p.m.

### **EEDIP I - TEACHERS OF FOREIGN LANGUAGES**

*English language:* Maria Makrantonaki-Farasa  
Soterios Lysikatos  
*French Language:* Polyxene Gregoriadou-Koufogiannidou  
*German language:* Maria Pepa-Zeimbeki  
*Italian language:* Athanasia Nikolaidou-Chatzivasileiadou

### **STUDENTS OF THE SCHOOL**

For the academic year 2003-2004, 1754 students are enrolled in the School of Pastoral and Social Theology. From these:

218 are in the 1st and 2nd semesters  
210 are in the 3rd and 4th semesters  
210 are in the 5th and 6th semesters  
242 are in the 7th and 8th semesters  
874 are in the degree.

## 1. PROGRAMME OF COMPULSORY COURSES

### A'. Department of Holy Bible and Patristic Literature

	Credits
a'. OLD TESTAMENT	7
1. Introduction to the Old Testament	
2. Interpretation of the Old Testament	
3. Theology of the Old Testament	
b'. NEW TESTAMENT	11
1. Introduction to the New Testament	
2. Interpretation of the New Testament	
3. Interpretation and theology of the New Testament	
4. New Testament Language and Hermeneutics	
c'. PATROLOGY	15
1. Introduction to Christian literature	
2. Ecclesiastical Grammatology	
3. Theology of the Church Fathers	
4. Interpretation of the Church Fathers	
5. Practice by visiting libraries with manuscripts and old publications	
d'. FOREIGN RELIGIONS	4
1. Introduction to the Religious Studies	
2. History and teaching of foreign religions	
e'. SCIENTIFIC METHODOLOGY	2
f'. ANCIENT GREEK	3

### B'. Department of History, Doctrine, Interorthodox and Interchristian Relations

	Credits
a'. CHURCH HISTORY	13
1. Church History. Introduction to the basic periods and to the sources of Church History from her foundation up today	
2. History and contemporary situation of the Ecumenical Patriarchate of Constantinople and the other Patriarchates (Alexandria, Antioch, Jerusalem)	
3. Church History - History and contemporary situation of the Greek Church and the Church of Cyprus	
4. History and contemporary situation of the Slavic and other Orthodox Churches	
5. History of Hellenism	

b'. DOGMA, INTERORTHODOX AND INTERCHRISTIAN RELATIONS	17
1. Dogmatics of the Orthodox Catholic Church	
2. Interpretation of doctrinal and symbolical texts of the Orthodox Church	
3. Symbolics. Interorthodox and Interchristian Relations. History of the Ecumenical Movement	
4. History of Dogmas	
5. Contemporary Christian Sects	
6. Introduction to Philosophy	

### C'. Department of Worship, Archaeology and Art

	Credits
a'. LITURGICS	8
1. Introduction to Divine Worship	
2. History and theology of Worship	
3. Byzantine Liturgical type	
4. Practice on the Divine Worship and preaching in the Department chapel or other churches and monasteries in Greece for further information and understanding of the problems of the liturgical life and preaching	
b'. HAGIOLOGY AND HEORTOLOGION	3
c'. CHRISTIAN AND BYZANTINE ARCHAEOLOGY AND ART	8
1. Architecture, Painting (mosaics, frescoes, portable icons, illustrated manuscripts) sculpture and artifacts of the early christian era.	
2. Architecture, Painting (mosaics, frescoes, portable icons, illustrated manuscripts) sculpture and artifacts of byzantine and post-byzantine era.	
3. Practice by visiting early-christian and byzantine churches.	
d'. HOMILETICS	4
1. History of preaching	
2. Theory of preaching	
e'. ECCLESIASTICAL MUSIC	4
1. Ecclesiastical Music (Themes of liturgical music)	
2. Musicology and Chanting Art	
f'. HYMNOLOGY	2

**D'. Department of Law, Organization, Life and Ministry of the Church**

	<b>Credits</b>
a'. GENERAL SOCIOLOGY	2
b'. INTRODUCTION TO PSYCHOLOGY	2
c'. CHRISTIAN ETHICS	4
d'. PASTORAL THEOLOGY AND PRACTICE (Includes visits to foundations, parishes and bishoprics)	6
e'. PASTORAL PSYCHOLOGY	4
f'. MISSIONARY STUDIES	2
g'. CANON LAW	6
1. Sources of the Canon Law and of Ecclesiastical Order	
2. Canon Law	
h'. PAEDAGOGICS	4
1. General Pedagogics	
2. Specific instruction for the lesson religious studies in schools	
i'. INTRODUCTION TO THEOLOGY	2

**2. PROGRAMME OF OPTIONAL COURSES****A. WINTER SEMESTER**

1. Professor Protopresbyter Theodoros Zessis:
  - a) *The translation of liturgical texts. Patristic teaching* (X138)
  - b) *Papism and Unia* (X117); as a supervisor, with the assistance of A. Karamanidou, Ph.D., and S. Lambrou, Ph.D., EEDIP II
2. Professor Athanassios Angelopoulos:
  - a) *The Holy Mountain in History* (X47)
  - b) *Christian Macedonia, Thrace and Epeiros* (X48)
3. Professor Soterios Varnalidis:
 *History of the relations of the Churches Rome-Constantinople after the Ferrara - Florence Council* (X136)
4. Professor Vassilios Fanourgakis:
 *The literature of the definition of Chalkedon* (X51)
5. Professor Chrestos Vantsos:
 *Marriage and family* (X118)
6. Professor Athanassios Karathanasis:
  - a) *The empire of Trapezous. Sources and texts* (X153)
  - b) *Thessaloniki, the byzantine and the post-byzantine one* (X154)
  - c) *About the struggle of N.Epeiros and the metropolite of Korytsa Photios Kalpidis* (X155)

7. Professor Stavros Kalantzakis:
 *Elements of Biblical Hebrew Language and Archaeology* (X55)
8. Professor Georgios Theodoroudis:
 *Theological and philosophical problems in the 12th c. Eustathios of Thessaloniki - Joannes Fournes* (X114)
9. Professor Elias Nikolakakis:
 *Islam. Historical development - Contemporary movements* (X58); with the assistance of Ap. Kralidis, Ph.D., EEDIP II
10. Professor Chrestos Oikonomou:
 *Contribution of Holy Bible to the civilization* (X157)
11. Professor Theologos Aliprantis:
 *The Dodekaorton* (X70)
12. Professor Eustratios Zeginis:
 *The muslim minority of Western Thrace* (X140)
13. Associate Professor Pausanias Koutlemanis:
 *The Epistle of James* (X158)
14. Associate Professor Theodoros Yiangou:
 *Canonical and liturgical themes* (X99)
15. Assistant Professor Konstantinos Chrestou:
 *Plato's teaching about soul* (X156)
16. Assistant Professor Michael Tritos:
 *National themes relating to the countries of the Aemos peninsula* (X112)
17. Assistant Professor Heraclis Rerakis:
 *The patterns of the orthodox education in the era of the postmodernity* (X159)
18. Assistant Professor Protopresbyter Athanassios Gikas:
 *Contemporary pastoral themes* (X81)
19. Lecturer Symeon Paschalidis:
 *The saints of Thessaloniki* (X113)
20. Lecturer Vasilios Tsingos:
  - a) *Specialized themes of Christology - Ecclesiology* (X133)
  - b) *The Holy Spirit according to the Orthodox Dogmatic Theology* (X134)
21. Lecturer Athanassios Paparnakis:
  - a) *Institutions of the Old Testament Israel* (X128)
  - b) *Computer applications in theological research I* (X142)
22. Lecturer Protopresbyter Spyridon Antoniou:
  - a) *Patristic positions for the holy chanting I* (X160)
  - b) *Theory and practice of Ecclesiastical Music. Teaching a chorus of chantors I* (X144)

23. Lecturer archimandrite Nikodemos Skrettas:  
*Interpretation of prayers and hymns* (X149)
24. Lecturer Kyriakoula Papademetriou:  
*Grammars and Lexicons of the New Testament* (X152)
25. Lecturer Konstantinos Kotsiopoulos:  
*Athletics and olympism. A historico-theological and sociological research* (X163)
26. Lecturer Miltiadis Vantsos:  
*Basic meanings of Christian Ethics* (X61)
27. *Training and practice in the art of the modern hagiography I* (X162)  
On the responsibility of the Department of Worship, Archaeology and Art.

## B. SPRING SEMESTER

1. Professor Protopresbyter Theodore Zessis:
  - a) *Interreligious dialogue according to the Fathers of the Church* (Θ157)
  - b) *The monasteries of Central Macedonia* (Θ144); as a supervisor, with the assistance of A. Kara-manidou, Ph.D., and S. Lambrou, Ph.D., EEDIP II
2. Professor Athanassios Angelopoulos:
  - a) *The Holy Mountain today* (Θ46)
  - b) *Holy pilgrimages - watchtowers of Orthodoxy (Old and New Patriarchates, Autocephalus and Autonomous Churches)* (Θ123)
3. Professor Soterios Varnalidis:  
*History and contemporary situation of the Antichalcedonian Churches* (Θ51)
4. Professor Christos Vantsos:  
*Ecology and Education* (Θ114)
5. Professor Athanassios Karathanasis:
  - a) *Spiritual movement and life of the Greeks in Diaspora. The case of Romania* (Θ176)
  - b) *The upper Macedonia and its cities (Achrida, Monasteri, Velessa etc.)* (Θ177)
6. Professor Stavros Kalantzakis:  
*Biblical Anthropology and Cosmology* (Θ112)
7. Professor Georgios Theodoroudis:
  - a) *Koine and medieval language* (Θ54)
  - b) *Theology and philosophy in the 14th c. in Thessaloniki* (Θ75)

9. Professor Elias Nikolakakis:
  - a) *The religious element in the ancient greek tragedies* (Θ56) with the assistance of Ap. Kralidis, Ph.D., EEDIP II
  - b) *Religious concepts of the peoples in Asia Minor* (Θ125) with the assistance of Ap. Kralidis, Ph.D., EEDIP II
  - c) *Apocryphistic and new religious sects in Greece* (Θ151) with the assistance of Ap. Kralidis, PhD, EEDIP II
  - d) *Religious concepts of the peoples in Palestine during the hellenistic and roman times* (Θ178), as a supervisor, with the assistance of Ap. Kralidis, PhD, EEDIP II
10. Professor Chrestos Oikonomou:  
*Social notions in the pauline theology* (Θ179)
11. Professor Despo Lialiou:  
*Society of information and usage of informative systems* (Θ180)
12. Professor Theologos Aliprantis:  
*The christian monuments of Thessaloniki* (Θ69)
13. Professor Eustratios Zeginis:
  - a) *History and culture of Islam in the Balkans* (Θ159)
  - b) *The decline of the Chaliphate in Turkey and the consequences of Kemalism on the muslims of Western Thrace* (Θ160)
14. Associate Professor Pausanias Koutlemanis:  
*The Epistle of Judas* (Θ93)
15. Associate Professor Theodore Yiangou:  
*Specific Themes of Canon Law* (Θ99)
16. Assistant Professor Konstantinos Chrestou:  
*Neoplatonic philosophy* (Θ164)
17. Assistant Professor Michael Tritos:  
*Ecclesiastical personalities of the Orthodox Churches in the peninsula of Aemos* (Θ150)
18. Assistant Professor Heraclis Rerakis:
  - a) *The new perspectives of the christian education in the modern school* (Θ181)
  - b) *Catechetics* (Θ165)
19. Assistant Professor Protopresbyter Athanassios Gikas:  
*Theory of the Mystery of Confession* (Θ122)
20. Lecturer Symeon Paschalidis:  
*Greek Palaeography and Epigraphy* (Θ50)
21. Lecturer Vassilios Tsingos:  
*The Orthodox Church as Communion of the Eschata* (Θ151)

22. Lecturer Athanassios Paparnakis:  
 a) *Biblical Hebrew Language* (Θ141)  
 b) *Computer applications in theological research II* (Θ168)
23. Lecturer Protopresbyter Konstantinos Karaisaridis:  
*Theology of the holy mysteries* (Θ154)
24. Lecturer Protopresbyter Spyridon Antoniou:  
 a) *Patristic positions for the holy chanting II* (Θ183)  
 b) *Theory and practice of Ecclesiastical Music. Teaching a chorus of chantors I* (Θ163)
25. Lecturer archimandrite Nikodemos Skrettas:  
*Philocalic Fathers' liturgical movement during 18th c.* (Θ170)
26. Lecturer Kyriakoula Papademetriou:  
*Latin christian texts* (Θ175)
27. Lecturer Konstantinos Kotsiopoulos:  
 a) *Orthodoxy and Europe. A sociological research* (Θ171)  
 b) *Problems of globalisation. A sociological research* (Θ172)
28. Lecturer Miltiadis Vantsos:  
*Moral consideration of the abortions* (Θ174)
29. *Training and practice in the art of the modern hagiography II* (Θ184)  
 On the responsibility of the Department of Worship, Archaeology and Art.

**PROGRAMME OF STUDIES  
 PER SEMESTER  
 AND COURSE CONTENTS**

T.H.: Teaching Hours

ECTS: ECTS Credits

## SEMESTER A

1. [101Y] INTRODUCTION TO THEOLOGY T.H. 2, ECTS 4  
**Associate Professor Heraclis Rerakis**  
 The importance and the purpose of the course. The meaning of the term Theology and the development of Christian Theology. Church and Theology. Theological education in the orthodox world. The structure of theological science.
2. [102Y] INTRODUCTION TO THE OLD TESTAMENT T.H. 3, ECTS 4  
**Professor Stavros Kalantzakis** (General Introduction)  
**Lecturer Athanassios Paparnakis** (Introduction to the OT Books)  
 Introductory themes of the Old Testament from historical and philological point of view for each book of the Old Testament. History and tradition of the original Hebrew text and inter-pretation. Conditions of writing, content and teaching of each book separately.
3. [103Y] INTRODUCTION TO THE NEW TESTAMENT T.H. 3, ECTS 4  
**Associate Professor Pausanias Koutlemanes**  
 Canon, text, history and interpretation of the New Testament.  
 Textual criticism of the N.T.  
 Practice on textual criticism of the N.T.
4. [104Y] CHURCH HISTORY T.H. 2, ECTS 4  
**Professor Athanassios Angelopoulos**  
 Introduction to the basic periods and to the sources of the Church History since its foundation. The course presents the most important facts of the historical life of the Church and its mission to the world.
5. [105Y] INTRODUCTION TO THE CHRISTIAN LITERATURE (Patrology 1) T.H. 2, ECTS 4  
**Professor Georgios Theodoroudis**  
 The meaning of the terms Father and Patrology, the cultural environment where the Christian Literature was developed, the varieties of this Literature, the periods of its development and all about the works of the Church Fathers.
6. [106Y] INTRODUCTION TO THE DIVINE WORSHIP T.H. 4, ECTS 4  
**Lecturer Protopresbyter Konstantinos Karaisaridis**  
 General introductory themes to Divine Worship. Introduction to the weekly practice in worship and preaching. Temple, vessels, vestments, liturgical books, liturgical terminology. Services and practice in the church of the Faculty. Practical training in Liturgics.

7. [107Y] ANCIENT GREEK T.H. 2, ECTS 3

**Lecturer Kyriakoula Papademetriou**

Texts of ancient Greek authors are taught for the study of ancient Greek with reference to the language of Scripture and the Church Fathers.

8. [108Y] INTRODUCTION TO PSYCHOLOGY T.H. 2, ECTS 3

**Professor Chrestos Vantsos**

The Psychology in the past and today. A brief history of Psychology. Ancient Greece, Middle-Ages, Renaissance, recent Philosophy of Psychology. The relations of Psychology with Theology and the other humanistic sciences. Developing Psychology, Psychology of personal differences. The importance of symbols in Psychology and Theology.

9. FOREIGN LANGUAGE T.H. 3

ENGLISH	Maria Makrantonaki-Farasa
FRENCH	Polyxene Gregoriadou-Koufogiannideou
GERMAN	Maria Peppa-Zeimbeke
ITALIAN	Sophia Gabrielidou
GREEK	School of Modern Greek

### SEMESTER B

1. [201Y] INTERPRETATION OF THE OLD TESTAMENT T.H. 2, ECTS 4

**Lecturer Athanasios Paparnakis**

Hermeneutical analysis of Old Testament texts from the Septuagint text (LXX) with comparative reference to the Masoretic text.

2. [202Y] INTERPRETATION OF THE SYNOPTIC GOSPELS AND THE ACTS OF THE APOSTLES T.H. 3, ECTS 4

**Professor Chrestos Oikonomou**

a) Interpretation of the Synoptic Gospels: Interpretation of Mark's Gospel and the parallel narrations of the other two Synoptic Gospels. Examination of the similarities and peculiarities of each Evangelist for the same narration. The basis of the interpretation is the Patristic hermeneutical tradition and contemporary interpreters.

b) Interpretation on the Acts of the Apostles.

3. CHURCH HISTORY

**Professor Athanasios Angelopoulos**

1. [203Y] Introduction to the basic periods of the Church History since its foundation T.H. 2, ECTS 2

2. [204Y] History and contemporary situation of the Greek Church and the Church of Cyprus T.H. 1, ECTS 2

4. [205Y] FOREIGN RELIGIONS I (Introduction to Religion)

**Professor Elias Nikolakakis** T.H. 2, ECTS 4

Introduction to the meaning of religion. The appearance of religion and the determination of its content. Comparative Religion. Compulsory practice with visits to places of worship of foreign religions for the one credit.

5. [206Y] ANCIENT GREEK T.H. 1, ECTS 3

**Lecturer Kyriakoula Papademetriou**

Texts of ancient Greek authors are taught for the study of ancient Greek with reference to the language of Scripture and the Church Fathers.

6. [207Y] INTRODUCTION TO PHILOSOPHY T.H. 2, ECTS 4

**Assistant Professor Konstantinos Chrestou**

A brief examination of the most important philosophical currents of the classical and the later greek antiquity. Its aim is to demonstrate these elements which were used by the Church Fathers in their debates with the Greek philosophers and heretics.

7. [208Y] INTRODUCTION TO THE SCIENTIFIC METHODOLOGY T.H. 2, ECTS 1

**Professor Georgios Theodoroudis**  
The method and the way of scientific research. Guidelines for writing a scientific dissertation.

8. [209Y] ECCLESIASTICAL MUSIC T.H. 2, ECTS 3

**Lecturer Protopresbyter Spyridon Antoniou**

Themes of liturgical music.

9. FOREIGN LANGUAGE T.H. 3

10. OPTIONAL COURSES T.H. 3, ECTS 3

From the course list of the spring semester for 3 credits.

### SEMESTER C

1. CHURCH HISTORY

1. [301Y] **Professor Athanasios Angelopoulos** T.H. 2, ECTS 2  
History and contemporary situation of the Greek Church and the Church of Cyprus.

2. [302Y] **Professor Soterios Varnalides** T.H. 2, ECTS 2  
History and contemporary situation of the Ecumenical Patriarchate and the other old Patriarchates.

2. [303Y] ECCLESIASTICAL LITERATURE (Patrology 2)  
**Professor Georgios Theodoroudis** T.H. 1, ECTS 3  
 The life, the writings and the teaching of the Church Fathers who lived and worked in the first period of the life of the Church (2nd and 3rd c.).
3. [304Y] FOREIGN RELIGIONS II (History and instruction of foreign religions)  
**Professor Elias Nikolakakis** T.H. 2, ECTS 4  
 History and teaching of Bedism, Hinduism, Buddhism, Islam. Ancient greek religions and compulsory practice with visits to the places of worship and other monuments for the one credit.
4. [305Y] CHRISTIAN AND BYZANTINE ARCHAEOLOGY AND ART  
**Professor Theologos Aliprantis** T.H. 2, ECTS 4  
 Introduction to christian archaeology and art. Catacombs, early christian architecture. The painting of monuments of the West. Por-table icons.
5. [306Y] GENERAL SOCIOLOGY T.H. 2, ECTS 3  
**Lecturer Konstantinos Kotsiopoulos**  
 Introduction to the meaning of Sociology. Analysis of the basic functions of social life. Typological presentation of the trends which led firstly to the questioning and later to the birth of the Science. Interpretation of social behaviour and action. Approach and analysis of the presuppo-sitions - sources of sociology, specified perspectives. Function of the whole society. Modern divisions and content. Methods and rules of the sociolo-gical research.
6. [307Y] PASTORAL PSYCHOLOGY T.H. 2, ECTS 3  
**Professor Chrestos Vantsos**  
 Introduction. The importance of dialogue in Psychology and the pastoral ministry of the Church. Anthropognosia from theological and psychological point of view and the dialogue. The art of pastoral dialogue. The care of the Church for the human being in general, for the babies, the child and the adolescent, for the mature man and third stage of age. The care of the Church for marriage and the family, for the orphans and the widows as well.
7. [308Y] BYZANTINE MUSICOLOGY – THE ART OF CHANTING  
**Lecturer Protopresbyter Spyridon Antoniou** T.H. 2, ECTS 3
8. FOREIGN LANGUAGE T.H. 3
9. OPTIONAL COURSES T.H. 6, ECTS 6  
 From the course list of the winter semester for 6 credits.

## SEMESTER D

1. [402Y] INTERPRETATION OF NEW TESTAMENT EPISTLES  
**Associate Professor Pausanias Koutlemanis** T.H. 2, ECTS 3  
 Interpretation of apostolic Sunday readings.
2. [403Y] CHURCH HISTORY T.H. 2, ECTS 3  
**Assistant Professor Michael Tritos**  
 History and contemporary situation of the Slavic and other Orthodox Churches.
3. [404Y] PATRJSTIC THEOLOGY (Patrology 3) T.H. 2, ECTS 4  
**Protopresbyter Professor Theodoros Zessis**  
 Analysis of the importance of Church Fathers in Church life as well as the method and criteria of patristic Theology.
4. [405Y] ECCLESIASTICAL LITERATURE (Patrology 2)  
**Professor Vassilios Fanourgakis** T.H. 2, ECTS 4  
 The life, writings and teachings of the Fathers who lived in the early fourth century till the Fifth Ecumenical Synod as well as answers to relative literary and theological problems.
5. [406Y] CHRISTIAN AND BYZANTINE ARCHAEOLOGY AND ART  
**Professor Theologos Aliprantis** T.H. 2, ECTS 3  
 Early Christian architecture (the type and parts of the Basilica church form). The painting of the monuments of the East. Illustrated manuscripts.
6. [608Y] HAGIOLOGY AND HEORTOLOGION T.H. 3, ECTS 4  
**Lecturer Symeon Paschalidis**  
 Sources of Hagiology and its basic terminology. Analysis of the "companies" of the Saints, their parrhesia and their intercessions before God. Theological approach of the miracles and literary inter-pre-tation of the relevant collections. Theological confirmation of the honour to the Saints and holy relics. Reference to the historic and contem-porary cano-nical practice of the Church for the proclamation of new Saints. Study of the historical development of the Calendar of Feasts.
7. [407Y] PASTORAL PSYCHOLOGY T.H. 3, ECTS 3  
**Professor Chrestos Vantsos**  
 Pastoral care for marriage. Marriage and the Oedipus complex, marriage and egoism. Analysis of patristic passages with paedagogical and psy-cho-logical context: a) «On vanity and how parents should raise their chil-dren» by St. Chrysostom, b) St. Basil's homily «On watching out on your-self», c) Collection of extracts about love, d) The significance of coun-selling according to the teaching of St. Isaac the Syrian. The use of mass media as means for evangelism.

8. [408Y] THE HISTORY OF HELLENISM T.H. 2, ECTS 3  
**Professor Athanassios Karathanasis**

The tripartite unity of Hellenism. Antiquity - Byzantium - New Hellenism. Examination of the common elements of these three periods. The contribution of our ethnic historiographers in locating the Orthodox elements, institutions and ethnic traditions which consist this unity.

9. FOREIGN LANGUAGE T.H. 3

10. OPTIONAL COURSES T.H. 3, ECTS 3

From the course list of the spring semester for 3 credits.

#### SEMESTER E

1. [502Y] PATRISTIC THEOLOGY (Patrology 3) T.H. 1, ECTS 2  
**Protopresbyter Professor Theodoros Zessis**

Presentation of the Patristic theology of the 5th till the 8th century with particular emphasis to christological topics, the monastic development and the teaching on holy icons.

2. [503Y] ECCLESIASTICAL LITERATURE (Patrology 2)  
**Professor Vassilios Fanourgakis** T.H. 2, ECTS 4

The life, writings and teachings of the Fathers and ecclesiastical writers from the 5th Ecumenical Synod until the schism. Literary and theological problems of this period. Use of sources. Practical training through visits to big libraries of manuscripts and archetypal editions (1 credit).

3. [504Y] CHRISTIAN AND BYZANTINE ARCHAEOLOGY AND ART  
**Professor Theologos Aliprantis** T.H. 2, ECTS 3

Art during the period of the Macedonian and Comnenian dynasty. Wall paintings subjects.

4. [505Y] HISTORY OF DOGMAS T.H. 2, ECTS 4  
**Professor Despo Ath. Lialiou**

Systematic research on the formulation of the Church dogmas on the basis of the decisions of the synods and other written monuments with particular reference to the writings of the Holy Fathers.

5. [706Y] PASTORAL THEOLOGY T.H. 3, ECTS 4  
**Protopresbyter Assistant Professor Athanassios Gikas**

Introduction to the Pastoral Science. The Theology of Pastoral Science. The contemporary general frames and methods of the pastoral office. The personality of the pastor and his people. The sanctifying, teaching and administrative work of a pastor.

6. [506Y] HOMILETICS (The history of preaching) T.H. 2, ECTS 3  
**Lecturer archimandrite Nikodemos Skrettas**

Introduction to Homiletics. The history of Christian preaching. The ministering of preaching. Subjects and sources of preaching. Inter-pretation of patristic homiletic texts.

7. [507Y] HYMNOLOGY T.H. 2, ECTS 4  
**Lecturer Symeon Paschalidis**

Presentation of the basic hymnographic terms (antiphones, hymns of the ascent, kathismata, idiomels (own-tones), odes etc.) and the relative liturgical Church books. Examination of the origin and development of the early Church hymnography. The birth of the Kontakion and the Canon. Presentation of the main hymnographers and their work and theological analysis of the content of representative hymnographical texts.

8. [508Y] CONTEMPORARY CHRISTIAN SECTS T.H. 2, ECTS 3  
**Lecturer Vassilios Tsingos**

Presentation of the contemporary sects in Greece; their teachings and their refutation. Local visits to their «chapels».

9. OPTIONAL COURSES T.H. 3, ECTS 3  
 From the course list of the winter semester for 3 credits.

#### SEMESTER F

1. [401Y] THEOLOGY OF THE OLD TESTAMENT T.H. 2, ECTS 3  
**Professor Stavros Kalantzakis**

Systematic presentation and analysis of the basic theological ideas and topics of the Old Testament related to its theology, anthropology, christology, soteriology, ecclesiology, eschatology that constitute the content of its supernatural divine revelation.

2. [601Y] PATRISTIC THEOLOGY (Patrology 3) T.H. 2, ECTS 3  
**Protopresbyter Professor Theodoros Zessis**

In the 9th century Church enters a period characterized by the disruptive tendencies of the Western Christianity, the missionary work to the Slavs, the flourishing monasticism parallel to the triumph of Orthodoxy against the iconoclasts, the 11th century schism and the consequent unifying attempts, the Hesychastic movement of the 14th century and finally the period of the Turkish occupation and contemporary life and action. All these topics are presented in their main outlines along with the great representatives of patristic theology.

3. [602Y] ECCLESIASTICAL LITERATURE (Patrology 2) T.H. 1, ECTS 1  
**Professor Vasilios Fanourgakis**

The life, writings, teaching and general activity of the Fathers and eccle-siastical writers from the schism until today. Literary and theological problems of the christian literature of this period.

4. [603Y] CHRISTIAN AND BYZANTINE ARCHAEOLOGY AND ART

**Professor Theologos Aliprantis** T.H. 2, ECTS 3  
Palaeogeogean art. Postbyzantine Art.

5. [604Y] SYMBOLICS. INTERORTHODOX AND INTER-CHRISTIAN RELATIONS. HISTORY OF THE ECUMENICAL MOVEMENT

**Lecturer Vassilios Tsingos** T.H. 4, ECTS 4  
Elements from the theology and life of heterodox Christians in relation and comparison to the Orthodox Dogma. Important elements of the interorthodox and interchristian relations and questions over the process of the "Ecumenical Movement". The aim of this course is to project the universality of the Orthodox Dogma in connection with questions raising from the denominational dialogues.

6. [605Y] DOGMATIC THEOLOGY OF THE ORTHODOX CATHOLIC CHURCH

**Lecturer Vasiliios Tsingos** T.H. 2, ECTS 3  
a) Introduction to the dogmatic theology of the Orthodox Catholic Church. The meaning and the sources of the orthodox dogmas. The content, the methodology and a brief examination of the Orthodox dogmatic theology. Dogmatics and the Church. Introduction to theological gnosiology.

b) «Precise Presentation» of the content of the Orthodox faith. Theology and Divine Dispensation (Economy). Systematic Presentation of the main dogmas of the Orthodox Church: Theology, Trinitarian theology, Cosmology, Anthropology.

7. [606Y] INTERPRETATION OF DOGMATIC AND SYMBOLIC TEXTS

**Professor Despo Ath. Lialiou** T.H. 2, ECTS 3  
Systematic interpretation of the dogmatic and symbolic texts of the Orthodox Church of the first three Ecumenical Councils, i.e., inter-pretation of the Creeds (symbols), the Exposition of the Reconciliations in 433 and the canons of dogmatic interest of the first three Ecumenical Councils.

8. HOMILETICS 2 (Theory of preaching) T.H. 3, ECTS 3

**Lecturer archimandrite Nikodemos Skrettas**  
Forms of preaching. Aspects of Preaching. Writing and delivering of a speech. Exercises on Homiletics.

9. [605Y] MISSIONARY WORK T.H. 2, ECTS 1

**Professor Chrestos Vantsos**

The need of Missionary work in our days. Its relation with other theological subjects. The meaning and aim of the Missionary work. The establishment and organisation of the Church. The missionary preaching of the Apostle Peter. The missionary preaching of the Apostle Paul. Mis-sionary Tours. Cyril of Jerusalem, John Chrysostom, Cyril and Methodios, the examples of missionaries. The qualifications of a missionary. Worship and Missionary work. The contribution of the monks and the laity in the missionary work of the Church. The missionary work of the Church in Alaska, Africa, Corea, Japan and Hong Kong.

10. [610Y] NEW TESTAMENT LANGUAGE AND HERMENEUTICS

**Lecturer Kyriakoula Papademetriou** T.H. 2, ECTS 3  
Consideration of language as a means of interpretation of the New Testament. Presentation and application of linguistic and litterature theories of interpretation on the NT text. Theory and methodology of Hermeneutics. Presentation and practice of ancient and modern interpretative methods for the text of the New Testament.

11. OPTIONAL COURSES T.H. 3, ECTS 3  
From the course list of the spring semester for 3 credits.

### SEMESTER G

1. [501Y] NEW TESTAMENT THEOLOGY AND INTERPRETATION OF JOHANNINE LITERATURE T.H. 2, ECTS 4

**Professor Chrestos Oikonomou**  
Interpretation and theology of the Gospel according to John. General introduction to St. John's Literature (Gospel, Epistles, Revelation). Interpretation of the introduction and the miracles. Historical and theological approach of the basic topics of the Revelation. The seven sores, the symbolic terminology and numeration, the number 666 and the mark of the Antichrist.

2. [701Y] INTERPRETATION OF THE FATHERS (Patrology 4) T.H. 2, ECTS 3

**Professor Georgios Theodoroudis**  
Interpretation, commentary and theological analysis of selected texts of the Church Fathers. Linguistic and literary analysis of patristic texts.

3. [702Y] CHRISTIAN ETHICS T.H. 2, ECTS 3

**Lecturer Miltiadis Vantsos**  
Presentation of the characteristic qualities of Christian Ethics in connection with philosophic Ethics and the Orthodox Ethics in connection with heterodox Ethics. Theological foundation of the orthodox ethos in Triadology, Christology and the energy of the Grace of the Holy Spirit in the Church and worship.

4. [703Y] LITURGICS (History and theology of worship) T.H. 4, ECTS 4  
**Lecturer archimandrite Nikodemos Screttas**

Introduction to Liturgics. Sources of Liturgics. Historical development of the Worship. Liturgical types of the East and the West. Practical training.

5. [704Y] CANON LAW (Canon Law 2) T.H. 2, ECTS 4  
**Associate Professor Theodoros Yiangou**

Introduction to the science of Canon Law. Applications of the sources of Canon Law. Interpretative methods of the holy canons.

6. [705Y] SOURCES OF THE CANON LAW & ECCLESIASTICAL ORDER (Canon Law 1) T.H. 1, ECTS 2  
**Associate Professor Theodoros Yiangou**

Analysis and presentation of Canon Sources of the Church, i.e. of the ancient canon and lawcanon collections, the monastic typica, confessor's books, collective canon works, the collection during the Turkish occupation etc.

7. [707Y] PAEDAGOGICS (General Paedagogics) T.H. 2, ECTS 4  
**Assistant Professor Heraklis Rerakis**

Paedagogics and education. The history of education. The relationship of paedagogics with other humanistic sciences and Theology. Education - Teaching Instruction, Learning. Educational goods. Environment and education. Paedagogical relationships. Adult psychology - Intellectual power. Christian paedagogics. Formation in Christ and the educational sciences. Orthodox ecclesiastical education. The Church fathers and the education of the youth.

8. OPTIONAL COURSES T.H. 6, ECTS 6  
 From the course list of the winter semester for 6 credits.

### SEMESTER H

1. [801Y] DOGMATIC THEOLOGY OF THE ORTHODOX CATHOLIC CHURCH T.H. 2, ECTS 4  
**Lecturer Vassilios Tsingos**

«Precise presentation» of the content of the orthodox faith (continuing what was taught in Semester F). The systematic presentation of the main dogmas of the Orthodox Catholic Church, mainly the dogma of Divine Dispensation: Christology, Soteriology, Pneumatology, Ecclesiology, Eschatology.

2. [802Y] INTERPRETATION OF DOGMATIC AND SYMBOLIC TEXTS T.H. 1, ECTS 3  
**Professor Despo Ath. Lialiou**

Systematic interpretation of dogmatic and symbolic texts of the Orthodox Church of the 4th, 5th, 6th and 7th Ecumenical Councils, i.e. interpretation of terms and canons of dogmatic interest.

3. [803Y] CHRISTIAN ETHICS T.H. 2, ECTS 3  
**Lecturer Miltiadis Vantsos**

Approaching specific ethical problems according to the teaching of the Church Fathers within the frame of the soteriological plan of the Divine Dispensation.

4. [804Y] LITURGICS T.H. 3, ECTS 4  
**Lecturer Protopresbyter Konstantinos Karaisaridis**

Introduction to the Byzantine liturgical type. The Holy Service. Baptism, ordinations, repentance, holy oil, matrimony, blessing of the water, consecration of church, funeral services. Practical training in Liturgics.

5. [805Y] CANON LAW (Canon Law 2) T.H. 3, ECTS 4  
**Associate Professor Theodoros Yiangou**

The Church policy. The authority, administration and the life of the Church. The administrative institutions of the Ecumenical Patriarchate and the statutory legislation in Greece.

6. [806Y] PASTORAL THEOLOGY T.H. 3, ECTS 3  
**Protopresbyter Assistant Professor Athanassios Gikas**

Pastoral exercises through visits to philanthropic institutions and churches.

7. [807Y] PAEDAGOGICS (Teaching the subject of religious education) T.H. 2, ECTS 3  
**Assistant Professor Heraklis Rerakis**

Teaching the subject of religious education attitude, aim, role, content, program of studies, didactic principles, methods and teaching forms, teaching aids, books, performance evaluation. Theory and practice of teaching a lesson. Christian education in multicultural societies. Religious education in the European Union countries.

8. OPTIONAL COURSES T.H. 6, ECTS 6  
 From the course list of the spring semester for 6 credits.

**PRACTICAL TRAINING IN THE HOLY LITURGY  
AND PREACHING  
(LITURGICS 4)**

**Lecturer Protopresbyter Konstantinos Karaisarides**

**Lecturer Protopresbyter Spyridon Antoniou**

**Lecturer archimandrite Nicodemos Screttas**

A'. Performance of the liturgies of St. Chrysostom and St. Basil (with all their variations), of the Apostolic Orders, of Jacob, of Mark, of Gregory, of the Byzantine and Jerusalem liturgy, of the liturgy of the Presanctified Gifts, Roman and Armenian liturgies.

Performance of services: Vespers, Matins, Vigils, Great and Small Compline, Hours, All night Vigil, Trithekti, Blessing of the Water, Holy Oil, Akathist, Great Canon.

B'. Preaching by students (of the last year of studies) of all kinds of sermon (lower sermon, upper sermon, preaching) on all subjects (Gospels, Apostles, Old Testament, Divine Liturgy etc.).

C'. Within the frame of training on Liturgics and Homiletics there are obligatory educational exercises in metropolitan sees and parishes of Greece for the study of their liturgical life.

The services are performed on Thursday (8-10 a.m.) and they are attended by all staff members and School students.

**PRACTICAL TRAINING  
IN THE CHRISTIAN ARCHAEOLOGY AND ART**

Visits and conducted tours to churches-monuments, monasteries and archaeological sites are taken place in the context of the lesson of Christian Archaeology and Art for the students' training.

**BYZANTINE CHORUS  
OF THE FACULTY OF THEOLOGY, A.U.Th.  
«THE THREE HIERARCHS»**

Teacher of the byzantine chorus: Lecturer protopresbyter Spyridon Antoniou.

**INTERSCHOOL OPTIONAL COURSES  
«TRANSLATION OF NOTIONAL LANGUAGE»**

The courses are offered by the School of English Language and Literature on A.U.Th. and are addressed to students who have already known the notional language of the deafmutes and are interested in the academic terminology of this language.

**ΙΣΤ΄ . ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ**

Πρύτανης Α.Π.Θ.	99.6701
Αντιπρυτάνεις	99.6711, 99.6712
Κοσμήτορας Θεολ. Σχολής	99.6699
Γραμματεία Κοσμητείας	99.6698
Αίθουσα Συνεδριάσεων	99.6696
Πρόεδρος Τμ. Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας	99.6674
Γραμματεία Τμ. Ποιμαντικής	99.6681, 99.6682
	996689 (fax)
Θυρωρείο Θεολογικής Σχολής	99.6999
Πανεπιστημιακός Ιερέας	99.1521
Πανεπ. Φοιτ. Λέσχη	2310/205.016, 99.2671
Κεντρική Βιβλιοθήκη	99.1618
Υγειον. Υπηρεσ. Παν/μίου	99.2677
Εφημερεύοντα Νοσοκομεία	106
Πρώτες Βοήθειες (ΙΚΑ)	2310/522.585
Κυλικείο Θεολ. Σχολής	99.6995
Σύλλογος φοιτητών Θεολογικής Σχολής	99.7110

**ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ**

	<i>Γραφείου</i>	<i>Οικίας</i>
Αγγελόπουλος Αθανάσιος (καθηγητής)	99.6661	2310/216.512
	99.6683 (fax)	
Αγγελοπούλου Αναστασία (υπάλλ. Τομ.)	99.6685	
Αλιπράντης Θεολόγος (καθηγητής)	99.6672	
Αντωνίου Σπυρίδων (πρωτοπρ.-λέκτορας)	99.6677	23920/91.286
Βάντσος Μυτιάδης (λέκτορας)	99.6665	
Βάντσος Χρήστος (καθηγητής)	99.6665	2310/454.130
Βαρναλίδης Σωτήριος (καθηγητής)	99.6666(& fax)	2310/216.623
Βαφειάδου Ευτέρπη (υπάλλ. Γραμμ.)	99.7220	2310/949.566
Γιάγκου Θεόδωρος (αν. καθηγητής)	99.6675	23920/32.235
Γκίκας Αθανάσιος (πρωτοπρ.- επ. καθηγητής)	99.6676	
Γραμματεία Τομέα Ιστορίας & Δόγματος	99.6685	
Γρηγοριάδου-Κουφογιαννίδου Πολυξένη (διδασκ. Γαλλικών)	99.7012	
Ζήσης Θεόδωρος (πρωτοπρ.-καθηγητής)	99.6660	23920/24.865
	99.6663 (fax)	
Ζεγκίνης Ευστράτιος (καθηγητής)	99.7057	2310/854.760
Θεοδορούδης Γεώργιος (καθηγητής)	99.6669	2310/838.225

Κακούλα-Παπαδοπούλου Καλλιόπη (Γραμμ.)	99.6680	2310/845.797
Καλαντζάκης Σταύρος (καθηγητής)	99.6668	2310/307.980
Καραθανάσης Αθανάσιος (καθηγητής)	99.6667	23920/62.928
	99.6687 (fax)	
Καραϊσαρίδης Κων/νος (πρωτοπρ.-λέκτορας)	99.6677	
Καραμανίδου Άννα (ΕΕΔΙΠ ΙΙ)	99.6663(&fax)	2310/768.947
Κουτλεμάνης Πausανίας (αν. καθηγητής)	99.6674	2310/237.865
	99.6658 (fax)	
Κραλίδης Απόστολος (ΕΕΔΙΠ ΙΙ)	99.7020	2310/209.435
Κυρατζή Έφη (υπάλλ. Γραμμ.)	99.6682	
Κωτσιόπουλος Κωνσταντίνος (λέκτορας)	99.6669	
Λαζάρου-Καρατσιβίδου Φωτ. (υπαλ.Τομ.)	99.6677(& fax)	2310/555.186
Λάμπρου Σουλτάνα (ΕΕΔΙΠ ΙΙ)	99.6663(& fax)	2310/224.436
Λιάλιου Δέσπω (καθηγήτρια)	99.6673(& fax)	2310/449.663
Λουπεγίδου Όλγα (υπάλλ. Τομ.)	99.6693	
Λυσικάτος Σωτήριος (διδάσκ. Αγγλικών)	99.6633	2310/201.826
Μακρυντωνάκη Μαρία (διδασκ. Αγγλικών)	99.6979	
Νικολαΐδου-Χ" βασιλειάδου Αθανασία (διδασκ. Ιταλικών)	99.8866	
Νικολακάκης Ηλίας (καθηγητής)	99.6671(& fax)	2310/270.186
Οικονόμου Χρήστος (καθηγητής)	99.6939(& fax)	2310/445.304
Παπαδημητρίου Κυριακούλα (λέκτορας)	99.6679 (& fax)	
Παπαρνάκης Αθανάσιος (λέκτορας)	99.7119	2310/624.479
Πέπα-Ζεϊμπέκη Μαρία (διδασκ. Γερμανικών)		23430/23.261
Πλακιά Λίτσα (υπάλλ. Γραμμ.)	99.6681	
Ρεράκης Ηρακλής (επ. καθηγητής)	99.7113	2310/211.099
Ροδόπουλος Παντελεήμων (Μητροπ.-ομ. καθηγητής)		2310/209.913
Σάκκος Στέργιος (ομ. καθηγητής)	99.6674	
Σαμουηλίδου Δέσποινα (κλητήρας)	99.6689 (& fax)	
Σκρέττας-Πλεξίδας Νικόδημος (λέκτορας)	99.7078	2310/260.789
Τρίτος Μιχαήλ (επ. καθηγητής)	99.6920	2310/325.017
Τσίγκος Βασίλειος (λέκτορας)	99.6962	2310/822.009
Φανουργάκης Βασίλειος (καθηγητής)	99.6678	
Χρήστου Κωνσταντίνος (επ. καθηγητής)	99.6656	2310/425.853
<b>ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ</b>		
Κοσμήτορας	99.6699	99.6692 (fax)
Γραμματέας: Γκάλιου-Συμεωνίδου Ελισάβετ	99.5158	
Γραμματεία: Τριανταφυλλίδου-Οικονόμου Μαρία	99.6698	2310/300.574

**ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ**

Μπρανιώτου Αικατερίνη	99.6691
Πάτκου Κυριακή	99.6691
Τσαρουχίδου Αλεξάνδρα	99.6691

**ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ**

Αγγελόπουλος Αθανάσιος (καθηγητής)	inra@theo.auth.gr
Βάντσος Χρήστος (καθηγητής)	vantsos@past.auth.gr
Βαρναλίδης Σωτήριος (καθηγητής)	svarnali@past.auth.gr
Γκίκας Αθανάσιος (επικ. καθηγητής)	agikas@past.auth.gr
Καλαντζάκης Σταύρος (καθηγητής)	sek@past.auth.gr
Καραθανάσης Αθανάσιος (καθηγητής)	karath@past.auth.gr
Κουρεμπελές Ιωάννης (λέκτορας)	kourebe@theo.auth.gr
Κουτλεμάνης Πausανίας (αν. καθηγητής)	paus@past.auth.gr
Κραλίδης Απόστολος (ΕΕΔΙΠ ΙΙ)	akralid@past.auth.gr
Κυρατζή Ευφημία (υπάλλ. Γραμμ.)	ekyratz@past.auth.gr
Λάμπρου Σουλτάνα (ΕΕΔΙΠ ΙΙ)	papakar@theo.auth.gr
Λιάλιου Δέσπω (καθηγήτρια)	Lialiou@past.auth.gr
Λουπεγίδου Όλγα (υπάλλ. Τομ.)	oiyb@theo.auth.gr
Οικονόμου Χρήστος (καθηγητής)	ikonou@past.auth.gr
Παπαδημητρίου Κυριακούλα (λέκτορας)	kyp@past.auth.gr
Παπαρνάκης Αθανάσιος (λέκτορας)	apaparna@past.auth.gr
Πλακιά Λίτσα (υπάλλ. Γραμμ.)	plakia@past.auth.gr
Τσιγαρίδας Ευθύμιος (καθηγητής)	etsigari@past.auth.gr
Φανουργάκης Βασίλειος (καθηγητής)	vfanourg@past.auth.gr
Ιστοσελίδα Α.Π.Θ.	www.auth.gr

## ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος της Προέδρου του Τμήματος	3
Α'. Διοίκηση του Πανεπιστημίου	5
Β'. Η Θεολογική Σχολή	5
Διοίκηση της Θεολογικής Σχολής	6
Γ'. Το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας	7
Διοίκηση του Τμήματος	7
Δ'. Οι Τομείς του Τμήματος	8
Ε'. Το προσωπικό των Τομέων	9
ΣΤ'. Ομότιμοι - συνταξιοδοτηθέντες καθηγητές	11
Ζ'. Η Γραμματεία	11
Η. ΕΕΔΙΠ Ι - Διδάσκοντες Ξένων Γλωσσών	12
Θ'. Οι φοιτητές του Τμήματος	12
Ι'. Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών	13
1. Πρόγραμμα υποχρεωτικών μαθημάτων	15
2. Πρόγραμμα επιλεγομένων μαθημάτων	18
3. Οδηγίες για την εφαρμογή του Προγράμματος	23
ΙΑ'. Ενδεικτικό πρόγραμμα μαθημάτων κατά εξάμηνο	25
ΙΒ'. Ισχύουσα νομοθεσία για τις προπτυχιακές σπουδές	43
Πρόγραμμα σπουδών	43
Κανονισμός σπουδών	44
Μαθήματα-εξετάσεις	46
ΙΓ'. Ισχύον πανεπιστημιακό ημερολόγιο - αργίες	48
ΙΔ'. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών	49
1. Υπουργική Απόφαση για το Π.Μ.Σ.	49
2. Εσωτερικός Κανονισμός του Π.Μ.Σ.	61
3. Διοίκηση του Π.Μ.Σ.	75
4. Μεταπτυχιακά μαθήματα	76
ΙΕ'. PROGRAMME OF STUDIES	87
ΙΣΤ'. Τηλεφωνικός κατάλογος	115
Κατάλογος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου	117